

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DPR 430.9.2026

Nr ewid. 17/2026/P/25/081/DPR

Informacja o wynikach kontroli

WYKORZYSTANIE PRZEZ PLACÓWKI ZAGRANICZNE ŚRODKÓW FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH NA ICH UTRZYMANIE

MISJA

Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

P.o. Dyrektor Podkarpackiej Delegatury
Najwyższej Izby Kontroli w Rzeszowie

Magdalena Gierlak

/podpisano elektronicznie/

Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Jacek Kozłowski

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, sierpień 2026 r.

Najwyższa Izba Kontroli

ul. Filtrowa 57

02-056 Warszawa

+48 22 444 50 00

nik@nik.gov.pl

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ.....	4
1. Wprowadzenie	6
2. Ocena ogólna	8
3. Synteza	11
4. Wnioski	22
5. Ważniejsze wyniki kontroli	23
5.1. Nadzór Ministra Spraw Zagranicznych nad wykorzystaniem przez placówki zagraniczne środków finansowych przeznaczonych na ich utrzymanie	23
5.2. Realizacja wydatków bieżących i majątkowych placówek zagranicznych	30
5.3. Stan wyposażenia placówek zagranicznych w składniki rzeczowego majątku trwałego i ruchomego w stosunku do wykonywanych zadań i osiągnięcia założonych celów	37
5.4. Realizacja wydatków na świadczenia przysługujące członkom służby zagranicznej wykonującym obowiązki służbowe w placówce zagranicznej oraz na dodatki zagraniczne	49
5.5. Prowadzenie ksiąg rachunkowych i sporządzanie sprawozdań budżetowych placówki zagranicznej.....	52
6. Załączniki	57
6.1. Metodyka kontroli i informacje dodatkowe	57
6.2. Analiza stanu prawnego i uwarunkowań organizacyjno- -ekonomicznych	66
6.3. Wykaz aktów prawnych dotyczących kontrolowanej działalności.....	76
6.4. Wykaz podmiotów, którym przekazano informację o wynikach kontroli	79

WYKAZ SKRÓTÓW, SKRÓTOWCÓW I POJĘĆ

ambasada, placówka	Ambasada RP objęta kontrolą
członkowie służby zagranicznej	W skład służby zagranicznej wchodzi (art. 3 ust. 1 ustawy o służbie zagranicznej): 1) członkowie korpusu służby cywilnej zatrudnieni w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw zagranicznych, w tym dyplomaci zawodowi stanowiący personel dyplomatyczno-konsularny; 2) pełnomocni przedstawiciele Rzeczypospolitej Polskiej w innym państwie lub przy organizacji międzynarodowej; 3) pracownicy zagraniczni zatrudnieni na podstawie powołania w celu wykonywania obowiązków służbowych w placówce zagranicznej jako członkowie personelu dyplomatyczno-konsularnego; 4) pracownicy krajowi zatrudnieni na podstawie powołania w celu wykonywania obowiązków służbowych w placówce zagranicznej jako członkowie personelu pomocniczego lub personelu obsługi.
claris	Forma pisma służbowego służąca jawnej, teleksowej (mailowej) korespondencji prowadzonej pomiędzy placówkami a urzędami państwowymi w kraju wysyłającym
DGSZ, Dyrektor Generalny SZ	Dyrektor Generalny Służby Zagranicznej
KŚT	Klasyfikacja środków trwałych
Minister	Minister Spraw Zagranicznych
MSZ/Ministerstwo	Ministerstwo Spraw Zagranicznych
okręg konsularny	Obszar części lub całości terytorium państwa przyjmującego wyznaczony urzędowi konsularnemu do wykonywania funkcji konsularnych. Definicja legalna okręgu konsularnego zawarta jest w art. 3 ust. 1 pkt 2 Prawa konsularnego
placówka zagraniczna	Przedstawicielstwo dyplomatyczne, stałe przedstawicielstwo dyplomatyczne przy organizacji międzynarodowej, konsulat generalny, konsulat, wicekonsulat, agencja konsularna, instytut polski lub inna placówka podległa ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych mająca siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej
prawo konsularne	Ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne – Dz. U. z 2023 r. poz. 1329, ze zm.
prawo zamówień publicznych	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych – Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, ze zm.

ustawa o finansach publicznych	Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych – Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, ze zm.
ustawa o rachunkowości	Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości – Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.
ustawa o służbie zagranicznej	Ustawa z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej – Dz. U. z 2024 r. poz.1691, ze zm. – obowiązuje od dnia 16 czerwca 2021 r.
ustawa o służbie zagranicznej z 2001 r.	Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o służbie zagranicznej – Dz. U. z 2020 r. poz.1854 – uchylona z dniem 16 czerwca 2021 r.

1. WPROWADZENIE

Pytanie definiujące cel główny kontroli

Czy placówki zagraniczne prawidłowo gospodarowały środkami finansowymi przeznaczonymi na ich utrzymanie?

Pytania definiujące cele szczegółowe kontroli

1. Czy Minister Spraw Zagranicznych prowadził prawidłowy nadzór nad wykorzystaniem przez placówki zagraniczne środków finansowych przeznaczonych na ich utrzymanie?
2. Czy wydatki bieżące i majątkowe placówki zagranicznej ponoszone były w sposób prawidłowy i zgodny z zasadami należytego zarządzania finansami?
3. Czy stan wyposażenia placówki zagranicznej w składniki rzeczowego majątku trwałego był adekwatny w stosunku do wykonywanych zadań i osiągnięcia założonych celów?
4. Czy wydatki na świadczenia przysługujące członkom służby zagranicznej wykonującym obowiązki służbowe w placówce zagranicznej oraz dodatki zagraniczne były realizowane prawidłowo?
5. Czy księgi rachunkowe były prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz odzwierciedlały stan rzeczywisty w zakresie dokonanych operacji gospodarczych, a dane wykazane w sprawozdaniach budżetowych były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej?

Jednostki kontrolowane

Ministerstwo Spraw Zagranicznych i Ambasady RP w: Waszyngtonie, Londynie, Paryżu, Rzymie i New Delhi

Okres objęty kontrolą

1 stycznia 2020 r. – 26 lutego 2026 r.

Na całym świecie działa ponad 400 placówek zagranicznych RP, do których należą m.in. ambasady, konsulaty, stałe przedstawicielstwa, instytuty i ośrodki kultury polskiej. W planie finansowym Ministerstwa Spraw Zagranicznych w 2023 r. na utrzymanie placówek zagranicznych przeznaczono 1 159 659 tys. zł, a w 2024 r. 1 268 334 tys. zł. Środki te rozdysponowano na poszczególne placówki zagraniczne, które są jednostkami budżetowymi prowadzącymi własną gospodarkę finansową i księgi rachunkowe, są odrębnymi zamawiającymi i zaopatrują się we własnym zakresie. Z analiz przedkontrolnych, obejmujących wcześniejsze kontrole wynikało, że budżet MSZ w tym zakresie nie był wykorzystany w sposób optymalny i racjonalny, a środki nie zawsze trafiały do placówek faktycznie wymagających niezbędnych nakładów. W wielu placówkach za kwestie finansowe i administracyjno-gospodarcze odpowiadały osoby z obsady dyplomatycznej MSZ, które nie były dobrze do tego przygotowane. Ministerstwo nie zapewniało realizacji działań nadzorczo-kontrolnych w obszarze odpowiednich warunków lokalowych, stanu wyposażenia placówek, najmu mieszkań dla personelu, gospodarowania funduszem reprezentacyjnym, rozliczania delegacji służbowych itp., w stosunku do wykonywanych zadań i osiągnięcia założonych celów. Ustalenia wcześniejszych kontroli NIK wskazywały na występowanie licznych nieprawidłowości w gospodarowaniu majątkiem placówek. Wykorzystanie środków finansowych przeznaczonych na ich utrzymanie było również przedmiotem interpelacji poselskich.

Kontrolą objęto Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz pięć Ambasad Rzeczypospolitej Polskiej w: Waszyngtonie, Londynie, Paryżu, Rzymie oraz New Delhi. Kontrola objęła także wybrane aspekty funkcjonowania placówek, których nie objęto kontrolą – Ambasady RP w Bogocie, Kuala Lumpur oraz w Montevideo, a materiały dotyczące zarządzania ich nieruchomościami pozyskano w trakcie kontroli w MSZ.

Doboru placówek zagranicznych do kontroli dokonano w sposób celowy, kierując się wysokością wydatków bieżących i majątkowych ponoszonych przez placówkę oraz liczbą zatrudnionych w placówce pracowników. Przy typowaniu jednostek pod uwagę wzięto także sygnały o możliwych nieprawidłowościach w gospodarowaniu środkami budżetowymi.

Najwyższe wydatki ogółem w latach 2020–2025 (I półrocze) spośród objętych kontrolą placówek zagranicznych poniosły Ambasady RP w Waszyngtonie (174 474,3 tys. zł) i Londynie (137 920,1 tys. zł), w tym bieżące odpowiednio: 63 380,5 tys. zł i 95 334,2 tys. zł. Najwyższe wydatki majątkowe poniosły Ambasady RP w Waszyngtonie (75 842,9 tys. zł) i w Paryżu (21 934,6 tys. zł), na świadczenia dla osób fizycznych

Ambasada RP w Waszyngtonie (35 250,9 tys. zł) i Londynie (37 746,5 tys. zł)¹.
Najwyższe zatrudnienie dotyczyło Ambasad RP w Londynie (ok. 90 osób)
oraz w Paryżu i Waszyngtonie (po ok. 60 osób).

¹ Dla porównywalności danych przeliczono wielkości zrealizowanych przez kontrolowane placówki dochodów, wydatków i przychodów, rozliczanych i sprawozdawanych przez te placówki w USD, EUR, GBP i INR (rupia indyjska) według średnich kursów walut obcych w złotych określonych w § 2 ust. 1 pkt 1 i 2 uchwały Nr 44/2025 Zarządu Narodowego Banku Polskiego z dnia 18 grudnia 2025 r. w sprawie sposobu wyliczania i ogłaszania bieżących kursów walut obcych (Dz. Urz. NBP z 2025 r. poz. 30) zgodnie z Tabelą nr 032/A/NBP/2026 z dnia 2026-02-17, tj. na dzień zakończenia kontroli w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

2. OCENA OGÓLNA

Nieprawidłowości
w gospodarowaniu
środkami finansowymi
placówek zagranicznych

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli gospodarka środkami finansowymi przeznaczonymi na utrzymanie placówek zagranicznych w latach 2020–2025 nie przebiegała w sposób prawidłowy.

Ustalenia kontroli w MSZ oraz placówkach zagranicznych wykazały, że MSZ nie miał długofalowej polityki gospodarki nieruchomościami placówek. Gospodarka ta była niespójna i nieprzejrzysta, a decyzje uznające nieruchomości za zbędne wielokrotnie zmieniano, rozpoczynając procesy sprzedaży ponownie po upływie kolejnych kilku lat. Niewydolne zarządzanie nieruchomościami potwierdzają długotrwałe i nieskuteczne procesy sprzedaży nieruchomości w Montevideo, Bogocie i Kuala Lumpur, które obciążyły budżet państwa kwotą co najmniej 1975,1 tys. zł i 187,3 tys. zł. Spośród 16 ujętych w planie sprzedaży na 2025 r. nieruchomości sprzedano tylko jedną.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia jako niegospodarne przypadki najmu dla placówek powierzchni komercyjnych przy braku decyzji o remontach posiadanych ale nieużytkowanych obiektów. Dotyczyło to m.in. Ambasady RP w Londynie, gdzie przez kilkanaście lat nie podjęto decyzji o remoncie dwóch zabytkowych budynków o łącznej powierzchni 1800 m², z przeznaczeniem m.in. na rezydencję Ambasadora. Poniesione w latach 2018–2025 koszty najmu rezydencji Ambasadora wyniosły 9 291,5 tys. zł. Koszty bieżącego utrzymania jednego z budynków Ambasady RP w Rzymie, o łącznej powierzchni 784 m², wyłączonego z użytkowania od kilku lat, który po remoncie planowano przeznaczyć na rezydencję Ambasadora w latach 2020–2025 wyniosły 651,7 tys. zł, a koszty najmu rezydencji w tym samym okresie wyniosły 2 625,8 tys. zł.

Wydatki bieżące i majątkowe związane z funkcjonowaniem placówek co do zasady ponoszone były zgodnie z przeznaczeniem, na podstawie obowiązujących planów i w zgodzie z przepisami *Prawa zamówień publicznych*. Jednakże przy realizacji niektórych wydatków placówki objęte kontrolą naruszyły przepisy *Prawa zamówień publicznych*. Dotyczyło to np.: realizacji przez Ambasadę RP w Waszyngtonie zamówienia o wartości 68,5 tys. USD z pominięciem przepisów *Prawa zamówień publicznych*, nierzetelnego ustalenia przez Ambasadę RP w Rzymie wartości szacunkowej zamówienia na roboty budowlane o wartości ponad 243,9 tys. zł netto oraz realizacji zamówienia niespełniającego wymagań określonych w specyfikacji. Niektóre wydatki placówek nie zostały poprzedzone analizą potrzeb ich

dokonania, brak było zgody kierownika placówki na ich dokonanie lub brak było dokumentacji potwierdzającej, że wybrana została najkorzystniejsza oferta.

Stan wyposażenia ambasad w składniki rzeczowego majątku trwałego był adekwatny w stosunku do wykonywanych zadań i umożliwiał osiąganie założonych celów. Jednak Ambasady RP w Waszyngtonie, Londynie i Paryżu nie przeprowadziły inwentaryzacji w terminach wynikających z przepisów art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy o *rachunkowości* oraz obowiązujących w tym zakresie regulacji wewnętrznych, zgodnie z którymi inwentaryzacja nieruchomości zaliczonych do środków trwałych oraz inwestycji, jak też znajdujących się na terenie strzeżonym innych środków trwałych oraz maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych w budowie winna być przeprowadzana raz w ciągu 4 lat. Kolejne inwentaryzacje Ambasady RP w Londynie przeprowadzono w odstępie pięciu lat, a w Ambasadzie RP w Waszyngtonie nawet siedmiu lat. Wystąpiły także przypadki nierozliczenia inwentaryzacji mimo znacznego upływu czasu od ich przeprowadzenia, sięgającego w przypadku Ambasady RP w Waszyngtonie nawet czterech lat. Skutkiem powyższego były rozbieżności między stanem ewidencyjnym i rzeczywistym majątku.

We wszystkich placówkach stwierdzono naruszanie zasad ewidencji majątku i nieprzestrzeganie obowiązków sprawozdawczych z tego zakresu. Ambasada RP w Waszyngtonie wykazywała nierozliczone saldo w kwocie 1 037,2 tys. zł, dotyczące inwestycji, której nie prowadziła od 2015 r., a nierozliczone przez Ambasadę RP w Londynie saldo w kwocie 92,4 tys. zł dotyczyło inwestycji zakończonej w 2008 r. Ambasady RP w Londynie, Paryżu, Rzymie i Waszyngtonie wbrew przepisom przechowywały od kilku do kilkudziesięciu dóbr kultury w magazynach i mieszkaniach.

Księgi rachunkowe Ambasady RP w New Delhi, Londynie, Paryżu i Rzymie nie były prowadzone zgodnie z przepisami ustawy o *rachunkowości*, bowiem ustalone przez kierowników tych placówek zasady (polityka) rachunkowości nie spełniały niektórych wymogów określonych w art. 10 tej ustawy. Główni księgowi placówek w New Delhi, Londynie i Rzymie nie w każdym przypadku realizowali obowiązek wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym oraz kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących tych operacji, określony art. 54 ust. 1 pkt 3 ustawy o *finansach publicznych*. We wszystkich placówkach występowały dowody i zapisy księgowe niespełniające wymogów formalnych i merytorycznych, określonych w art. 21 ust. 1 oraz w art. 22 ust. 1 ustawy o *rachunkowości*. Ambasady RP w Londynie,

Paryżu i Rzymie nie przestrzegały zasad dokonywania zapisów księgowych, określonych w art. 23 ustawy o *rachunkowości*, co świadczy o nierzetelności prowadzonych ksiąg rachunkowych. Skrajnym przykładem naruszeń jest dokonanie wydatku w kwocie 90,7 tys. zł przez Ambasadę RP w Rzymie, mimo że kwota ujęta w dowodzie księgowym potwierdzającym operację gospodarczą to 81,4 tys. zł.

Sprawozdania budżetowe sporządzano terminowo, na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej, za wyjątkiem sprawozdań Rb-34PL Ambasady RP w Rzymie za lata 2020–2025.

Stan techniczny większości administrowanych przez placówki obiektów zapewniał dobre warunki pracy oraz możliwość świadczenia usług interesantom na odpowiednim poziomie. Wyjątkiem od powyższego były warunki lokalowe Wydziału Konsularnego i Polonii Ambasady RP w Rzymie, który m.in. od ponad 20 lat nie jest dostępny dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Jako niedostateczny oceniono stan techniczny nieużytkowanych od 2013 r. segmentów A, B i C Ambasady RP w New Delhi o łącznej powierzchni 2 487 m². Środki finansowe, którymi dysponowała placówka pozwalały jedynie na spowolnienie procesu ich destrukcji.

Pozytywnie należy ocenić wypłatę dodatków zagranicznych oraz świadczeń dla członków służby zagranicznej mimo nieprawidłowości w tym zakresie występujących w Ambasadach RP w Londynie, Paryżu i Waszyngtonie. Żadna z objętych kontrolą placówek nie dopełniła obowiązku corocznej aktualizacji opłat ryczałtowych za korzystanie z energii elektrycznej i gazu w mieszkaniach przydzielonych pracownikom. Najdłużej – przez osiem lat – nie ponosili rzeczywistych kosztów ich użytkowania pracownicy Ambasady RP w Waszyngtonie.

Prowadzony przez Ministra Spraw Zagranicznych nadzór nad gospodarką majątkiem i finansami placówek nie był w pełni skuteczny na co wskazują nieprawidłowości stwierdzone w kontroli tych placówek.

3. SYNTEZA

Wydatki na utrzymanie placówek w latach 2020–2025 (I półrocze)

Wysokość wydatków na utrzymanie i funkcjonowanie placówek w latach 2020–2025 (I półrocze) była związana m.in. z poziomem zatrudnienia generującym wysokie wydatki na wynagrodzenia, pochodne oraz świadczenia dla osób fizycznych, ale również z kosztami utrzymania licznych obiektów należących do placówek. Wydatki ogółem poniesione w tym okresie wynosiły w przypadku Ambasady RP w: Waszyngtonie – 174 423,4 tys. zł, Londynie – 137 797,6 tys. zł, Paryżu – 93 226,9 tys. zł, Rzymie – 76 737,5 tys. zł i New Delhi – 42 727 tys. zł. W ogólnej kwocie wydatków najwyższy udział miały wydatki bieżące – od 49,5% w Ambasadzie RP w Londynie do 93,7% w Ambasadzie RP w New Delhi. Wyjątek od powyższego dotyczył Ambasady w Waszyngtonie, gdzie najwyższy udział w wydatkach poniesionych w okresie objętym kontrolą miały wydatki majątkowe w kwocie 75 729,7 tys. zł, tj. 43,4%. Było to spowodowane zakupem w 2024 r. budynku pod nową siedzibę Ambasady (za 73 560,5 tys. zł). [str. 30-31]

Prawidłowe prowadzenie rachunków dochodów, o których mowa w art. 163 ustawy o finansach publicznych

Na rachunkach dochodów, o których mowa w art. 163 ustawy o *finansach publicznych*, placówki gromadziły dochody uzyskiwane z tytułu: odszkodowań i wpłat za utracone lub uszkodzone mienie będące w zarządzie bądź użytkowaniu jednostki budżetowej; wpływów z najmu, dzierżawy lub sprzedaży składników majątkowych; odsetek od środków zgromadzonych na rachunku oraz z przelewów dystrybucyjnych pochodzących od innych placówek zagranicznych podległych Ministrowi. Dochody gromadzone na ww. rachunkach były przeznaczone zgodnie z art. 163 ust. 2 ustawy o *finansach publicznych* na sfinansowanie wydatków bieżących i inwestycyjnych związanych z remontami i odtworzeniem mienia państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami RP, a część z nich – zgodnie z art. 163 ust. 4 ww. ustawy – na wydzielone rachunki bankowe innych państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami RP. Na ww. rachunkach najwyższe dochody w latach 2020–2025 (I półrocze) wystąpiły w Ambasadzie RP w Rzymie (5 150,8 tys. zł), a najwyższe wydatki (9 783,3 tys. zł) w Ambasadzie RP w Paryżu. [str. 32]

Nierzetelna realizacja niektórych zamówień publicznych

Zamówienia publiczne realizowane były przez placówki, co do zasady, w zgodzie z obowiązującym *Prawem zamówień publicznych*. Niemniej jednak wystąpiły przypadki udzielania zamówień z naruszeniem ww. ustawy oraz zarządzeń Ministra Spraw Zagranicznych nr 44 z dnia 31 grudnia 2020 r. w sprawie *wytycznych dotyczących udzielania zamówień publicznych przez placówki zagraniczne*² i nr 13 z dnia 23 kwietnia 2010 r.

² Dz. Urz. MSZ poz. 78, obowiązujące od dnia 1 stycznia 2021 r. Poprzednio, tj. do dnia 31 grudnia 2020 r. obowiązywały wytyczne wprowadzone zarządzeniem nr 36 Ministra

w sprawie umów cywilnoprawnych zawieranych na potrzeby Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz placówek zagranicznych³. Stwierdzono m.in. przypadki: braku dokumentacji zrealizowanego zamówienia (Waszyngton), nierzetelnego ustalenia wartości szacunkowej zamówienia (Paryż i Rzym), opóźnienia przekazania do publikacji ogłoszenia o wykonaniu umowy (Paryż), nieprzestrzegania umownych terminów płatności za zamówienia (Paryż). [str. 33-34]

**Zgodność
wydatków na cele
reprezentacyjne z ich
przeznaczeniem**

Ponoszone przez placówki wydatki na cele reprezentacyjne były ponoszone zgodnie z przeznaczeniem. Ich wartość w okresie objętym kontrolą wynosiła od 772,4 tys. zł w Ambasadzie RP w New Delhi do 2 103,4 tys. zł w Ambasadzie RP w Londynie. Udział tych wydatków w wydatkach ogółem placówek objętych kontrolą wynosił od 0,8% do 1,8%. Zakupione przez placówki alkohole stanowiły od 6,7% do 9,3% całości wydatków reprezentacyjnych. W przypadku trzech Ambasad⁴ brak było zgody kierowników placówek na ich zakup i wydanie do użycia, czym naruszono przepisy § 28 Zarządzenia Nr 2 Dyrektora Generalnego SZ z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji w sprawie gospodarowania składnikami majątku na placówkach zagranicznych podległych Ministrowi Spraw Zagranicznych⁵. [str. 34-35]

**Środki trwałe
placówek**

Majątek trwały, którym dysponowały placówki objęte kontrolą umożliwiał wykonywanie przypisanych im ustawowo zadań. Wartość majątku trwałego ewidencjonowanego na koncie 011 – *Środki trwałe* na dzień 30 czerwca 2025 r. była najwyższa w Ambasadzie RP w Paryżu (177 383,3 tys. zł) a najniższa w Rzymie (71 587,5 tys. zł). Najwyższa wartość majątku na koncie 013 – *Pozostałe środki trwałe w używaniu (wyposażenie placówki)* wystąpiła w Ambasadzie RP w Waszyngtonie (8 731,5 tys. zł) a najniższa w Rzymie (4 775,4 tys. zł). [str. 37-38]

**Nieprawidłowa
ewidencja majątku
placówek**

Wszystkie skontrolowane Ambasady prowadziły ewidencję środków trwałych i wyposażenia w księgach inwentarzowych. Jednakże we wszystkich jednostkach dochodziło do naruszeń zasad obowiązujących w tym zakresie. Przykładowe nieprawidłowości dotyczyły: ujęcia części środków pozabilansowych w ewidencji środków bilansowych, ujęcia środków trwałych w ewidencji księgowej i księdze inwentarzowej w wartości ceny zakupu, bez uwzględnienia kosztów jego montażu, nieujmowania w ewidencji istotnych zdarzeń skutkujących zmianą

Spraw Zagranicznych z dnia 10 listopada 2016 r. w sprawie „Wytycznych dotyczących udzielania zamówień publicznych przez placówki zagraniczne” (Dz. Urz. MSZ poz. 46). Dalej: zarządzenie w sprawie wytycznych dotyczących udzielania zamówień publicznych.

³ Dz. Urz. MSZ Nr 2, poz. 22, ze zm. Dalej: zarządzenie w sprawie umów cywilnoprawnych.

⁴ Waszyngton, Londyn i Rzym.

⁵ Zarządzenie niepublikowane. Dalej: Instrukcja w sprawie gospodarowania składnikami majątku.

wartości i ilości posiadanego majątku, niezamieszczania na dowodach księgowych dotyczących nabycia składników majątku trwałego symboli KŚT oraz numerów inwentarzowych, pod którymi wpisano je do księgi inwentarzowej. W dwóch przypadkach nie realizowano obowiązku sporządzania raportów inwentarzowych na koniec poszczególnych lat okresu objętego kontrolą⁶. W jednym przypadku księgi rachunkowe nie obejmowały ewidencji wartościowej ani ilościowej gruntów posiadanych przez placówkę⁷. Skutkiem tych zaniedbań były rozbieżności między stanem ewidencyjnym a rzeczywistym majątku. [str. 40-41]

Gospodarowanie majątkiem placówek

Placówki zagraniczne prawidłowo przeprowadzały sprzedaż i likwidację zbędnego majątku ruchomego, poprzedzając je bieżącymi analizami stanu jego przydatności. Takich analiz nie przeprowadzała jedynie Ambasada RP w Londynie, co m.in. skutkowało opóźnieniami w podjęciu decyzji o sprzedaży wyeksploatowanych samochodów. Ponadto stwierdzono, że w dokumentacji dotyczącej majątku likwidowanego w latach 2021–2023 nie było protokołów w zakresie oceny przydatności tych składników ze wskazaniem propozycji ich zagospodarowania. Pięć likwidacji i dwie sprzedaże majątku Ambasady RP w Waszyngtonie przeprowadzono bez powołania komisji, czym naruszono przepisy § 42 ust. 3 oraz § 10 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 października 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa⁸. [str. 41]

Niewłaściwa gospodarka dobrami kultury

Trzy skontrolowane placówki⁹ przechowywały od 14 do nawet 85 dzieł sztuki z grupy 09 (ujętych w ewidencji bilansowej) w magazynach, a od dwóch do siedmiu w mieszkaniach służbowych pracowników, bez zgody właściwej komórki MSZ. Stanowiło to odpowiednio naruszenie przepisów § 11 ust. 11 i 17 *Instrukcji w sprawie gospodarowania składnikami majątku*. [str. 43-44]

Rozbieżność liczby etatów samochodowych z liczbą posiadanych samochodów

Na wnioski kierowników placówek zostały przyznane przez MSZ limity pojazdów służbowych dla poszczególnych placówek dyplomatycznych (tzw. etaty samochodowe) w liczbie zapewniającej możliwość wykonywania zadań i uwzględniające wielkość zatrudnienia, zgodnie z § 2 ust. 2 zarządzenia Nr 23 Dyrektora Generalnego SZ z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie zasad prowadzenia gospodarki samochodowej w placówkach zagranicznych¹⁰. Kontrola wykazała, że we wszystkich

⁶ Ambasady RP w Waszyngtonie i Paryżu.

⁷ Ambasada RP w Paryżu.

⁸ Dz. U. z 2025 r. poz. 228. Dalej: rozporządzenie w sprawie gospodarowania składnikami majątku.

⁹ Ambasady w: Paryżu, Waszyngtonie i Londynie.

¹⁰ Dz. Urz. MSZ Nr 9 poz. 76, ze zm.

objętych nią placówkach faktyczna liczba posiadanych samochodów, w różnych okresach była wyższa – w skrajnym przypadku nawet o cztery samochody¹¹ – od liczby przyznanych etatów samochodowych. Było to niezgodne z § 4 zarządzenia nr 1 Dyrektora Generalnego SZ z dnia 14 kwietnia 2020 r. w sprawie użytkowania pojazdów w placówkach zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej¹². Główną przyczyną tych rozbieżności były opieszale prowadzone procesy sprzedaży samochodów wycofanych z użytkowania. [str. 42-43]

Prawidłowość wypłat dodatków zagranicznych i świadczeń dla członków służby zagranicznej

Wysokość dodatków zagranicznych przysługujących członkom służby zagranicznej była ustalana zgodnie z przepisami określonymi w przepisach art. 51 i 51a ustawy o służbie zagranicznej, a przed 1 stycznia 2025 r. zgodnie z § 3 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie dodatku zagranicznego i świadczeń przysługujących członkom służby zagranicznej wykonującym obowiązki służbowe w placówce zagranicznej¹³. Wypłata dodatków następowała w wysokości i terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami. Świadczenia związane z pracą w placówce zagranicznej¹⁴ były realizowane na ogół prawidłowo, a pojedyncze nieprawidłowości wystąpiły w trzech placówkach. Dotyczyły przydziału pracownikom przed 1 stycznia 2025 r. lokali mieszkalnych o powierzchni przekraczającej obowiązujące ówczesnie normy¹⁵, nieterminowego wnoszenia kaucji na zabezpieczenie pokrycia szkód i braków w lokalu mieszkalnym¹⁶ oraz opóźnień w wypłatach dodatków adaptacyjnych w latach 2022 i 2024¹⁷. [str. 49-50]

Brak analizy rynku przed wyborem oferty najmu lokalu

Objęte kontrolą placówki dokonywały analiz rynkowych przed zawarciem umów na najem lokali mieszkalnych dla pracowników, ale wystąpiły także przypadki braku takich analiz¹⁸, co należy ocenić jako

¹¹ Według stanu na 31 grudnia 2024 r. Ambasada RP w Paryżu miała przyznanych siedem etatów, a posiadała 11 samochodów.

¹² Niepublikowane.

¹³ Dz. U. z 2015 r. poz. 1837. Dalej: rozporządzenie w sprawie dodatku zagranicznego i świadczeń.

¹⁴ Do 31 grudnia 2024 r. obejmowały świadczenia określone w przepisach cyt. rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. a od 1 stycznia 2025 r. w cyt. ustawie o służbie zagranicznej. Od 1 stycznia 2025 r. obejmują: świadczenia z tytułu zmiany miejsca zamieszkania, zapewnienie lokalu mieszkalnego, użyczenie lokalu mieszkalnego, pokrywanie kosztów związanych z lokalem mieszkalnym przydzielonym członkowi służby zagranicznej, zwrot kosztów leczenia, świadczenia przysługujące na członków rodziny członka służby zagranicznej, przedszkola lub szkoły dla dzieci członków służby zagranicznej, dodatkowe świadczenia w przypadku wykonywania obowiązków w placówce zagranicznej o podwyższonym stopniu zagrożenia bezpieczeństwa.

¹⁵ Waszyngton i Londyn.

¹⁶ Londyn.

¹⁷ Paryż.

¹⁸ Dotyczyło to Ambasady RP w Rzymie (osiem z 10 zbadanych umów najmu mieszkań) oraz Ambasady RP w Londynie (jedna umowa najmu mieszkania).

**Brak umów użyczenia
i protokołów zdawczo-
odbiorczych lokali
mieszkalnych**

działania nierzetelne, naruszające przepisy § 5 ust. 1 oraz § 6 ust. 3 zarządzenia w sprawie umów cywilnoprawnych. [str. 45]

Treść umów użyczenia lokali mieszkalnych zawartych przez placówki z pracownikami obejmowała m.in. postanowienia dotyczące kaucji na zabezpieczenie pokrycia ewentualnych szkód i braków powstałych w wyniku użytkowania oraz terminy i zasady odpłatności za lokale. W trzech Ambasadach wystąpiły nieprawidłowości związane z użyczeniem lokali mieszkalnych, które dotyczyły: braku pisemnych umów¹⁹, braku protokołów przekazania lokalu, zawarcia umów jedynie w języku obcym²⁰, braku w treści protokołów przekazania wymaganych adnotacji dotyczących zobowiązań członków służby zagranicznej wynajmujących lokal²¹. Naruszało to przepisy art. 53 c ustawy o służbie zagranicznej, § 9 ust. 2 Instrukcji Nr 5 DGSZ z 23 sierpnia 2004 r. w sprawie gospodarki lokalami mieszkalnymi w placówkach zagranicznych²² oraz § 17 ust. 2 i 4 zarządzenia w sprawie umów cywilnoprawnych. [str. 48-49]

**Brak aktualizacji
wysokości opłat
zryczałtowanych**

Zasady odpłatności za lokal mieszkalny przydzielony pracownikowi były przestrzegane przez wszystkie placówki objęte kontrolą. Opłaty za zużycie mediów (energii elektrycznej i gazu) pobierane były od członków służby zagranicznej w prawidłowych wysokościach, wynikających z ustalonego ryczału lub wg zużycia potwierdzanego rachunkami.

W kontroli ustalono, że żadna ze skontrolowanych placówek nie przestrzegała obowiązku corocznej aktualizacji wysokości opłat zryczałtowanych, określonego w § 11 ust. 6 Instrukcji w sprawie gospodarki lokalami mieszkalnymi w placówkach zagranicznych, zgodnie z którym w przypadku, gdy rozwiązania techniczne zastosowane w budynku, gdzie znajduje się lokal mieszkalny, nie pozwalają na obliczenie należności z tytułu dostaw energii i gazu na podstawie wskazań zainstalowanych aparatów pomiarowych, kierownik placówki ustala wysokość opłat w formie zryczałtowanej, aktualizowanej co najmniej raz w roku kalendarzowym. W Ambasadzie RP w Waszyngtonie nie aktualizowano wysokości tych opłat przez ponad 8 lat (od 2014 r. do 2022 r.). Brak aktualizacji wysokości opłat ryczałtowych powodował, że pracownicy nie ponosili rzeczywistych kosztów użytkowania przydzielonych im mieszkań. [str. 51-52]

¹⁹ Waszyngton i Rzym.

²⁰ Rzym.

²¹ Londyn.

²² Dz. Urz. MSZ z 2004 r. Nr 4 poz. 68, ze zm. Dalej: Instrukcja w sprawie gospodarki lokalami.

**Zatrudnianie
pracowników
miejscowych przez
pracowników Ambasady
RP w New Delhi**

W kontroli stwierdzono, że w lokalach mieszkalnych przeznaczonych do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych pracowników miejscowych Ambasady RP w New Delhi i Instytutu Polskiego w New Delhi zamieszkiwały osoby²³ zatrudniane przez pracowników kierowanych²⁴. Osoby te pełniły najczęściej funkcje pomocy domowej pracowników kierowanych i były przez nich zatrudniane na podstawie ustaleń zwyczajowych. W Ambasadzie nie wprowadzono rozwiązań prawnych dotyczących zmiany wykorzystania lokali pozostających w dyspozycji kierownika placówki przeznaczonych dla pracowników miejscowych oraz zasad przyznawania i korzystania z form przysporzenia majątkowego, zarówno pieniężnego (obowiązujące stawki, kwoty), jak i niepieniężnego, w związku z zatrudnieniem osób zajmujących te lokale. Od pracowników kierowanych zatrudniających te osoby pobierano jedynie ryczałt za energię elektryczną. Brak powyższych regulacji świadczy o nierzetelności działania kierownika placówki w tym zakresie. [str. 35-36]

**Wymogi w zakresie
prowadzenia
rachunkowości**

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* kierownicy objętych kontrolą placówek, będących jednostkami sektora finansów publicznych, powierzyli głównym księgowym obowiązki i odpowiedzialność w zakresie: prowadzenia rachunkowości jednostki, wykonywania dyspozycji środkami pieniężnymi, dokonywania wstępnej kontroli – zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym oraz kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych. Osoby zatrudnione w placówkach na stanowiskach głównych księgowych spełniały wymogi określone przez art. 54 ust. 9 ustawy *o finansach publicznych*. Jednakże występujące okresowo wakaty na tych stanowiskach nie sprzyjały prawidłowemu prowadzeniu rachunkowości i miały istotny wpływ na stwierdzone w tym zakresie nieprawidłowości.

Kierownicy placówek ustalili i aktualizowali dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte zasady (politykę) rachunkowości. W czterech²⁵ spośród pięciu Ambasad przyjęte zasady (polityka) rachunkowości nie spełniały wszystkich wymogów określonych w art. 10 ust. 1 ustawy *o rachunkowości*. [str. 52-53]

**Nieprawidłowe
dowody i zapisy
księgowe
w placówkach**

Kontrole wybranych losowo dowodów księgowych wykazały, że w każdej placówce wystąpiły nieprawidłowości w zakresie wymogów formalnych określonych w art. 21 ust. 1 ustawy *o rachunkowości* oraz wymogów merytorycznych określonych w art. 22 ust. 1 ustawy *o rachunkowości*. Stwierdzono także brak dokonywania przez głównych księgowych

²³ Niebędące pracownikami Ambasady RP i Instytutu Polskiego w New Delhi.

²⁴ Pracownicy kierowani to delegowani przez Ministra SZ do placówek zagranicznych dyplomaci zawodowi oraz inni pracownicy.

²⁵ Londyn, Paryż, Rzym i New Delhi.

placówek (Rzym, New Delhi, Londyn) wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym oraz kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych, co stanowiło naruszenie przepisów art. 54 ust. 1 pkt 3 ustawy o *finansach publicznych* oraz § 11 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 zarządzenia w sprawie umów cywilnoprawnych. W trzech skontrolowanych placówkach²⁶ stwierdzono przypadki nieprzestrzegania zasad dokonywania zapisów księgowych, określonych w art. 23 ustawy o *rachunkowości*, co świadczy o nierzetelności prowadzonych ksiąg rachunkowych. Skrajnym tego przykładem jest dokonanie wydatku w kwocie 90,7 tys. zł przez Ambasadę RP w Rzymie, mimo że kwota ujęta w dowodzie księgowym potwierdzającym operację gospodarczą wynosiła 81,4 tys. zł. [str. 53-55]

**Należności
i zobowiązania**

Należności i zobowiązania placówek zaewidencjonowane na koncie rozrachunkowym 200 – *Rozrachunki* obejmowały głównie rozliczenia z dysponentem części z tytułu środków budżetowych, stałej zaliczki oraz dochodów placówki, rozrachunków z pracownikami z tytułu kaucji mieszkaniowych, rozliczeń z tytułu sum obcych, rozrachunków publicznoprawnych oraz innych roszczeń. W dwóch przypadkach podjęte działania w celu wyegzekwowania należności były długotrwałe, nierzetelne i nieskuteczne²⁷. [str. 55-56]

**Brak inwentaryzacji
majątku placówek
lub jej rozliczenia**

We wszystkich objętych kontrolą placówkach zagranicznych stwierdzono nieprawidłowości związane z obowiązkiem przeprowadzenia i rozliczenia inwentaryzacji posiadanego przez nie majątku. Trzy skontrolowane Ambasady²⁸ nie przeprowadziły inwentaryzacji w obowiązujących terminach, wynikających z przepisów art. 26 ust. 3 pkt 3 ustawy o *rachunkowości* oraz obowiązujących w tym zakresie regulacji wewnętrznych, zgodnie z którymi inwentaryzacja nieruchomości zaliczonych do środków trwałych oraz inwestycji, jak też znajdujących się na terenie strzeżonym innych środków trwałych oraz maszyn i urządzeń wchodzących w skład środków trwałych w budowie winna być przeprowadzana raz w ciągu 4 lat. Kolejne inwentaryzacje przeprowadzono w odstępie 5 lat²⁹, a w skrajnym przypadku nawet 7 lat³⁰. Wystąpiły także przypadki nierozliczenia inwentaryzacji mimo znacznego upływu czasu od ich przeprowadzenia, sięgającego nawet 4 lat³¹. [str. 38-39]

²⁶ Londyn, Rzym, Paryż.

²⁷ Niewyegzekwowane należności Ambasady RP w Paryżu w kwocie 3,6 tys. EUR związane ze spadkami osób zmarłych w 1983 r. i w 2000 r.

²⁸ Ambasady RP w Waszyngtonie, Londynie, Paryżu.

²⁹ Ambasada RP w Londynie.

³⁰ Ambasada RP w Waszyngtonie.

³¹ Ambasada RP w Waszyngtonie.

**Nierozliczone
inwestycje dwóch
Ambasad**

Dwie skontrolowane placówki nie rozliczyły inwestycji, których od wielu lat nie prowadziły, co należy ocenić negatywnie pod względem rzetelności. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w *sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej*³² do prowadzenia ewidencji i rozliczania kosztów inwestycji w placówkach służy konto 080 – *Środki trwałe w budowie (inwestycje)*, które może wykazywać saldo WN wyrażające wartość kosztów niezakończonych inwestycji.

Ambasada RP w Waszyngtonie nie rozliczyła inwestycji pn. „*Budowa Ambasady RP w Waszyngtonie na 2900 Tilden Street*” (zakończonej decyzją DGSZ z listopada 2015 r. – saldo WN 1 037,2 tys. zł) a Ambasada RP w Londynie nie rozliczyła zakończonej *Inwestycji budowlanej nr 2* (saldo WN 92.6 tys. zł – powstałe jeszcze w 2008 r. i w 2015 r.). [str. 44-45]

**Problemy
organizacyjno-kadrowe
w zarządzaniu
nieruchomościami**

Ustalenia kontroli w MSZ oraz w placówkach zagranicznych wskazują, że sposób zarządzania mieniem placówek zagranicznych przez MSZ był niewydolny, a przyczyną tego były problemy kadrowo-organizacyjne w Wydziale Zarządzania Nieruchomościami³³. Trzy z siedmiu etatów Wydziału ZN było nieobsadzonych, a na pozostałych stanowiskach w okresie dwóch ostatnich lat nastąpiła pełna rotacja. W latach 2020–2025 udało się sprzedać jedynie trzy nieruchomości, podczas gdy tylko w planie na 2025 r. założono sprzedaż 16 nieruchomości. Kontrola dokumentacji przewidzianych do sprzedaży trzech nieruchomości (w Bogocie, Montevideo, Kuala Lumpur) wykazała, że nadzorowany przez MSZ proces przygotowania sprzedaży posiadanych nieruchomości był przewlekły i generował znaczne koszty ich utrzymania, obsługi prawnej, pośrednictwa oraz wyceny. Mimo znacznych kosztów wydatkowanych na ten cel działania te okazały się nieskuteczne. Łączne koszty utrzymania i obsługi nieruchomości w Montevideo w latach 2009–2025 wyniosły 1 861,5 tys. zł. Koszty dotyczące sprzedaży niezabudowanej nieruchomości w Kuala Lumpur wyniosły 187,3 tys. zł, a koszty utrzymania dotychczasowej siedziby Ambasady w Bogocie, tylko za 2021 r., wyniosły 113,6 tys. zł.

Placówki nie dysponowały profesjonalną kadrami, mogącą zapewnić sprawne realizowanie zadań dotyczących remontów, inwestycji oraz gospodarowania nieruchomościami. Kierownicy placówek zagranicznych informowali MSZ o problemach kadrowych, rotacjach oraz dużym obciążeniu bieżącymi zadaniami, co miało wpływ na prowadzenie sprawnej sprzedaży nieruchomości uznanych przez MSZ za zbędne.

³² Dz. U. z 2020 r. poz. 342. Dalej: rozporządzenie w sprawie rachunkowości.

³³ Wchodzący w skład Biura Inwestycji MSZ. Dalej: Wydział ZN

Zarówno liczba pracowników placówek zajmujących się tymi zagadnieniami, jak i ich kompetencje zawodowe były niewystarczające w stosunku do potrzeb. Skomplikowanymi procesami sprzedaży nieruchomości placówek zajmowali się pracownicy pionu administracyjnego, którzy nie posiadali specjalistycznej wiedzy w tym zakresie. Rażącym tego przykładem są trwające od 2011 r. nieskuteczne próby sprzedaży nieruchomości po byłej Ambasadzie RP w Montevideo, prowadzone przez Ambasadę RP w Buenos Aires. [str. 23-26]

Nieoptymalne wykorzystanie nieruchomości skutkujące znacznym obciążeniem Skarbu Państwa

Ministerstwo posiadało w swoich zasobach nieruchomości, których właściwe wykorzystanie pozwoliłoby na uniknięcie wydatków obciążających budżet Skarbu Państwa. W sytuacji, gdy nieruchomość wymagała remontu lub przebudowy to decydowano się na najem powierzchni od lokalnych podmiotów, płacąc wysokie czynsze po cenach komercyjnych. Posiadane nieruchomości w tym czasie ulegały degradacji i wymagały ponoszenia kosztów ich utrzymania. Dotyczyło to m.in. nieruchomości w Londynie, Rzymie, Bogocie. W Londynie wskutek zaniechania remontu posiadanych budynków MSZ ponosił koszty najmu rezydencji Ambasadora, które w latach 2018–2025 wyniosły łącznie 9 293,9 tys. zł. Z kolei w New Delhi trzy obiekty Ambasady RP pozostają niewykorzystane od 2013 r. i ulegają degradacji. [str. 26-28]

Brak analiz dotyczących opłacalności odbudowy budynku Ambasady RP w Bogocie

W 2022 r. w MSZ podjęto decyzję o sprzedaży obiektu użytkowanego do maja 2022 r. jako siedziba Ambasady RP w Bogocie. Nie przeprowadzono analizy kosztów rozbiórki tego obiektu i możliwej budowy na tym miejscu nowego budynku. Brak takiego dokumentu należy ocenić jako nierzetelność ponieważ analiza taka byłaby przydatna dla rozważenia zasadności ewentualnej zmiany decyzji o sprzedaży nieruchomości, w sytuacji ponoszenia kosztów najmu nowego obiektu dla potrzeb Ambasady. Na prace adaptacyjne najmowanego obiektu w latach 2019–2022, związane z przeniesieniem do niego pracowników, wydatkowano łącznie 3 992,6 tys. zł, zaś koszty jego najmu w latach 2019–2025 (I kwartał) sięgnęły 4 187,7 tys. zł. Przy założeniu kosztów najmu na niezmiennym poziomie z 2024 r. i uwzględniając 10-letni okres obowiązywania umowy, koszty najmu do 2029 r. mogą wynieść 4 191,3 tys. zł. Wartość nieruchomości planowanej do sprzedaży w Bogocie została oszacowana w 2023 r. na kwotę 4 832,2 tys. zł. [str. 23-24]

Nabycie budynku pod nową siedzibę Ambasady RP w Waszyngtonie z pominięciem procedur MSZ

Zgodnie z § 7 ust. 5 zarządzenia nr 18 DGSZ z dnia 3 sierpnia 2010 r. *w sprawie zarządzania projektami w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i na placówkach zagranicznych*³⁴ zakup nieruchomości przeznaczonej na nową siedzibę Ambasady RP w Waszyngtonie winien być poprzedzony

³⁴ Dz. Urz. MSZ z 2010 r. Nr 4 poz. 58, ze zm.

decyzją DGSZ, inicjującą projekt³⁵ tego zakupu, określającą m.in. założone cele i sposoby ich realizacji, szacowany budżet oraz źródło finansowania. Mimo braku tej decyzji wydatek został zrealizowany w grudniu 2024 r. Nie był on pierwotnie planowany, a zwiększenie planu finansowego wydatków majątkowych (zakupy inwestycyjne) z kwoty 224,7 tys. zł do kwoty 73 559,4 tys. zł (tj. o 32 730%), dokonane zostały z inicjatywy MSZ. Zakupu nieruchomości dokonano w sytuacji, gdy Ambasada dysponowała czterema innymi nieruchomościami, w tym niezabudowaną i niewykorzystywaną działką, na której do 2015 r. pierwotnie planowano wybudowanie nowego budynku na siedzibę Ambasady. W trakcie kontroli w zakupionym budynku nie prowadzono żadnych prac adaptacyjno-remontowych. Pośpieszny zakup nieruchomości, bez profesjonalnych analiz kosztów jej adaptacji, był nierzetelny. Z ustaleń kontroli wynika ponadto, że po przeprowadzeniu specjalistycznych ekspertyz może zaistnieć konieczność podjęcia decyzji o rozbiórce i wybudowania na tym samym miejscu nowego budynku. [str. 29-30]

**Zły stan techniczny
niektórych budynków
należących do placówek**

W kontroli ustalono, że stan techniczny budynków, w których funkcjonowały objęte kontrolą Ambasady pozwalał na realizację przypisanych im obowiązków. Ze względu na liczbę tych obiektów, ich wielkość i powierzchnię, czas powstania i okres użytkowania, zbyt niskie wydatki ponoszone na ich utrzymanie, a także lokalizację w różnych warunkach klimatycznych, niektóre z tych obiektów były w złym stanie technicznym. Szczególnym tego przykładem były trzy segmenty (A, B i C) budynków Ambasady RP w New Delhi, o łącznej powierzchni 2487 m², nieużytkowane od 31 maja 2013 r. Przeprowadzone w 2019 r. i w 2024 r. pięcioletnie przeglądy techniczne wykazały w nich wiele uszkodzeń i zużycia eksploatacyjnego, m.in.: elewacji i elementów konstrukcyjnych, stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej oraz wentylacyjnej a także elementów wykończenia wewnętrznego. W ocenie NIK prace remontowe placówki w latach 2020–2025, ze względu na niskie środki finansowe będące w jej dyspozycji były niewystarczające w stosunku do potrzeb wynikających z jej reprezentacyjnej funkcji. Ambasada RP w New Delhi obsługuje Indie³⁶ i sześć innych państw dodatkowej akredytacji³⁷. Zdaniem NIK niezbędne jest przygotowanie

³⁵ Zgodnie z § 11 pkt 2 zarządzenia nr 18 – projekt oznacza ograniczone w czasie przedsięwzięcie prowadzące do osiągnięcia zdefiniowanego celu, charakteryzujące się zdefiniowanym zakresem prac, skończonym czasem realizacji, zasobami do realizacji projektu oraz ewentualnie przydzielonym budżetem.

³⁶ Indie zajmują siódme miejsce wśród największych państw świata pod względem powierzchni, wynoszącej około 3,3 miliona km², z liczbą 1,46 mld ludności w 2025 r. (najludniejszy kraj na świecie) i były najszybciej rozwijającą się gospodarką na świecie, ze stopą wzrostu na poziomie 6,5% w roku fiskalnym 2024/25.

³⁷ Afganistan, Bangladesz, Butan, Nepal, Sri Lanka i Malediwy.

i wdrożenie programu zagospodarowania oraz prac budowlano-remontowych i konserwatorskich nieużytkowanych segmentów.

[str. 45-48]

4. WNIOSKI

Minister Spraw Zagranicznych

1. Zapewnienie właściwego nadzoru nad procesami sprzedaży nieruchomości, uznanych przez Ministra Spraw Zagranicznych za zbędne dla potrzeb MSZ poprzez wzmocnienie kadrowe i organizacyjne tych procesów umożliwiające wsparcie placówek w rzetelnym i sprawnym zarządzaniu nieruchomościami.
2. Podejmowanie decyzji w zakresie gospodarki nieruchomościami Ministerstwa Spraw Zagranicznych na podstawie obiektywnych i weryfikowalnych przesłanek.
3. Opracowanie i wdrożenie we współpracy z Ambasadą RP w New Delhi programu zagospodarowania segmentów A, B i C obiektów placówki w celu racjonalnego wykorzystania tych zasobów oraz ich utrzymania w stanie odpowiadającym randze tej placówki.

Kierownicy placówek zagranicznych

Ponoszenie wydatków w oparciu o rzetelnie udokumentowaną analizę potrzeby ich dokonywania i wyboru najkorzystniejszej oferty, na podstawie prawidłowo sporządzonych i zweryfikowanych dowodów księgowych.

5. WAŻNIEJSZE WYNIKI KONTROLI

5.1. NADZÓR MINISTRA SPRAW ZAGRANICZNYCH NAD WYKORZYSTANIEM PRZEZ PLACÓWKI ZAGRANICZNE ŚRODKÓW FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH NA ICH UTRZYMANIE

Nadzór Ministra Spraw Zagranicznych nad wykorzystaniem przez placówki zagraniczne środków finansowych przeznaczonych na ich utrzymanie nie był w pełni skuteczny. O niewystarczającym nadzorze nad gospodarką finansową placówek świadczą liczne nieprawidłowości stwierdzone w kontroli tych placówek, dotyczące m.in. realizowanych wydatków bieżących i inwestycyjnych, gospodarki posiadanym majątkiem oraz prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Znaczne koszty Skarbu Państwa związane z przewlekłymi i nieskutecznymi działaniami MSZ odnośnie sprzedaży nieruchomości

Ustalenia kontroli w MSZ, poparte wynikami kontroli w placówkach zagranicznych, wskazują na pilną konieczność wprowadzenia zmian w zarządzaniu nieruchomościami placówek oraz wzmocnienia obsady kadrowej Wydziału ZN. Szczególnie dotyczy to kwestii obejmujących zbycie i zakup nieruchomości, prowadzonych remontów i inwestycji, przestrzegania obowiązujących przepisów i wewnętrznych regulacji Ministra Spraw Zagranicznych. Analiza dokumentacji zaplanowanych do sprzedaży trzech nieruchomości wykazała, że w dwóch przypadkach występowały znaczne opóźnienia w realizacji tego procesu. MSZ w związku z opieszałym prowadzeniem sprzedaży tych nieruchomości poniosło znaczne koszty na ich utrzymanie, obsługę prawną, pośrednictwo w sprzedaży oraz ich wycenę.

Przykład

Podejmując decyzję o sprzedaży obiektu użytkowanego do maja 2022 r. jako siedziba **Ambasady RP w Bogocie** nie przeprowadzono analizy kosztów jego rozbiórki i analizy kosztów budowy nowego obiektu. Analiza taka byłaby niezbędna w celu ewentualnego rozważenia zasadności zmiany decyzji dotyczącej sprzedaży tej nieruchomości, w kontekście ponoszenia przez szereg lat kosztów najmu nowego obiektu dla potrzeb Ambasady RP w Bogocie. Wniosek w sprawie uznania tej nieruchomości za zbędną dla potrzeb służby zagranicznej oraz zgody na rozpoczęcie procesu jej zbycia został zatwierdzony przez Ministra Spraw Zagranicznych w dniu 8 listopada 2022 r. W maju 2022 r. personel Ambasady przeniesiono do wynajmowanego obiektu, co wiązało się z koniecznością wydatkowania środków finansowych na prace adaptacyjne pomieszczeń w wynajmowanym biurowcu, na które w latach 2019–2022 przeznaczono łącznie 3 992,6 tys. zł. Koszty najmu pomieszczeń nowej siedzibie Ambasady RP w Bogocie w latach 2019–2025 (III kwartał)

wyniosły łącznie 4 187,7 tys. zł. Uwzględniając 10 letni okres obowiązywania umowy najmu i przyjmując poniesione w 2024 r. wydatki jako stałe, koszty najmu do 2029 r. mogą wynieść ok. 4 191,3 tys. zł. Wartość nieruchomości planowanej do sprzedaży w Bogocie, według wyceny z dnia 27 września 2023 r., została oszacowana na kwotę 4 817,9 tys. zł. Koszty utrzymania dotychczasowej siedziby Ambasady, tylko za 2021 r., wyniosły 113,6 tys. zł.

Zdaniem NIK brak postępu w procesie sprzedaży nieruchomości był m.in. wynikiem: braków kadrowych w Wydziale ZN wchodzącym w skład Biura Inwestycji MSZ oraz w placówkach zagranicznych, dużego obciążenia pracowników administracyjno-finansowych placówek zadaniami oraz niewystarczających kompetencji osób zajmujących się gospodarką nieruchomościami.

Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił, że w Wydziale ZN trzy z siedmiu etatów pozostaje nieobsadzonych, jedynie naczelnik wydziału pracuje w tej komórce nieprzerwanie od 2018 r., na pozostałych stanowiskach w okresie dwóch ostatnich lat nastąpiła pełna rotacja. W dniu 16 stycznia 2026 r. Dyrektor Generalny SZ zatwierdził nowy wewnętrzny regulamin organizacyjny Biura Inwestycji MSZ, w którym utworzono Referat do spraw Sprzedaży Nieruchomości wchodzący w skład Wydziału ZN³⁸.

Brak odpowiedniego wsparcia MSZ dla placówek zagranicznych odnośnie remontów i gospodarki nieruchomościami

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Biuro Inwestycji MSZ zapewnia m.in. wsparcie techniczne i nadzoruje procesy planowania, przygotowania i realizacji inwestycji oraz remontów realizowanych przez placówki zagraniczne oraz nadzoruje placówki zagraniczne w zakresie zarządzania, administrowania oraz obrotu nieruchomościami i majątkiem ruchomym. Ze względu na występujące wakaty i brak pracowników posiadających specjalistyczną wiedzę w obsłudze nieruchomości, Biuro Inwestycji nie zapewniło placówkom adekwatnego do potrzeb wsparcia przy realizacji remontów i obrocie nieruchomościami. Kierownicy placówek zagranicznych wielokrotnie informowali MSZ o wakatach, rotacjach i znacznym obciążeniu bieżącymi zadaniami, utrudniającymi sprawne prowadzenie sprzedaży nieruchomości, będącymi dodatkowymi zadaniami dla pionu administracyjnego placówek. MSZ uznawało, że pierwszeństwo w realizacji przez placówki i Biuro Inwestycji MSZ mają zadania stałe, terminowe i wymagane przepisami. Kwestie sprzedaży nieruchomości traktowano jako mniej priorytetowe i odkładano w czasie, co wydłużało ten proces i wpływało na wzrost kosztów ich utrzymania, znacznie obciążających Skarb Państwa.

³⁸ Odpowiedź na wystąpienie pokontrolne KAP.411.1.1.2025 z kontroli I/25/001/KAP Zarządzanie przez Ministra Spraw Zagranicznych nieruchomościami wykorzystywanymi przez podległe placówki zagraniczne ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia warunków lokalowych urzędów.

Przykład

Nieruchomość po byłej, zlikwidowanej w 2008 r., **Ambasadzie RP w Urugwaju** w Montevideo pozostaje niezagospodarowana. Placówką odpowiedzialną za tę nieruchomość jest Ambasada RP w Buenos Aires. Pierwsze procedury mające na celu uruchomienie procesu sprzedaży tej nieruchomości rozpoczęły się w 2011 r. (tj. dopiero po trzech latach od zamknięcia placówki), w 2013 r. przygotowano pierwszy wniosek w sprawie trybu jej zbycia w formie przetargu pisemnego, zaakceptowany przez Ministra Spraw Zagranicznych, w 2014 r. przygotowano nowy wniosek w sprawie trybu zbycia nieruchomości. W 2015 r. kierująca placówką w Buenos Aires poinformowała MSZ, że placówka zmagą się z problemami kadrowymi i musi zająć się innymi zadaniami, co uniemożliwia dalsze procedowanie sprzedaży. Przez kolejne lata trwała korespondencja między Ambasadą RP w Buenos Aires a MSZ, w której informowano o zbyt dużym obciążeniu pracą oraz problemach kadrowych w placówce. Sporządzone kolejne cztery wyceny tej nieruchomości (w 2012 r., 2014 r., 2015 r. i 2017 r.) wykazywały tendencję spadkową jej wartości. Różnica między pierwszą (6 409,3 tys. zł) a ostatnią wyceną (4 985 tys. zł) wynosiła 1 424,3 tys. zł. Koszty utrzymania i obsługi tej nieruchomości w latach 2009–2025 wyniosły 1 861,5 tys. zł. W marcu 2024 r. Minister zatwierdził zaktualizowany wniosek o uznanie nieruchomości za zbędną, a proces sprzedaży został wznowiony³⁹.

Ze względu na wakaty w Wydziale ZN oraz rotację kadr pracownicy tej komórki organizacyjnej MSZ, poza realizacją bieżących obowiązków nie byli w stanie efektywnie wspomagać placówek zagranicznych w przedmiotowym obszarze. Zdaniem NIK dla poprawy sytuacji bardzo istotne jest pozyskanie przez MSZ pracowników posiadających wiedzę praktyczną i prawną, którą będą mogli wykorzystać przy realizacji zadań związanych z nieruchomościami zagranicznymi. Dyrektor Generalny SZ wyjaśnił m.in., że MSZ zidentyfikowało potrzeby związane z pozyskaniem i utrzymaniem w swoich zasobach wyspecjalizowanej kadry mającej doświadczenie na rynku komercyjnym w zakresie zarządzania nieruchomościami. Na rynku tym trudno jest pozyskać osoby o tak szerokim zakresie wiedzy i umiejętności, gotowe zmienić całkowicie środowisko życia, w tym miejsce zamieszkania. Tym samym osoby obejmujące po raz pierwszy stanowisko kierownika administracyjno-finansowego w placówce, pomimo wcześniejszego przeszkolenia, doświadczenie w zakresie zbywania nieruchomości poza granicami RP

³⁹ Ustalenia kontroli I/25/001/KAP Zarządzanie przez Ministra Spraw Zagranicznych nieruchomościami wykorzystywanymi przez podległe placówki zagraniczne ze szczególnym uwzględnieniem zapewnienia warunków lokalowych urzędów.

nabywają dopiero w trakcie realizacji takiego procesu. Zdaniem NIK wskazane w wyjaśnieniach okoliczności mogły utrudniać realizację tej sprzedaży, ale nie uzasadniają zaniechania (od czasu zatwierdzenia wniosku) działań innych niż ujęcie w planie sprzedaży.

**Niepełna obsada
stanowisk
w placówkach**

Na dzień 15 października 2025 r. stanowiska głównego księgowego utworzono w 14 spośród 164 placówek zagranicznych, w tym w 13 placówkach było ono obsadzone. W 114 placówkach utworzono stanowisko kierownika administracyjno-finansowego, w tym w 109 było ono obsadzone. Osoby te posiadały wymagane kwalifikacje, określone w art. 54 ust. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych*, przeszły cykl szkoleń administracyjnych i finansowych oraz zdały egzamin z części finansowej i administracyjnej zorganizowany przez Akademię Dyplomatyczną MSZ. W 36 placówkach zagranicznych obsługę finansową zapewniały służby finansowe innej placówki. Z ustaleń kontroli wynika, że nie było możliwości zastosowania przy rotacjach okresu równoczesnego pobytu na placówce dwóch głównych księgowych lub kierowników administracyjno-finansowych. Brak obsady stanowisk pracy związanych z prowadzeniem spraw finansowych placówek nie sprzyjał osiągnięciu zakładanych celów ich działalności w tym zakresie.

Występujące problemy związane z rotacją i brakiem odpowiednio przygotowanej kadry, w szczególności prowadzącej remonty, modernizacje i inwestycje przyczyniały się do powstania wielu nieprawidłowości w tym zakresie.

Przykłady

W latach 2020–2025 (I półrocze) **Ambasada RP w New Delhi** nie była właściwie przygotowana pod względem kadrowym do realizacji zadań związanych z nadzorem nad inwestycjami i pracami budowlano-remontowymi. Utworzone w placówce stanowisko kierownika koordynatora prac budowlanych pozostawało nieobsadzone od 1 kwietnia 2022 r. Brak osoby odpowiedzialnej za ten zakres utrudniał bieżące prowadzenie zadań, monitorowanie realizacji zaleceń pokontrolnych, planowanie i nadzorowanie robót konserwacyjnych, co przy złym stanie obiektów Ambasady było szczególnie istotne.

**Nieoptymalne
wykorzystanie
nieruchomości
Ambasady RP
w Londynie**

Ambasada RP w Londynie od 2014 r. w znikomym stopniu wykorzystywała zabytkowe budynki zlokalizowane przy 34 Portland Place oraz 73 New Street w Londynie, o łącznej powierzchni 1800 m², administrowane w oparciu o długoterminową umowę dzierżawy zawartą ze stroną brytyjską na 999 lat, tj. do 2919 r. Dyrektor Biura Infrastruktury MSZ w notatce z dnia 27 marca 2014 r., zaakceptowanej przez DGSZ wskazał na konieczność przeprowadzenia remontu i przebudowy tych budynków, a także na poważne zagrożenie utraty prawa do ich dzierżawy.

Ambasada RP w Londynie w 2013 i 2014 roku sporządziła program realizacji inwestycji pn. *Adaptacja kompleksu budynków 34 Portland Place i 73 New Cavendish Street w Londynie na obiekt biurowo-mieszkalny*. W programie z września 2013 r. zapisano m.in. *Ponieważ wartość rynkowa obiektów wynosi 4,2 mln GBP, zaś koszt wynajmu biur o podobnej powierzchni to ok. 1,3 mln GBP rocznie, utrata prawa dzierżawy spowodowałaby znaczne straty dla Skarbu Państwa. Jednocześnie przeprowadzenie remontu w zamierzonym zakresie spowoduje znaczące podniesienie wartości rynkowej nieruchomości (o ok. 10 mln GBP). Adaptacja budynku w celu stworzenia pięciu mieszkań o podwyższonym standardzie spowodowałaby oszczędności w budżecie placówki z tytułu wynajmu mieszkań i w perspektywie 12-15 lat nastąpiłby całkowity zwrot nakładów poniesionych na adaptację*. Nie podjęto realizacji powyższego programu.

W notatce sporządzonej przez Dyrektora Biura Inwestycji MSZ z dnia 30 kwietnia 2021 r. zapisano m.in., że te budynki wykorzystywane są wyłącznie na potrzeby archiwum i ulegają stopniowej degradacji. Z treści tej notatki wynika m.in., że w przypadku braku podjęcia pilnych działań remontowych istnieje poważne ryzyko odebrania budynku przez Westminster City Council⁴⁰. We wstępnej kalkulacji, sporządzonej przez Ambasadę, koszty remontu powyższych budynków oszacowano na ok. 37 746,5 tys. zł. Z ww. notatki wynika, że remont ten pozwoliłby na uzyskanie własnej powierzchni z głównym przeznaczeniem pod rezydencję Ambasadora RP w Wielkiej Brytanii oraz na potrzeby siedziby Instytutu Kultury Polskiej w Londynie. W następstwie zaniechania remontu budynków ponoszone koszty najmu rezydencji dla Ambasadora wyniosły w latach 2018–2025 (I półrocze) 9 293,9 tys. zł.

W listopadzie 2024 r. kierownik placówki, w uzgodnieniu z zastępcą dyrektora Biura Inwestycji MSZ, opracował program inwestycji „*Odtworzenie i rewaloryzacja budynków przy 34 Portland Place oraz 73 New Cavendish Street w Londynie wraz z ich przebudową*”, której szacunkowy koszt określono na 45 199,5 tys. zł. Planowany termin przekazania do użytkowania i zasiedlenie budynków określony został w tym programie na II kwartał 2028 r.

NIK wskazuje, że odpowiedzialnym za znikomy stopień wykorzystywania budynków jest MSZ. W ocenie NIK długa bezczynność i zwłoka w podjęciu decyzji o adaptacji i remoncie nieruchomości w Londynie była działaniem niegospodarnym ponieważ skutkowałą wzrostem kosztów: planowanych prac, najmu mieszkań dla pracowników oraz najmu rezydencji Ambasadora. Należy podkreślić, że bezczynność i zwłoka w podjęciu decyzji dotyczącej remontów tych obiektów narażała Państwo Polskie na ich utratę, będącą poważnym ciosem wizerunkowym.

⁴⁰ Rada Miejska Westminster jest władzą lokalną miasta Westminster w Wielkim Londynie.

Zdjęcie nr 1

Zabytkowe budynki zlokalizowane przy 34 Portland Place oraz 73 New Street w Londynie

Źródło: zdjęcie wykonane w trakcie oględzin NIK.

**Niski stopień realizacji
planów sprzedaży
nieruchomości
zbędnych dla MSZ**

W latach 2020–2025 (do końca sierpnia) MSZ sprzedało jedynie trzy nieruchomości użytkowane przez Ambasad RP w: Wiedniu, Tallinie i Budapeszcie. Zatwierdzony przez Ministra w dniu 26 marca 2025 r. *plan sprzedaży przysługujących Skarbowi Państwa praw do nieruchomości służących wykonywaniu zadań placówek zagranicznych w roku 2025* obejmował 16 nieruchomości, z których jedną sprzedano w dniu 6 sierpnia 2025 r., a pozostałych planowanych do sprzedaży 15 nieruchomości nie udało się sprzedać.

Przykład

W dniu 14 listopada 2022 r. **Ambasada RP w Wiedniu** sprzedała nieruchomość położoną w Wiedniu, składającą się z działki gruntowej o powierzchni 1002 m², zabudowaną domem piętrowym z 1923 r. o łącznej powierzchni ok. 601 m², z podwójnym garażem. Dom ten służył uprzednio jako rezydencja Ambasadora. We wniosku z dnia 23 lutego 2018 r., rozpoczynającego procedurę zbycia tej nieruchomości, wskazano, że obiekt był w złym stanie technicznym, wymagał kompleksowego i kosztownego remontu, ekonomicznie nieuzasadnionego. Szacowany koszt rozbiórki, projektowania i budowy nowego budynku sięgał 7 592,8 tys. zł, natomiast kwota uzyskana ze sprzedaży nieruchomości wyniosła 6 264 tys. zł.

Powyższy przykład i procesy sprzedaży nieruchomości w Bogocie, Montevideo i Kuala Lumpur wskazują, zdaniem NIK, że plany MSZ dotyczące sprzedaży nieruchomości nie były realizowane efektywnie, a procesy sprzedaży były długotrwałe.

Z ustaleń kontroli I/25/001/KAP wynika m.in., że MSZ sporządzało corocznie cztery odrębne dokumenty dotyczące obrotu nieruchomościami, m.in. plany pozyskania oraz plany sprzedaży nieruchomości. System planowania nieruchomości przeznaczonych do pozyskania lub sprzedaży, z uwagi m.in. na różne terminy sporządzania poszczególnych planów, był niespójny, mało czytelny i nieprzejrzysty. Plany te nie były realizowane, decyzje co do uznania nieruchomości za zbędne wielokrotnie zmieniano, procesy sprzedaży rozpoczynano ponownie po upływie kolejnych kilku lat. Zdaniem NIK, świadczy to o braku długofalowej polityki dotyczącej gospodarowania nieruchomościami Skarbu Państwa za granicą oraz braku skutecznych działań podejmowanych przez kolejnych ministrów spraw zagranicznych, co powoduje trudności ze zintensyfikowaniem i przyspieszeniem sprzedaży tych nieruchomości.

**Nabycie nieruchomości
na nową siedzibę Ambasady
RP w Waszyngtonie
z pominięciem procedur MSZ**

W myśl § 7 ust. 5 zarządzenia nr 18 DGSZ z dnia 3 sierpnia 2010 r. *w sprawie zarządzania projektami w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i na placówkach zagranicznych* zakup nieruchomości przeznaczonej na nową siedzibę **Ambasady RP w Waszyngtonie** winien być poprzedzony decyzją DGSZ, inicjującą projekt tego zakupu, określającą m.in. założone cele i sposoby ich realizacji, szacowany budżet oraz źródło finansowania. Zakupu nieruchomości dokonano w grudniu 2024 r. mimo braku tej decyzji. Nie był on pierwotnie planowany, a zwiększenie planu finansowego wydatków majątkowych (zakupy inwestycyjne) z kwoty 224,7 tys. zł do kwoty 73 559,4 tys. zł (tj. o 32 730%), dokonano z inicjatywy MSZ. Przed zakupem nie dokonano analizy kosztów przystosowania zakupionego budynku do potrzeb nowej siedziby Ambasady. Nieruchomość zakupiono mimo, iż Ambasada dysponowała już czterema innymi nieruchomościami, w tym niezabudowaną działką (na Tilden Street 2900), na której do 2015 r. planowano wybudowanie nowego budynku siedziby placówki i ponoszono związane z tym koszty (studium wykonalności i projekt wizualizacji). Pomimo zamknięcia projektu budowy siedziby na tej działce do czasu zakończenia kontroli nie została ona zbyta jako mienie zbędne. Decyzje dotyczące tych nieruchomości podejmowane były przez MSZ a Ambasada była jedynie wykonawcą związanych z tym poleceń. Brak decyzji ustanawiającej projekt powoduje niemożliwość oceny procesu zakupu pod względem jego gospodarności i celowości ponoszonych wydatków. W 2025 r. zakupiona nieruchomość nie była wykorzystywana, a w budynku nie prowadzono żadnych prac remontowych czy modernizacyjnych. Kierownik Referatu ds. administracyjnych

Ambasady RP w Waszyngtonie wyjaśniła, że placówka nie ma informacji z MSZ o przydzieleniu jednostce środków na remont nowej siedziby, brak jest sprecyzowanych planów jej modernizacji, remontu czy przebudowy. NIK wskazuje, że zakupu nieruchomości na nową siedzibę Ambasady RP w Waszyngtonie dokonano z naruszeniem zasady rzetelności, pośpiesznie podejmując decyzję o zakupie, niepoprzedzoną analizą kosztów przystosowania tego budynku do potrzeb głównej siedziby przedstawicielstwa dyplomatycznego RP w USA. Przedłużający się proces decyzyjny co do kierunku prac budowlanych (gruntowna modernizacja, przebudowa czy remont) przy braku zabezpieczonych środków na ten cel może powodować, że obiekt ten nie będąc przez lata użytkowany, podlegał będzie degradacji przy jednoczesnym ponoszeniu kosztów jego utrzymania.

Zdjęcie nr 2

Budynek zakupiony w 2024 r. na potrzeby nowej siedziby Ambasady RP w Waszyngtonie

Źródło: zdjęcie wykonane w trakcie oględzin NIK

5.2. REALIZACJA WYDATKÓW BIEŻĄCYCH I MAJĄTKOWYCH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

Realizacja wydatków bieżących i majątkowych przez placówki zagraniczne w latach 2020 – 2025 (I półrocze) na ogół przebiegała prawidłowo. Wydatki ponoszone były na działania związane z funkcjonowaniem placówek i zgodnie z obowiązującymi planami finansowymi. Nieprawidłowości dotyczyły realizacji zamówień publicznych, braku analiz potrzeb i zgody na dokonanie zakupów.

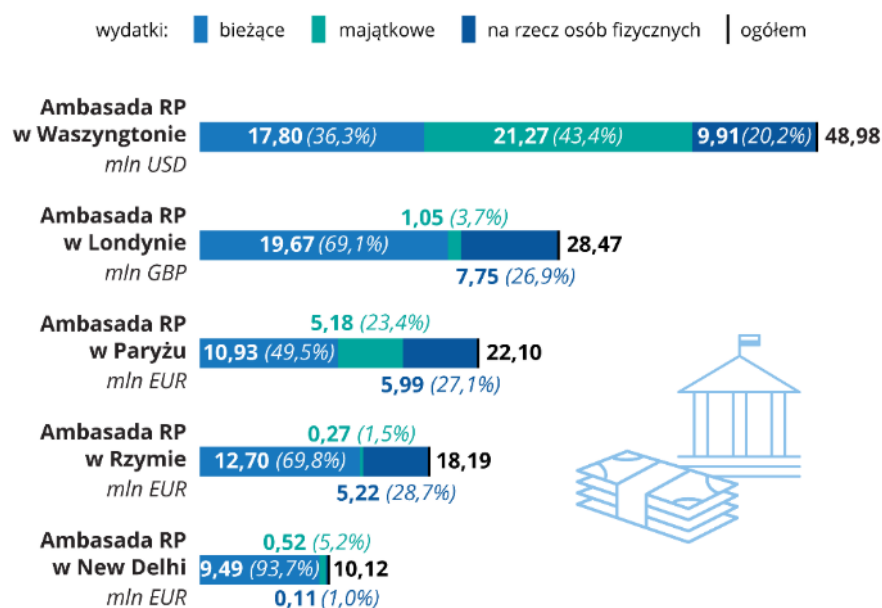
**Wysokość wydatków
ponoszonych
przez placówki**

Wysokość wydatków na utrzymanie i funkcjonowanie skontrolowanych placówek była związana m.in. z poziomem zatrudnienia generującym wysokie wydatki na wynagrodzenia, pochodne oraz świadczenia dla osób

fizycznych, ale także z kosztami utrzymania obiektów należących do placówek. Najwyższe wydatki ogółem w okresie objętym kontrolą, tj. w latach 2020–2025 (I półrocze), poniosła Ambasada RP w Waszyngtonie – 174 423,4 tys. zł, przy czym bardzo duży udział w tych wydatkach miały wydatki majątkowe w kwocie łącznej 75 729,7 tys. zł (43,4%) związane z zakupem budynku na nową siedzibę, dokonane w 2024 r. (73560,5 tys. zł). Wydatki Ambasady RP w Londynie w okresie objętym kontrolą wynosiły ogółem 137 807,3 tys. zł, w tym majątkowe 5 092,9 tys. zł. Ambasada RP w Paryżu wydatkowała w tym okresie ogółem 106 953,4 tys. zł, w tym na wydatki majątkowe przeznaczono 21 798,4 tys. zł, a Ambasada RP w Rzymie i w New Delhi odpowiednio: 76 737,5 tys. zł, w tym na wydatki majątkowe 1 145,7 tys. zł oraz 42 727 tys. zł, w tym na wydatki majątkowe 2 214,1 tys. zł. Znaczący udział w wydatkach ogółem, poniesionych w latach 2020–2025 (I półrocze) miały wydatki na świadczenia dla osób fizycznych zaliczane do § 3020 – *Wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń*, obejmujące świadczenia przysługujące członkom służby zagranicznej oraz pracownikom zatrudnionym zgodnie z polskim prawem, wykonującym obowiązki służbowe w placówkach zagranicznych, w tym dodatki zagraniczne i dodatki na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania rodziny przysługujące ambasadorowi i konsulowi kierującemu urzędem konsularnym. Powyższe wydatki w latach 2020–2025 (I półrocze) były najwyższe w Ambasadzie RP w Londynie – 48 229,6 tys. zł (tj. 26,9% wydatków ogółem) oraz w Ambasadzie RP w Waszyngtonie – 35 296,5 tys. zł (tj. 20,2% wydatków ogółem).

Infografika nr 2

Wydatki placówek objętych kontrolą, w latach 2020–2025 (I półrocze)

Źródło: opracowanie własne NIK

**Rachunki dochodów,
o których mowa
w art. 163 ustawy
o finansach publicznych**

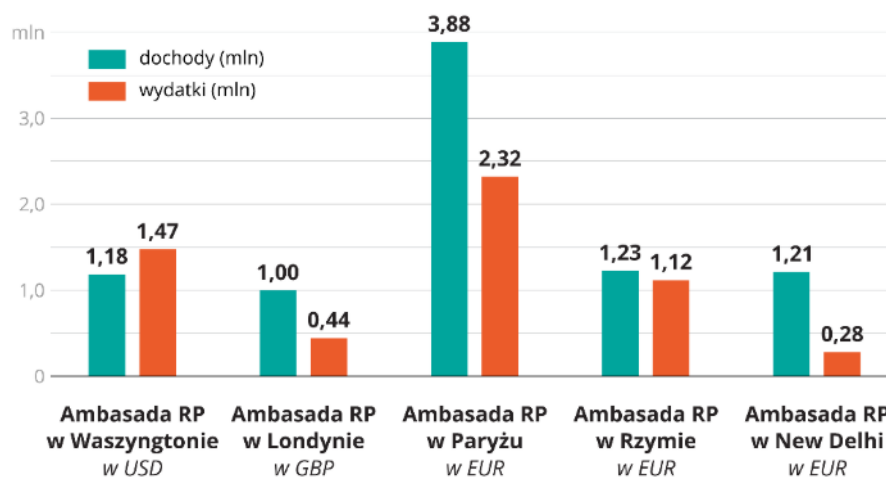
Wszystkie objęte kontrolą placówki prowadziły rachunki dochodów, o których mowa w art. 163 ustawy o *finansach publicznych*, na których gromadziły dochody uzyskiwane z: odszkodowań i wpłat za utracone lub uszkodzone mienie będące w zarządzie bądź użytkowaniu jednostki budżetowej; wpływów z najmu, dzierżawy lub sprzedaży składników majątkowych; tytułu odsetek od środków zgromadzonych na rachunku oraz z tytułu przelewów dystrybucyjnych pochodzących od innych placówek zagranicznych podległych Ministrowi Spraw Zagranicznych. Najwyższe dochody z tych tytułów w kwocie 5 167,7 tys. zł, uzyskała w okresie objętym kontrolą Ambasada RP w Rzymie, a źródłem tych dochodów był przelew dystrybucyjny z MSZ. Środki z ww. rachunków wykorzystywano zgodnie z obowiązującymi zasadami, przeznaczając je głównie na wydatki związane z remontami obiektów należących do placówek oraz z prowadzonymi inwestycjami. Najwyższe wydatki spośród skontrolowanych jednostek, w kwocie 9 783,3 tys. zł, poniosła Ambasada RP w Paryżu, przeznaczając je m.in. na roboty budowlane i obsługę inwestycji realizowanej w siedzibie Instytutu Polskiego w Paryżu (5 618,6 tys. zł) oraz na remonty mieszkań służbowych (2 000,2 tys. zł).

Przykład

Ambasada RP w Paryżu ponosiła z rachunku, o którym mowa w art. 163 ustawy o *finansach publicznych* następujące wydatki w: 2020 r. – 60,3 tys. zł, 2021 r. – 2 280,8 tys. zł, 2022 r. – 1 418,6 tys. zł, 2023 r. – 6 023,6 tys. zł (w tym 5 275,7 tys. zł na roboty budowlane i obsługę realizacji inwestycji realizowanej w siedzibie Instytutu Polskiego w Paryżu). W latach 2024–2025 (I półrocze) nie poniesiono wydatków z powyższego rachunku.

Infografika nr 3

Dochody i wydatki Ambasad na rachunku, o którym mowa w art. 163 ustawy o finansach publicznych, zrealizowane w latach 2020–2025 (I półrocze)

Źródło: opracowanie własne NIK

Nierzetelna realizacja niektórych zamówień publicznych

W przypadku niektórych realizowanych zamówień placówki nie przestrzegały przepisów ustawy *Prawo zamówień publicznych* oraz zarządzenia w sprawie wytycznych dotyczących udzielania zamówień publicznych. Nieprawidłowości dotyczyły m.in.: realizacji zamówienia o wartości 243,9 tys. zł z pominięciem ustawy (Waszyngton), nierzetelnie ustalonej wartości szacunkowej zamówienia na roboty budowlane o wartości ponad 2 931,6 tys. zł netto (Rzym), zakupu pojazdu niespełniającego wymagań placówki (Rzym), opóźnienia przekazania do publikacji ogłoszenia o wykonaniu umowy (Paryż), zawierania umów będących wynikiem przeprowadzonych postępowań jedynie w języku obcym (Rzym), nieprzestrzegania umownych terminów płatności za zamówienia (Paryż) oraz braku w treści umowy klauzuli o jej zawarciu w wyniku przeprowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego (Rzym). W jednym przypadku w treści umowy zawarto postanowienie o rozstrzyganiu ewentualnych sporów przez sąd miejscowy (Paryż) co było niezgodne z postanowieniem § 10 ust. 2 zarządzenia w sprawie umów cywilnoprawnych.

Przykłady

W **Ambasadzie RP w Rzymie** niezgodnie z przepisami oszacowano wartość zamówienia na wykonanie robót budowlanych o wartości ponad 2 931,6 tys. zł netto, naruszając przepisy art. 34 ust. 1 pkt 2 *Prawa zamówień publicznych*. Wartość szacunkową określono na podstawie rozeznania rynku, z wykorzystaniem programu funkcjonalno-użytkowego i uśrednienia cen, bez ich weryfikacji, podanych w ofertach złożonych przez dwie firmy (spośród czterech, do których wysłano zapytania) zamiast na podstawie planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym⁴¹. Ponadto w programie funkcjonalno-użytkowym nie wskazano imienia i nazwiska osoby (autora) opracowującej dokument⁴².

W postępowaniu przeprowadzonym w trybie z wolnej ręki, którego przedmiotem był samochód dla **Ambasady RP w Rzymie** zawarto umowę na dostawę pojazdu, który nie spełniał wymagań dotyczących

⁴¹ Metoda i podstawa obliczania planowanych kosztów prac projektowych i robót budowlanych zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie określenia metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego, obliczania planowanych kosztów prac projektowych oraz planowanych kosztów robót budowlanych określonych w programie funkcjonalno-użytkowym – Dz. U. poz. 2458.

⁴² Stanowiło to naruszenie § 17 ust. 1 pkt 6 rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 20 grudnia 2021 r. w sprawie szczegółowego zakresu i formy dokumentacji projektowej, specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych oraz programu funkcjonalno-użytkowego – Dz. U. poz. 2454.

długości (długość 5140 mm zamiast 6000 mm). W postępowaniu tym nie sporządzono protokołu zamówienia publicznego (druk ZP-WR) i brak było dokumentacji z szacowania wartości zamówienia.

W postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na *Renowację i rekonstrukcję elementów małej architektury na dziedzińcu **Ambasady RP w Paryżu*** wartość szacunkowa zamówienia została w wyniku pomyłki rachunkowej ustalona nierzetelnie, tj. niżej o 23–35% od kwot zawartych w wycenach pozyskanych w ramach zapytań ofertowych. Wartość ta była powielana we wszystkich istotnych dokumentach zamówienia.

Najwyższa Izba Kontroli oceniła negatywnie udzielenie przez **Ambasadę RP w Waszyngtonie** zamówienia w 2020 r., z pominięciem przepisów *Prawa zamówień publicznych*, w ramach którego placówka zakupiła usługę ubezpieczenia nieruchomości oraz pojazdów służbowych należących do Ambasady za kwotę 244 tys. zł.

Brak analiz potrzeb i zgody na dokonanie zakupów

Realizowane przez placówki zagraniczne wydatki nie zawsze były poprzedzone analizą potrzeb ich dokonania, brak było zgody kierownika placówki na dokonanie wydatku lub brak było dokumentacji potwierdzającej, że wybrana została najkorzystniejsza oferta. Takie działania były sprzeczne z przepisami § 5 ust. 1 oraz § 6 ust. 3 zarządzenia *w sprawie umów cywilnoprawnych*. Tego typu przypadki wystąpiły m.in. w Ambasadzie RP w: Rzymie, Londynie i Waszyngtonie.

Przykłady

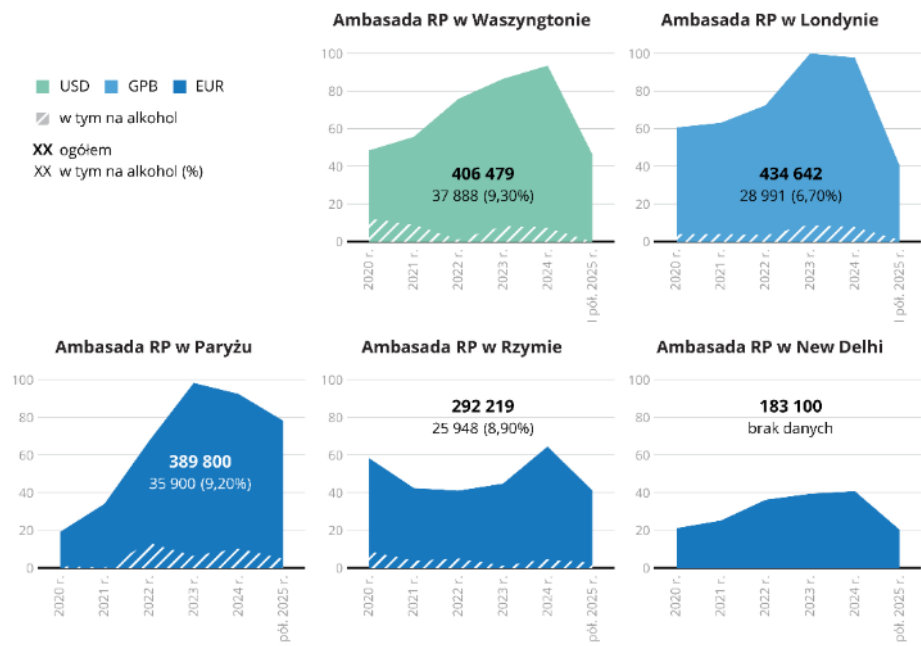
W dokumentacji dotyczącej sześciu z 36 objętych kontrolą wydatków **Ambasady RP w Rzymie** brak było analizy potrzeb ich dokonania lub dokumentacji potwierdzającej, że wybrana została najkorzystniejsza oferta. Podobna sytuacja wystąpiła w **Ambasadzie RP w Londynie**, w której w dokumentacji pięciu z 34 wydatków brak było analizy potrzeb ich dokonania i zgody na dokonanie wydatku.

Zgodność wydatków na cele reprezentacyjne z ich przeznaczeniem

Wydatki na cele reprezentacyjne ponoszone były zgodnie z ich przeznaczeniem przez wszystkie placówki objęte kontrolą. Wyniosły one: 772,4 tys. zł w Ambasadzie RP w New Delhi (1,8% wydatków ogółem), 1 232,6 tys. zł w Ambasadzie RP w Rzymie (1,6% wydatków ogółem), 1 644,3 tys. zł w Ambasadzie RP w Paryżu (1,8% wydatków ogółem), 1 447,3 tys. zł w Ambasadzie RP w Waszyngtonie (0,8% wydatków ogółem) oraz 2 103,4 tys. zł w Ambasadzie RP w Londynie (1,5% wydatków ogółem).

Infografika nr 4

Wydatki na cele reprezentacyjne

Źródło: opracowanie własne NIK.

Objęte kontrolą Ambasad RP w: Waszyngtonie, Londynie i Rzymie nierzetelnie dokumentowały wydatki poniesione na zakup materiałów przeznaczonych na cele reprezentacyjne. Przy ich zakupach oraz wydaniu do użycia brak było zgody kierownika placówki na ich dokonanie czym naruszono przepisy § 28 *Instrukcji w sprawie gospodarowania składnikami majątku*.

Przykłady

W dokumentacji **Ambasady RP w Waszyngtonie** brak było zgody kierownika placówki na zakup oraz na rozdysponowanie alkoholu o łącznej wartości 84,4 tys. zł.

W przypadku czterech z ośmiu zakupionych artykułów żywnościowych w 2021 r. oraz w latach 2023–2025 (I półrocze) **Ambasady RP w Rzymie**, w dokumentacji brak było adnotacji kierownika placówki lub osoby przez niego upoważnionej, o której mowa w § 28 ust. 2 *Instrukcji w sprawie gospodarowania składnikami majątku*, o treści „polecam wydanie do bezpośredniego zużycia”.

Brak zasad zatrudniania pracowników miejscowych przez pracowników placówki

W lokalach mieszkalnych przeznaczonych do zaspokajania potrzeb mieszkaniowych pracowników miejscowych Ambasady RP i Instytutu Polskiego w New Delhi zamieszkiwały osoby⁴³ pełniące funkcje pomocy domowych oraz ogrodnika pracowników kierowanych.

⁴³ Niebędące pracownikami Ambasady RP i Instytutu Polskiego w New Delhi.

Od pracowników kierowanych zatrudniających te osoby Ambasada pobierała jedynie ryczałt za energię elektryczną. Praktyki zatrudniania przez pracowników kierowanych Ambasady osób w charakterze pomocy domowych funkcjonowały jako ustalenia wewnętrzne lub zwyczajowe, bez formalnego ujęcia w przepisach. W Ambasadzie nie wprowadzono rozwiązań prawnych dotyczących zmiany wykorzystania lokali pozostających w dyspozycji kierownika placówki przeznaczonych dla pracowników miejscowych oraz zasad przyznawania i korzystania z form przysporzenia majątkowego, zarówno pieniężnego (obowiązujące stawki, kwoty), jak i niepieniężnego, w związku z zatrudnieniem osób zajmujących te lokale, jako pomoce domowe pracowników kierowanych.

**Nierozliczone wydatki
Ataszatu Obrony z tytułu
udziału w kosztach
wspólnych Ambasady RP
w New Delhi**

W IV kwartale 2020 r., w II, III i IV kwartale 2021 r. oraz w latach 2022–2023, nie wystawiono not rozliczeniowych wydatków przypadających na Ataszat Obrony z tytułu udziału w kosztach wspólnych placówki. W okresie objętym kontrolą zasady rozliczeń tych wydatków uregulowane były zarządzeniami Ministra Spraw Zagranicznych i Ministra Obrony Narodowej z dnia: 27 maja 2004 r.⁴⁴, 23 lutego 2022 r.⁴⁵ oraz 27 czerwca 2022 r.⁴⁶ Zgodnie z tymi przepisami koszty wspólne obejmowały wydatki m.in. na: dostawę mediów i wywóz nieczystości stałych, utrzymanie czystości powierzchni użytkowej ataszatu obrony i powierzchni wspólnej, ochronę obiektów, koszty czynszów, usługi teleinformatyczne, w tym telekomunikacyjne. Powyższe koszty winny być finansowane z budżetu Ministra Obrony Narodowej, na podstawie not rozliczeniowych wystawionych przez placówkę niezwłocznie po zakończeniu każdego kwartału, do których winny być dołączone kopie zewnętrznych dowodów źródłowych dokumentujących poniesione wydatki. Zaniechanie wystawiania not rozliczeniowych naruszało zasadę rzetelnego i terminowego ujmowania operacji gospodarczych w księgach rachunkowych

⁴⁴ Zarządzenie Ministrów Spraw Zagranicznych i Obrony Narodowej w sprawie szczególnych zasad wykonywania obowiązków służbowych przez żołnierzy zawodowych pełniących służbę w placówkach zagranicznych oraz organizacji i funkcjonowania w placówkach zagranicznych ataszatów obrony – Dz. Urz. MSZ Nr 3 poz. 28, ze zm.

⁴⁵ Zarządzenie Ministra Spraw Zagranicznych oraz Ministra Obrony Narodowej w sprawie szczególnych zasad wykonywania obowiązków służbowych przez żołnierzy zawodowych pełniących służbę w placówkach zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej oraz organizacji i funkcjonowania ataszatów obrony w placówkach zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej – Dz. Urz. MON poz. 34.

⁴⁶ Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Ministra Obrony Narodowej z dnia 27 czerwca 2022 r. w sprawie szczególnych zasad wykonywania obowiązków służbowych przez żołnierzy oraz funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego pełniących służbę w placówkach zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej oraz organizacji i funkcjonowania ataszatów obrony w placówkach zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej – Dz. Urz. MON poz. 107.

i skutkowało nieodzyskaniem należnych placówce środków. Osobami odpowiedzialnymi za sporządzanie not rozliczeniowych dla MON były osoby pełniące funkcję głównego księgowego placówki, przy czym księgowania w pewnych okresach (wakat na stanowisku) realizowane były przez osoby księgujące zdalnie przebywające na innych placówkach.

5.3. STAN WYPOSAŻENIA PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH W SKŁADNIKI RZECZOWEGO MAJĄTKU TRWAŁEGO I RUCHOMEGO W STOSUNKU DO WYKONYWANYCH ZADAŃ I OSIĄGANIA ZAŁOŻONYCH CELÓW

Objęte kontrolą placówki zagraniczne dysponowały wyposażeniem adekwatnym do realizowanych zadań i umożliwiającym osiągnięcie zakładanych celów. Nieprawidłowości w powyższym zakresie dotyczyły przede wszystkim gospodarowania posiadanym majątkiem oraz jego ewidencjonowania.

Środki trwałe posiadane przez placówki

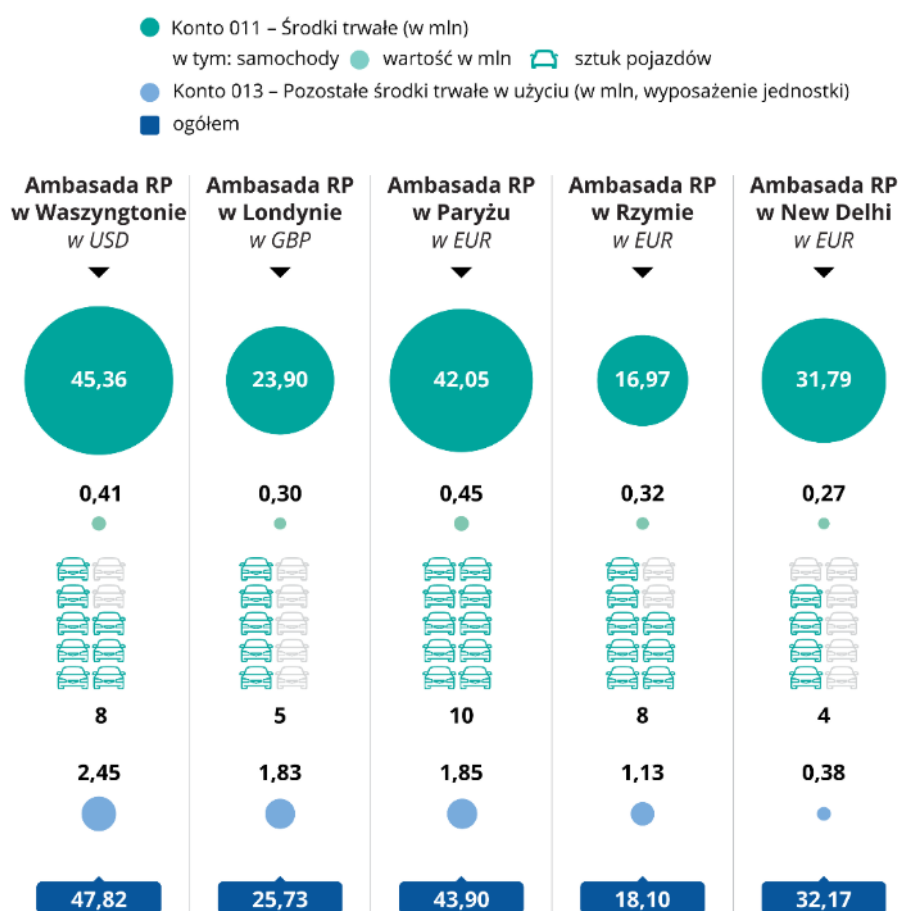
Według stanu na 30 czerwca 2025 r. wartość majątku trwałego zaewidencjonowanego na koncie 011 – *Środki trwałe* Ambasady RP w: Paryżu wynosiła 177 383,3 tys. zł, Waszyngtonie – 161 529,4 tys. zł, New Delhi – 134 088,1 tys. zł, Londynie – 115 650,6 tys. zł, Rzymie – 71 590 tys. zł. Na koncie 013 – *Pozostałe środki trwałe w użyciu (wyposażenie placówki)* na dzień 30 czerwca 2025 r. zaewidencjonowane wartości wynosiły w Ambasadzie RP w: Waszyngtonie – 8 731,5 tys. zł, Paryżu – 7 794,4 tys. zł, Londynie – 8 876,2 tys. zł, Rzymie – 5 478,6 tys. zł, New Delhi – 1 605 tys. zł. Wartość i liczba posiadanych przez placówki środków trwałych zaewidencjonowanych na koncie 011 oraz 013 ulegała zmianom w okresie objętym kontrolą. Największa zmiana, tj. wzrost wartości środków trwałych na koncie 011 dotyczył Ambasady RP w Waszyngtonie – o 72 938,1 tys. zł (o 82,3% w porównaniu do stanu na początek 2020 r.), będący wynikiem zakupu w 2024 r. nieruchomości pod planowaną nową siedzibę Ambasady. W przypadku środków trwałych ujętych na koncie 013 najwyższy wzrost ich wartości o 1 351,6 tys. zł, tj. o 18% oraz ich liczby o 261 szt., tj. o 20%, w okresie od 1 stycznia 2020 r., dotyczył Ambasady RP w Londynie.

W okresie objętym kontrolą **Ambasada RP w Paryżu** posiadała pięć budynków na terenie Paryża: biurowy (86, rue de la Faisanderie), zespół obiektów Ambasady (3, rue de Talleyrand 57, rue de Saint Dominique), Konsulatu Generalnego (3–5, rue de Talleyrand 57), Instytutu Polskiego 29–31, rue Jean Goujon), inny budynek (23, rue Montevideo). W księgach rachunkowych ewidencjonowana była wartość początkowa tych budynków w ramach grupy 1, podgrupa 10, rodzaj 105 – budynki

biurowe. Księgi te nie obejmowały ewidencji wartościowej ani ilościowej gruntów posiadanych przez placówkę, która powinna być prowadzona w ramach grupy 0 – „Grunty”. Zastępca kierownika placówki wyjaśnił m.in., że brak ewidencji ilościowo-wartościowej gruntów wynikał z faktu, że w dostępnej dokumentacji nie znajdowały się informacje pozwalające na jednoznaczne wyodrębnienie wartości poszczególnych gruntów, na których posadowione są budynki będące w ewidencji Ambasady.

Infografika nr 5

Wartość środków trwałych należących do Ambasad wg stanu na 30 czerwca 2025 r.

Środki trwałe obejmują:
 grupa 0 – Grunty, grupa 1 – Budynki i lokale, grupa 2 – Obiekty inżynierii lądowej, grupa 3 – Kotły i maszyny energetyczne, grupa 4 – Maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania, grupa 5 – Specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty, grupa 6 – Urządzenia techniczne, grupa 7 – Środki transportu, grupa 8 – Narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie

Źródło: opracowanie własne NIK

**Brak przeprowadzenia
lub rozliczenia
inwentaryzacji
majątku Placówek**

We wszystkich objętych kontrolą placówkach zagranicznych wystąpiły nieprawidłowości związane z obowiązkiem przeprowadzenia i rozliczenia inwentaryzacji posiadanego przez nie majątku. W trzech skontrolowanych Ambasadach RP, tj. w Waszyngtonie, Londynie i Paryżu nie przeprowadzono inwentaryzacji w obowiązujących terminach, wynikających z przepisów ustawy o rachunkowości oraz wewnętrznych

regulacji. W Ambasadzie w New Delhi nie rozliczono wyników inwentaryzacji przeprowadzonej w 2024 r. do czasu rozpoczęcia niniejszej kontroli, w Ambasadzie w Rzymie rozliczenie niedoborów stwierdzonych w wyniku inwentaryzacji przeprowadzonej w 2021 r. nastąpiło z dwuletnim opóźnieniem⁴⁷, zaś Ambasada RP w Waszyngtonie nie rozliczyła inwentaryzacji przeprowadzonej jeszcze w 2021 r.

Przykłady

Inwentaryzacja przeprowadzona przez **Ambasadę RP w Waszyngtonie** w 2021 r. nie została rozliczona z uwagi na brak akceptacji odpowiedniej komórki organizacyjnej MSZ. W wyniku inwentaryzacji stwierdzono 226 niedoborów, w tym 69 obejmowało składniki bilansowe na kwotę 580 tys. zł i dotyczyło grupy 04–487 (zespoły komputerowe). Stwierdzono także 653 nadwyżki, w tym 34 składniki bilansowe, których wartość wyniosła 335,5 tys. zł. Jedną z przyczyn rozbieżności w ewidencji majątku placówki była 7 letnia przerwa w inwentaryzacji – ostatnia miała miejsce w 2014 r. Nadwyżka składników majątkowych w dużej mierze była wynikiem niewpisywania przez wiele lat zakupionego sprzętu do systemu.

Ostatni rozliczony spis z natury majątku **Ambasady RP w Londynie** przeprowadzono w 2023 r. (wg stanu na dzień 30 czerwca 2023 r.). Wcześniejsze inwentaryzacje przeprowadzono w 2015 r. (rozliczona) a następnie w okresie od lutego 2018 r. do marca 2020 r. Wykazała ona niedobory składników bilansowych o wartości 1 864,2 tys. zł i składników pozabilansowych o wartości 31 tys. zł, które nie zostały wyjaśnione i rozliczone. Przyczyną powstałych różnic były nieprawidłowości w prowadzeniu ksiąg inwentarzowych.

Nieruchomości posiadane przez Placówki

Każda z objętych kontrolą placówek dysponowała nieruchomościami wykorzystywanymi jako budynki administracyjne, biurowe, reprezentacyjne, mieszkalne lub techniczne. Znaczna część z tych nieruchomości stanowiła własność Ambasad, zaś część z nich była wynajmowana na bieżące potrzeby. Łączna powierzchnia nieruchomości reprezentacyjnych i biurowych wykorzystywanych przez placówki była zróżnicowana i wynosiła np. 10 203 m² w przypadku Ambasady RP w Paryżu. Każda z placówek dysponowała znaczną liczbą lokali mieszkalnych wynajmowanych pracownikom. Przykładowo część mieszkalna dla pracowników polskich Ambasady RP w New Delhi składała się z 15 apartamentów o łącznej powierzchni użytkowej 2125 m², przy czym Ambasada posiadała także budynek mieszkalny dla

⁴⁷ Wynikało to z terminu zatwierdzenia inwentaryzacji przez MSZ.

pracowników lokalnych (miejscowych) o łącznej powierzchni 857 m², obejmujący 22 mieszkania o powierzchni około 25 m² każde. Budynki mieszkalne Ambasady RP w Londynie miały łączną powierzchnię całkowitą 5304,48 m², w tym powierzchnię mieszkalną 4627,48 m².

Powierzchnia biurowa budynków skontrolowanych Ambasad była także zróżnicowana, a biorąc pod uwagę stan zatrudnienia w przeliczeniu na jednego zatrudnionego przypadało od 15,6 m² do 68 m².

Przykłady

Stan posiadanych w okresie objętym kontrolą nieruchomości **Ambasady RP w Paryżu** obejmował m.in., stanowiące własność: pięć budynków reprezentacyjnych i biurowych o łącznej powierzchni 10 203 m², 33 lokale mieszkalne o powierzchniach od 43 m² do 98 m².

Liczba lokali mieszkalnych wynajmowanych (całorocznie lub okresowo) przez **Ambasadę RP w Waszyngtonie** wynosiła w latach 2020–2025 (I półrocze) od 28 do 40. Średnie koszty wynajmu lokalu mieszkalnego wahały się od 102,9 tys. zł do 143,1 tys. zł. Łączne koszty wynajmu lokali mieszkalnych poniesione przez placówkę w okresie 2020 – I półrocze 2025 r. wyniosły 25 479,7 tys. zł. W okresie objętym kontrolą Ambasada posiadała także cztery mieszkania będące jej własnością, o powierzchni: 34,5 m², 85 m², 74,7 m² oraz 64 m².

Nieprawidłowości w ewidencji majątku placówek

Objęte kontrolą ambasady prowadziły ewidencję środków trwałych i wyposażenia w księgach inwentarzowych, jednakże nie zawsze odbywało się to prawidłowo. Nieprzestrzeganie zasad prowadziło np. do ujęcia części środków pozabilansowych w ewidencji środków bilansowych, ujęcia środków trwałych w ewidencji księgowej i księdze inwentarzowej w wartości ceny zakupu, nieuwzględniającej kosztów jego montażu, nieujmowania w ewidencji istotnych zdarzeń skutkujących zmianą wartości i ilości posiadanego majątku. Na dowodach księgowych⁴⁸ dotyczących nabycia składników majątku trwałego nie zamieszczano symboli Klasyfikacji Środków Trwałych oraz numerów inwentarzowych, pod którymi wpisano je do księgi inwentarzowej. Nie przestrzegano obowiązku sporządzania raportów inwentarzowych na koniec poszczególnych lat okresu objętego kontrolą⁴⁹. To wszystko powodowało, że stan ewidencyjny majątku nie odpowiadał stanowi rzeczywistemu.

⁴⁸ Pięć spośród 8 dowodów o wartości łącznej 1522,3 tys. zł.

⁴⁹ Dotyczy Ambasad RP w Waszyngtonie i w Paryżu, w których nie sporządzano raportów inwentarzowych za lata 2020–2025.

Przykłady

Ambasada RP w Waszyngtonie ujęła w ewidencji środków bilansowych 105 składników majątku pozabilansowego o wartości 168,7 tys. zł, tj. niezgodnie z § 2 *Instrukcji w sprawie gospodarowania składnikami majątku*, który stanowi, że środki pozabilansowe (pozaksięgowe) podlegają wyłącznie ewidencji ilościowej. W Ambasadzie nie sporządzono obowiązujących sprawozdań w zakresie gospodarki inwentarzowej za lata 2020–2021 oraz za I półrocze 2022 r. i 2024 r.

W ewidencji księgowej i księdze inwentarzowej **Ambasady RP w Londynie** ujęto m.in. środek trwały w wartości ceny zakupu, tj. 10,6 tys. zł, nie uwzględniając kosztów jego montażu w wysokości 3,4 tys. zł.

Przez ponad dwa lata **Ambasada RP w Paryżu** nie sporządziła protokołu przekazania Instytutowi Kultury Polskiej, w grudniu 2022 r., samochodu, wskutek czego bilans za lata 2022–2024 nie odzwierciedlał rzeczywistego stanu majątku. Zbadane składniki majątku, których dotyczą dowody księgowe, nie zawierały symboli KŚT ani numerów inwentarzowych, pod którymi wpisano je do księgi inwentarzowej nawet z rocznym opóźnieniem. Księgi rachunkowe nie obejmowały ewidencji wartościowej i ilościowej gruntów posiadanych przez placówkę.

Zgodnie z § 9 ust. 4 *Instrukcji w sprawie gospodarowania składnikami majątku*, wszelkie zmiany dotyczące składników majątku (ulepszenie, przemieszczenia, likwidacja, przekazanie itp.) winny być bezzwłocznie dokumentowane w odpowiednich księgach inwentarzowych.

Likwidacja i sprzedaż majątku ruchomego placówek

Skontrolowane placówki na ogół prawidłowo przeprowadzały sprzedaż i likwidację zbędnego majątku, poprzedzając je bieżącymi analizami stanu jego przydatności. Takich analiz nie przeprowadzała jedynie **Ambasada RP w Londynie**, co m.in. skutkowało dużymi opóźnieniami w podjęciu decyzji o sprzedaży wyeksploatowanych samochodów⁵⁰. W placówce ponadto stwierdzono, że w dokumentacji dotyczącej likwidacji majątku (krzesła, fotele, kanapy i sofy) w latach 2021–2023 brak było protokołów w zakresie oceny przydatności tych składników ze wskazaniem propozycji ich zagospodarowania.

⁵⁰ W przypadku jednego samochodu decyzje o sprzedaży podjęto kilka lat od momentu zaprzestania jego użytkowania, w przypadku innego samochodu poszczególne czynności związane ze sprzedażą podejmowano z kilkumiesięcznymi zwłokami.

W przypadku czterech likwidacji majątku przeprowadzonych w 2024 r. i jednym w 2025 r. oraz dwóch przypadków sprzedaży majątku w 2025 r. przez **Ambasadę RP w Waszyngtonie**, kierownik placówki nie powołał komisji likwidacyjnej ani komisji przetargowej, czym naruszono przepisy odpowiednio § 42 ust. 3 oraz § 10 ust. 2 rozporządzenia w sprawie gospodarowania składnikami majątku. Czynności te wykonali członkowie komisji stałej powołanej do oceny przydatności poszczególnych składników rzeczowych majątku ruchomego do dalszego użytkowania. Posiadany przez placówkę samochód, będący nadliczbowym i najstarszym pojazdem na jej wyposażeniu (rok produkcji 2008) był w latach 2020–2023 wykorzystywany sporadycznie i przejeżdżał średnio ok. 50 km miesięcznie. Ambasada podjęła w 2021 r. nieskuteczną próbę sprzedaży samochodu. Koszty jego eksploatacji i utrzymania poniesione w powyższym okresie wyniosły 29,6 tys. zł.

**Niezgodność liczby
przyznanych etatów
samochodowych
z liczbą posiadanych
samochodów**

Zgodnie z § 2 ust. 2 zarządzenia w sprawie gospodarki samochodowej placówkom zostały przyznane, na wniosek ich kierowników, etaty samochodowe w liczbie zapewniającej możliwość wykonywania zadań i uwzględniające wielkość zatrudnienia. We wszystkich pięciu objętych kontrolą Ambasadach faktyczna liczba posiadanych samochodów, w różnych okresach, nie była zgodna z liczbą przyznanych etatów samochodowych. Działanie takie było niezgodne z uregulowaniami § 4 zarządzenia nr 1 Dyrektora Generalnego SZ z dnia 14 kwietnia 2020 r. w sprawie użytkowania pojazdów w placówkach zagranicznych Rzeczypospolitej Polskiej⁵¹. Na powstanie tych rozbieżności w głównym stopniu wpływały opieszale prowadzone przez placówki sprzedaże samochodów wycofanych z użytkowania.

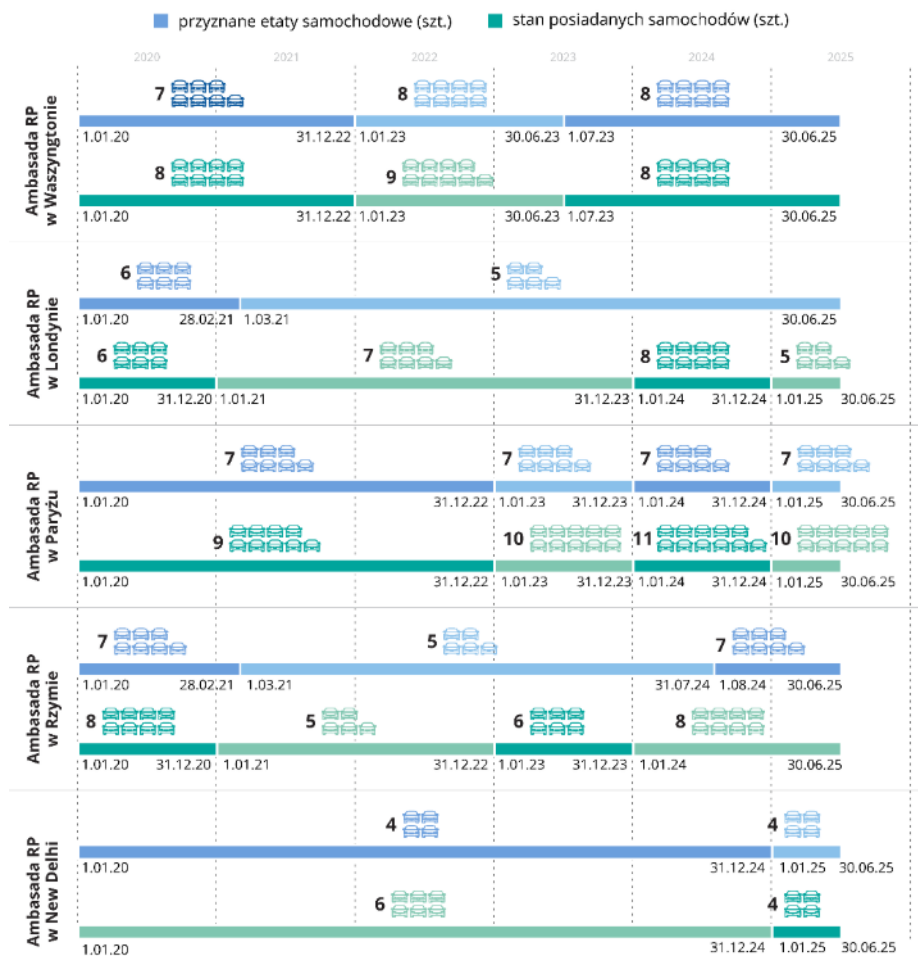
Przykład

Różnice między liczbą etatów a liczbą samochodów w **Ambasadzie RP w Paryżu** były następujące: na 31 grudnia 2022 r. – liczba etatów – siedem, liczba samochodów – dziewięć; na 31 grudnia 2023 r. – liczba etatów – siedem, liczba samochodów – 10; na 31 grudnia 2024 r. – liczba etatów – siedem, liczba samochodów – 11; na 30 czerwca 2025 r.: – liczba etatów – siedem, liczba samochodów – 10.

⁵¹ Niepublikowane.

Infografika nr 6

Przyznane etaty samochodowe i stan posiadanych samochodów w latach 2020–2025 (I półrocze)

Źródło: opracowanie własne NIK.

**Niewłaściwa
gospodarka
dobrami kultury**

Zgodnie z § 11 ust. 8 *Instrukcji w sprawie gospodarowania składnikami majątku* dobra kultury będące w dyspozycji placówek należy wykorzystywać do dekoracji pomieszczeń w urzędach, rezydencjach kierowników placówek. Dobra kultury nie mogą być użytkowane w mieszkaniach służbowych pracowników z wyjątkiem sytuacji i na zasadach, o których mowa § 11 ust. 11⁵² ww. Instrukcji. Zgodnie z § 11 ust. 17 tej instrukcji dobra kultury nie mogą być przechowywane magazynach oraz innego typu schowkach. Z ustaleń kontroli wynika m.in., że powyższych wymogów nie przestrzegały cztery spośród pięciu kontrolowanych placówek.

⁵² Tj. jedynie w przypadku, gdy placówka dysponuje obiektami zaliczonymi do podgrup 09/2 i 09/6, których nie może zagospodarować w inny sposób pod warunkiem wcześniejszego uzgodnienia z komórką organizacyjną Ministerstwa właściwą do spraw nadzoru nad gospodarką inwentarzową placówek, a mieszkania znajdują się w budynkach urzędów lub posiadają ubezpieczenie od kradzieży.

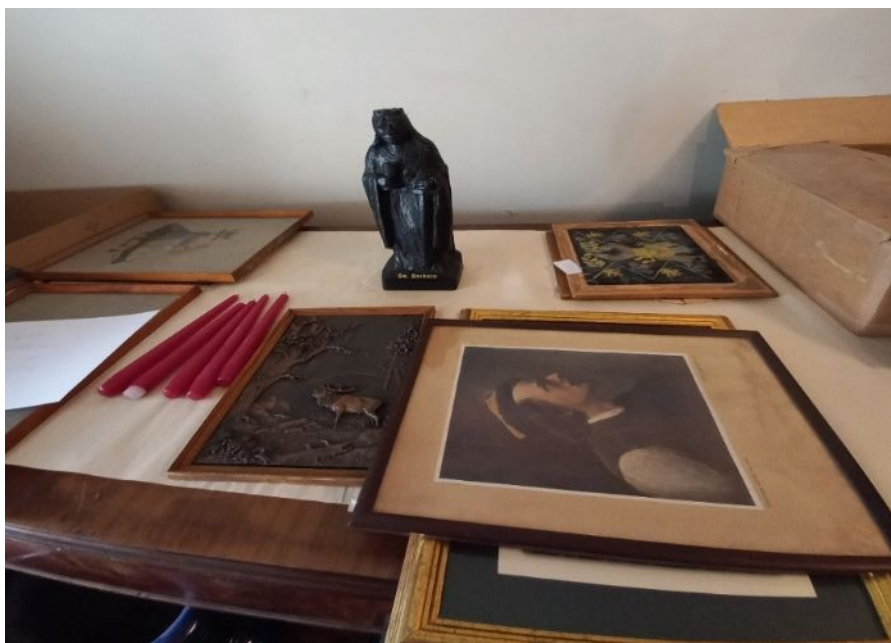
Przykłady

Ambasada RP w Paryżu przechowywała 85 dzieł sztuki z grupy 09 (ujętych w ewidencji bilansowej) o wartości 34,6 tys. zł w magazynie. Placówka nie skorzystała z możliwości, o których mowa w § 11 ust. 18 ww. instrukcji i nie powiadomiła MSZ o wyczerpaniu możliwości eksponowania dóbr kultury w celu podjęcia decyzji w sprawie zagospodarowania tych dóbr kultury przez Ministerstwo.

Ambasada RP w Waszyngtonie przechowywała 71 dóbr kultury w dwóch magazynach oraz dwa dobra kultury w mieszkaniach służbowych.

Zdjęcie nr 3

Dobra kultury przechowywane w magazynie Ambasady RP w Paryżu

Źródło: zdjęcie wykonane w trakcie oględzin NIK.

Niewłaściwa ewidencja inwestycji

Ambasada RP w Waszyngtonie nie rozliczyła inwestycji pn. *Budowa Ambasady RP w Waszyngtonie na 2900 Tilden Street*, pomimo, że inwestycja ta została zakończona w 2015 r.⁵³ Według zestawień obrotów i sald z lat 2020–2025, na koncie 0802 *Inwestycja nr 2*, występowało saldo WN w wysokości 1 040,7 tys. zł, obejmujące salda kont analitycznych: 080201 *Budowa obiektów* w wysokości 492,3 tys. zł i 0802011 *Prace przygotowawcze i projektowe* w wysokości 544,9 tys. zł.

W **Ambasadzie RP w Londynie** nie prowadzono inwestycji budowlanych, natomiast według zestawień obrotów i sald z lat 2020–2024 na koncie 0802

⁵³ Decyzja o zakończeniu tej inwestycji została podjęta przez Dyrektora Generalnego SZ w dniu 26 listopada 2015 r.

– *Inwestycja budowlana nr 2* występowało saldo WN w wysokości 92,6 tys. zł, obejmujące salda kont analitycznych: 080202 – *Ulepszenie środków trwałych* w wysokości 73,8 tys. zł (powstałe w 2015 r.) i 080203 – *Pozostałe wydatki inwestycyjne* w wysokości 18,9 tys. zł (powstałe w 2008 r.). Działania takie były nierzetelne i naruszały przepisy załącznika nr 4 pkt II 3) rozporządzenia w sprawie rachunkowości, w myśl których do prowadzenia ewidencji i rozliczania kosztów inwestycji w placówkach służby Konto 080 Środki trwałe w budowie (inwestycje), które może wykazywać saldo WN wyrażające wartość kosztów niezakończonych inwestycji. Kierownicy obu ww. placówek poinformowali o podjęciu działań zmierzających do wyjaśnienia nieprawidłowości i ostatecznego rozliczenia zarejestrowanych przed wielu laty inwestycji.

**Brak analizy rynku
przed wyborem oferty
najmu lokalu**

Dwie objęte kontrolą placówki⁵⁴ nie dokumentowały przeprowadzenia analiz rynkowych przed zawarciem umów na wynajem lokali mieszkalnych dla pracowników. Było to działaniem nierzetelnym oraz naruszającym § 5 ust. 1 oraz § 6 ust. 3 zarządzenia w sprawie umów cywilnoprawnych. W myśl ww. przepisów zawarcie umowy cywilnoprawnej na potrzeby placówki zagranicznej wymaga pisemnego uzasadnienia określającego przynajmniej potrzebę zawarcia umowy i przydatności jej rezultatu dla realizacji zadań komórki organizacyjnej lub placówki zagranicznej, zaś dokumentacja dotycząca zawarcia umowy powinna w sposób jednoznaczny dowodzić, że wybrana została oferta najkorzystniejsza, lub że niemożliwe było porównanie ofert.

Przykłady

Obowiązująca umowa najmu mieszkania dla pracownika **Ambasady RP w Paryżu** została zawarta na okres trzech lat począwszy od 29 listopada 2023 r. Mieszkanie o powierzchni 106 m², z miesięcznym czynszem w kwocie 20,2 tys. zł najęto bez analizy rynku.

W dokumentacji **Ambasady RP w Rzymie** dotyczącej ośmiu umów najmu lokali z 10 objętych kontrolą brak było analizy potwierdzającej, że wybrana została najkorzystniejsza oferta.

**Zły stan techniczny
niektórych budynków
należących do placówek**

Stan techniczny budynków urzędów należących do objętych kontrolą placówek pozwalał na realizację przypisanych im obowiązków. Niemniej jednak niektóre z tych obiektów były w złym stanie technicznym i wymagały podjęcia niezbędnych prac remontowych i modernizacyjnych zapewniających przywrócenie ich do właściwego stanu. Na zły stan techniczny budynków Ambasad wpływało wiele czynników, w tym

⁵⁴ Paryż, Rzym.

m.in. brak odpowiednich działań zabezpieczających i niewystarczające wydatki ponoszone na ich utrzymanie. Negatywnym przykładem w tym zakresie były obiekty, którymi dysponowała **Ambasada RP w New Delhi**. W okresie objętym kontrolą trzy segmenty A, B i C wchodzące w skład budynków tej placówki o łącznej powierzchni 2487 m² pozostawały nieużytkowane od 31 maja 2013 r. i do czasu kontroli nie było żadnego programu ich zagospodarowania. Przeprowadzone w 2019 r. i w 2024 r. pięcioletnie przeglądy techniczne⁵⁵ wykazały występowanie w nich wielu uszkodzeń i zużycia eksploatacyjnego w zakresie: elewacji i elementów konstrukcyjnych, stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji wodno-kanalizacyjnej, elektrycznej oraz wentylacyjnej oraz wybranych elementów wykończenia wewnętrznego. Obiekty te nie stwarzały zagrożenia dla życia lub zdrowia ludzi, bezpieczeństwa mienia ani środowiska, jednakże wymagały wykonania niezbędnych prac remontowych i konserwacyjnych. Okresowa kontrola pięcioletnia budynków Ambasady przeprowadzona w 2024 r. wykazała m.in., że nie wykonano wielu zaleceń poprzedniej kontroli z 2019 r. W segmentach A, B i C instalacje elektryczne, wodno-kanalizacyjne oraz systemy klimatyzacji i ogrzewania zostały odłączone. Przywrócenie obiektów do eksploatacji wymagałoby przeprowadzenia generalnego remontu, obejmującego całkowitą wymianę wszystkich instalacji, prawdopodobną przebudowę układu pomieszczeń, wymianę stolarki okiennej, sufitów podwieszanych oraz innych elementów wykończeniowych. W związku z powyższym prace remontowe, takie jak: wymiana i naprawa wentylacji mechanicznej, wymiana wykładzin podłogowych w częściach nieużytkowanych, naprawa lub wymiana sufitów podwieszanych, zostały uznane przez kierującego placówką za niecelowe, gdyż generowałyby nieuzasadnione koszty w stosunku do stanu technicznego obiektów. Prace remontowe i konserwacyjne koncentrowały się głównie na zabezpieczeniu i utrwaleniu substancji obiektów Ambasady, zahamowaniu procesów destrukcji oraz utrzymaniu ich w stanie technicznym niezagrożającym życiu lub zdrowiu osób, bezpieczeństwu mienia ani środowiska.

⁵⁵ Wymagane przepisami art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo budowlane.

Zdjęcie nr 4

Pomieszczenie w segmencie A budynków Ambasady RP w New Delhi

– widoczne liczne ślady wilgoci oraz obecności grzyba na ścianach i sufitach, korozja elementów konstrukcji sufitów podwieszonych, ubytki płyt sufitowych

Źródło: zdjęcie Ambasady RP w New Delhi wykonane w trakcie pięcioletniego przeglądu okresowego w 2024 r.

W ocenie NIK działania placówki w latach 2020–2025 były ograniczone i niewystarczające w stosunku do potrzeb wynikających z reprezentacyjnej funkcji tych obiektów. Niezbędne jest oszacowanie kosztów doprowadzenia obiektów do stanu odpowiadającego ich funkcjom użytkowym i reprezentacyjnym, a następnie opracowanie i wdrożenie programu prac budowlano-remontowych i konserwatorskich oraz programu zagospodarowania nieużytkowanych segmentów.

Nieodpowiedni stan techniczny dotyczył także budynku administracyjnego, należącego do **Ambasady RP w Rzymie**. W dwóch pomieszczeniach (biurowym i przeznaczonym na archiwum) występowało zagrzybienie, „spuchnięcia” oraz ubytki tynków, a nieszczelne instalacje odprowadzające wodę z dachu i tarasu powodowały zalewanie ścian i tarasu podczas deszczu. Według wyjaśnień kierownika administracyjnego pomieszczenia te są zaplanowane do remontu, którego preliminarz wydatków jeszcze nie został ustalony, pomieszczenie biurowe nie jest normalnie wykorzystywane. W wyniku oględzin ustalono, że warunki lokalowe obecnej siedziby WKiP nie zapewniają pracownikom i interesantom odpowiedniego poziomu usług. Przy wejściu do budynku znajdował się niedziałający detektor metali (bramka) – jak wyjaśnił Konsul bramka jest wyłączona z uwagi na brak certyfikacji urządzenia i brak możliwości jej użytkowania. Budynek nie miał od ponad 20 lat wyodrębnionej toalety dla interesantów i nie był przystosowany dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Dostęp do pomieszczenia higieniczno-sanitarnego zapewniał był w asyście pracownika WKiP. W przypadku

potrzeby wjazdu osoby na wózku inwalidzkim wykorzystywana była płyta nakładana na schody przez pracowników Konsulatu. Wejście do pokoju rozmów od strony biurowej umiejscowione było w szafie wnękowej za stanowiskiem pracy, wejście dla klienta umiejscowione było od strony korytarza, drzwi i okna nie domykały się.

Kwestia zmiany siedziby WKiP rozpatrywana była kilkakrotnie (w latach 2012/2013, 2016 i 2018/2019) jednak ostatecznie nie doszło do jej finalizacji. Z notatki sporządzonej w listopadzie 2023 r. przez ówczesną Ambasador RP, dotyczącej stanu bezpieczeństwa i stanu technicznego siedziby WKiP wynika, że w budynku od rozpoczęcia jego najmu, tj. od 30 grudnia 2004 r. nie wykonywano żadnych prac remontowych, jego stan nie pozwala na normalne i bezpieczne funkcjonowanie urzędu, w tym przetwarzanie danych osobowych, lokalizacja jest trudnodostępna komunikacją miejską z centrum Rzymu.

W 2024 r. DGSZ, po przeprowadzeniu oględzin, podjął decyzję o pozostawieniu WKiP w dotychczasowej lokalizacji. Wskazał, że zmiana siedziby powinna być ściśle powiązana z wejściem w życie planowanych zmian prawnych i organizacyjnych regulujących służbę konsularną (tzw. nowy model konsularny) – bez określenia terminu ich wprowadzenia. Po wizycie przedstawicieli Biura Bezpieczeństwa Dyplomatycznego MSZ w lipcu 2025 r. sformułowano liczne wnioski związane z bezpieczeństwem WKiP, których część podczas kontroli NIK była w trakcie realizacji.

Nie pomijając roli MSZ w podjęciu decyzji o zmianie lokalizacji lub złożoności warunków lokalowych WKiP, w ocenie NIK, dotychczas podjęte przez placówkę działania w odniesieniu do WKiP były nieskuteczne i niezetelne, w tym szczególnie w odniesieniu do poprawy stanu bezpieczeństwa. W latach 2020–2025 (I półrocze) za najem budynku WKiP Ambasada zapłaciła łącznie 4 130 tys. zł.

Ustalono ponadto, że jeden budynek o łącznej powierzchni 784 m², wyłączony z użytkowania od kilku lat, był w trakcie przygotowania do remontu z przeznaczeniem na rezydencję Ambasadora. Koszty bieżące utrzymania budynku w latach 2020–2025 wyniosły łącznie 651,8 tys. zł. Na najem rezydencji Ambasadora w ww. okresie wydatkowano 2 625,8 tys. zł, a w 2025 r. dodatkowo 175,9 tys. zł na prace projektowe związane z nieruchomością.

**Brak umów użyczenia
i protokołów zdawczo-
odbiorczych lokali
mieszkalnych**

Placówki zawierały z pracownikami umowy użyczenia lokali mieszkalnych, w których treści zawierano m.in. postanowienia dotyczące kaucji na zabezpieczenie pokrycia ewentualnych szkód i braków powstałych w wyniku użytkowania oraz terminy i zasady odpłatności za lokale. Nieprawidłowości w powyższym zakresie wystąpiły w trzech placówkach, tj. w Ambasadzie RP w Waszyngtonie, w Londynie i w Rzymie. Spośród 23 mieszkań zajmowanych przez członków służby zagranicznej zatrudnionych w **Ambasadzie RP w Waszyngtonie** w latach 2020–2022

umowy użyczenia z 15 pracownikami zawarto dopiero w 2023 r. W czterech z 10 badanych przypadków kierownik **Ambasady RP w Rzymie** nie sporządził protokołu zdawczo-odbiorczego lub nie zawarł umowy użyczenia lokalu mieszkalnego z członkiem służby zagranicznej. Było to niezgodne z art. 53c ustawy o służbie zagranicznej, a przed 1 stycznia 2025 r. z § 9 ust. 1 i 2 *Instrukcji w sprawie gospodarki lokalami mieszkalnymi w placówkach zagranicznych*. Stwierdzono ponadto, że wszystkie umowy zawarte zostały jedynie w języku włoskim, a do dokumentacji nie dołączono uzasadnienia odstąpienia od obowiązku ich zawarcia również w języku polskim. Było to niezgodne z § 17 ust. 2 i 4 zarządzenia w sprawie umów cywilnoprawnych.

5.4. REALIZACJA WYDATKÓW NA ŚWIADCZENIA PRZYSŁUGUJĄCE CZŁONKOM SŁUŻBY ZAGRANICZNEJ WYKONUJĄCYM OBOWIĄZKI SŁUŻBOWE W PLACÓWCE ZAGRANICZNEJ ORAZ NA DODATKI ZAGRANICZNE

Dodatki zagraniczne dla członków służby zagranicznej

Realizacja należnych członkom służby zagranicznej świadczeń oraz dodatków zagranicznych przebiegała prawidłowo, ale stwierdzono opóźnienia w wypłatach należnych świadczeń. Najistotniejsze nieprawidłowości dotyczyły braku aktualizacji zryczałtowanych opłat za korzystanie z przydzielonych pracownikom lokali mieszkalnych.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 i 2 ustawy o służbie zagranicznej członkowi służby zagranicznej wykonującemu obowiązki w placówce zagranicznej przysługuje dodatek zagraniczny⁵⁶. Wysokość dodatku zagranicznego oblicza się jako iloczyn kwoty bazowej dodatku zagranicznego, określonej dla każdego państwa przyjmującego i mnożnika dodatku zagranicznego ustalonego na podstawie przepisów wydanych na podstawie ust. 7 ww. ustawy. W kontroli ustalono, że należne członkom służby zagranicznej dodatki zagraniczne wypłacane były, co do zasady, w wysokości i terminach zgodnych z obowiązującymi przepisami. Dodatki zagraniczne dla poszczególnych osób ustalono jako iloczyn wskazanej wyżej kwoty bazowej dodatku zagranicznego oraz przyznanego dla danej osoby mnożnika wynikającego z zajmowanego stanowiska. Wysokość naliczonych dodatków zagranicznych w 2025 r. była zgodna z art. 51 i 51a ustawy o służbie zagranicznej, a w poprzednich latach zgodna z § 3 rozporządzenia w sprawie dodatku zagranicznego i świadczeń.

Wyjątkiem od powyższego była wypłata przez **Ambasadę RP w Paryżu** we wrześniu 2024 r. jednego dodatku zagranicznego z trzydniowym opóźnieniem oraz wypłata dodatków zagranicznych za styczeń, luty

⁵⁶ Przed 1 stycznia 2025 r. regulacje w zakresie dodatków zagranicznych ujęte były w ustawie o służbie zagranicznej z 2001 r. oraz przepisach wykonawczych wydanych na jej podstawie.

Realizacja świadczeń należnych członkom służby zagranicznej

i marzec 2025 r. w wysokości, która nie uwzględniała zmiany (od 1 stycznia 2025 r.) kwoty bazowej z (2336,80 zł) do 619 (2611,07 zł). Wyrównanie wysokości tych dodatków zostało wypłacone w dniu 6 marca 2025 r., tj. niezwłocznie po otrzymaniu środków na ten cel z rezerwy celowej przeznaczonej na dodatkowe wydatki będące skutkiem finansowym wejścia w życie nowelizacji ustawy *o służbie zagranicznej*.

Członkom służby zagranicznej przysługują różne świadczenia związane z pracą w placówce zagranicznej, szczegółowo określone w przepisach ustawy *o służbie zagranicznej*, obejmujące m.in.:

- świadczenia z tytułu zmiany miejsca zamieszkania – art. 53a,
- zapewnienie lokalu mieszkalnego – art. 53b,
- użyczenie lokalu mieszkalnego – art. 53c,
- pokrywanie kosztów związanych z lokalem mieszkalnym przydzielonym członkowi służby zagranicznej – art. 53d.

Powyższe przepisy, dotyczące świadczeń dla członków służby zagranicznej, obowiązują od dnia 1 stycznia 2025 r.⁵⁷

Objęte kontrolą placówki na ogół prawidłowo i terminowo realizowały należne członkom służby zagranicznej świadczenia. Pojedyncze nieprawidłowości wystąpiły w trzech⁵⁸ objętych kontrolą placówkach.

Przykłady

W **Ambasadzie RP w Waszyngtonie** stwierdzono, że w trzech przypadkach (przed 1 stycznia 2025 r.) przydzielono pracownikom lokale mieszkalne o powierzchni przekraczającej normy określone w § 7 ust. 2 rozporządzenia *w sprawie dodatku zagranicznego i świadczeń*⁵⁹.

Kaucje na zabezpieczenie pokrycia szkód i braków w lokalu mieszkalnym wnoszone były przez członków służby zagranicznej **Ambasady RP w Londynie** w siedmiu przypadkach z 1–2 miesięcznym opóźnieniem. Stanowiło to naruszenie przepisów art. 53c ust. 4 ustawy *o służbie zagranicznej*, a poprzednio § 8 ust. 2 rozporządzenia *w sprawie dodatku zagranicznego i świadczeń*, zgodnie z którymi kaucje te winny być wnoszone w 12 miesięcznych ratach poczynając od czwartego miesiąca pracy w placówce zagranicznej.

⁵⁷ Przed 1 stycznia 2025 r. regulacje w zakresie świadczeń dla członków służby zagranicznej ujęte były w ustawie o służbie zagranicznej z 2001 r. oraz przepisach wykonawczych wydanych na jej podstawie.

⁵⁸ Londyn, Paryż, Waszyngton.

⁵⁹ Zgodnie z którym powierzchnia użytkowa lokalu mieszkalnego wynosi: do 75 m² dla pracownika samotnego lub z jednym członkiem rodziny; do 110 m² dla pracownika z dwoma lub trzema członkami rodziny; do 130 m² dla pracownika z czterema członkami rodziny.

**Odpłatność za lokal
mieszkalny używany
pracownikom**

Od 1 stycznia 2025 r. obowiązujące zasady odpłatności za lokal mieszkalny używany pracownikom placówek regulują przepisy art. 53d ustawy *o służbie zagranicznej*⁶⁰. Do końca 2024 r. zasady częściowego zwrotu kosztów eksploatacji lokalu mieszkalnego przydzielonego członkowi służby zagranicznej ujęte zostały w § 10 rozporządzenia *w sprawie dodatku zagranicznego i świadczeń*. Powyższe zasady były przestrzegane przez wszystkie placówki objęte kontrolą – opłaty za zużycie mediów (energii elektrycznej i gazu) pobierane były od członków służby zagranicznej w prawidłowych wysokościach, wynikających z ustalonego ryczału lub wg zużycia potwierdzanego rachunkami.

**Brak aktualizacji
wysokości opłat
ryczałtowych**

Zgodnie z § 11 ust. 6 *Instrukcji w sprawie gospodarki lokalami mieszkalnymi w placówkach zagranicznych* w przypadku, gdy rozwiązania techniczne zastosowane w budynku, gdzie znajduje się lokal mieszkalny, nie pozwalają na obliczenie należności z tytułu dostaw energii i gazu na podstawie wskazań zainstalowanych aparatów pomiarowych, kierownik placówki ustala wysokość opłat w formie ryczałtowanej. Opłaty ryczałtowane powinny odpowiadać wysokości opłat ponoszonych przez pracowników placówki za analogiczny zakres dostaw energii i gazu w lokalach mieszkalnych o identycznych lub zbliżonych normatywach, wyposażonych w urządzenia pomiarowe. Wysokość opłat ryczałtowych powinna być aktualizowana co najmniej raz w roku kalendarzowym.

W kontroli ustalono, że żadna ze skontrolowanych placówek nie przestrzegała obowiązku corocznej aktualizacji wysokości opłat ryczałtowych. W jednym przypadku nie aktualizowano wysokości tych opłat przez cały okres objęty kontrolą. Brak aktualizacji wysokości opłat ryczałtowych powodował, że przez długie okresy pracownicy nie ponosili rzeczywistych kosztów użytkowania przydzielonych im mieszkań.

Przykłady

Ambasada RP w New Delhi nie aktualizowała stawek od 2019 r. do 2025 r. (ostatnia aktualizacja – 8 kwietnia 2025 r.). W tym czasie placówka dysponowała 37 mieszkaniami. **Ambasada RP w Waszyngtonie** nie aktualizowała stawek opłat ryczałtowych od 2014 r. do 2022 r. Liczba wynajmowanych dla pracowników mieszkań wynosiła w okresie objętym kontrolą od 28 do 40. **Ambasada RP w Londynie** zaktualizowała wysokość opłat ryczałtowych dwukrotnie – w 2021 r. i 2022 r. i od tego czasu

⁶⁰ Zgodnie z art. 53d ust. 2 cyt. ustawy pracodawca pokrywa koszty: 1) ogrzewania lokalu mieszkalnego, 2) zaopatrzenia lokalu mieszkalnego w zimną i ciepłą wodę, 3) odprowadzania ścieków, 4) ubezpieczenia lokalu mieszkalnego, 5) oświetlenia korytarzy i klatek schodowych, 6) utrzymania urządzeń, pomieszczeń i otoczenia budynków przeznaczonych do wspólnego używania przez lokatorów, 7) korzystania z wind, 8) wywozu śmieci, 9) innych świadczeń i opłat wynikających z miejscowych warunków i zwyczajów – jeżeli jest obowiązany do ich ponoszenia.

pozostała na niezmienionym poziomie. Opłaty ryczałtowe za zużycie energii elektrycznej i gazu w mieszkaniach służbowych **Ambasady RP w Paryżu** były aktualizowane w 2019 r., 2021 r. i 2022 r., przy czym w całym okresie objętym kontrolą Ambasada dysponowała 33 własnymi lokalami mieszkalnymi.

Ambasadorzy wyjaśniali m.in., że niedokonywanie aktualizacji wysokości opłat zryczałtowanych wynikało z niedoborów kadrowych, skutkujących znacznym obciążeniem pracowników lub z niedopatrzenia.

5.5. PROWADZENIE KSIĄG RACHUNKOWYCH I SPORZĄDZANIE SPRAWOZDAŃ BUDŻETOWYCH PLACÓWKI ZAGRANICZNEJ

Wymogi formalne w zakresie prowadzenia rachunkowości

Placówki zagraniczne objęte kontrolą posiadały aktualną dokumentację określającą przyjęte zasady rachunkowości i wprowadzone w formie pisemnej procedury dotyczące zaciągania zobowiązań finansowych, dokonywania wydatków ze środków publicznych, kontroli i obiegu dokumentów. Sprawozdania budżetowe placówek sporządzano i przekazywano w obowiązujących terminach. Jednocześnie placówki naruszyły niektóre przepisy ustawy *o rachunkowości*.

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy *o finansach publicznych* kierownicy objętych kontrolą placówek, będących jednostkami sektora finansów publicznych, powierzyli głównym księgowym obowiązki i odpowiedzialność w zakresie:

- 1) prowadzenia rachunkowości jednostki;
- 2) wykonywania dyspozycji środkami pieniężnymi;
- 3) dokonywania wstępnej kontroli:
 - zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym oraz kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych.

W skontrolowanych Ambasadach występowały okresy, w których nie były zatrudnione osoby odpowiadające za księgowość, a także występowały częste zmiany na ww. stanowiskach.

Przykłady

W **Ambasadzie RP w Paryżu** w latach 2020–2025 (październik) obowiązki głównego księgowego wykonywały cztery osoby, ostatnia od 17 lutego 2025 r.

W latach 2020–2025 obowiązki głównego księgowego **Ambasady RP w Londynie** pełniły trzy osoby, w tym dodatkowo jedna osoba pełniła zastępstwo przez 2 miesiące.

Do dnia 19 lipca 2024 r. w strukturze etatowej **Ambasady RP w New Delhi** nie przewidziano odrębnego stanowiska pracy dla głównego

księgowego, a obowiązki w tym zakresie wykonywane były przez kierownika Administracyjno-Finansowego. W okresie od 16 marca 2020 r. do dnia sporządzenia sprawozdań budżetowych za I kwartał 2020 r. ówczesny kierownik Administracyjno-Finansowy wykonywał swoje zadania zdalnie. W okresie od 1 maja do 4 sierpnia 2020 r. oraz od 1 lipca 2021 r. do 11 lutego 2022 r. w Ambasadzie nie było osoby zatrudnionej na tym stanowisku.

Przedstawione wyżej sytuacje nie sprzyjały prawidłowemu prowadzeniu rachunkowości i miały istotny wpływ na stwierdzone w kontroli nieprawidłowości z tego zakresu.

Główni księgowi zatrudnieni w placówkach spełniali wymogi określone przez art. 54 ust. 9 ustawy o *finansach publicznych*⁶¹.

Zasady (polityka) rachunkowości

Kierownicy każdej ze skontrolowanych placówek ustalili i aktualizowali dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości. Jedynie obowiązujące w Ambasadzie RP w Waszyngtonie zasady (polityka) rachunkowości spełniały wymogi określone w art. 10 ust. 1 ustawy o *rachunkowości*. W przypadku pozostałych skontrolowanych placówek występowały w tym zakresie różne nieprawidłowości.

Przykłady

Obowiązująca w **Ambasadzie RP w Londynie** w latach 2020–2025 (do dnia rozpoczęcia kontroli) polityka rachunkowości nie zawierała zapisów wymaganych przepisami art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. a, b, c i pkt 4 ustawy o *rachunkowości*.

W polityce rachunkowości obowiązującej w **Ambasadzie RP w Rzymie** w latach 2020–2024 nie określono danych, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 3 a, b, c, oraz danych, o których mowa w pkt 4 ustawy o *rachunkowości*, natomiast w polityce rachunkowości obowiązującej od 1 stycznia 2025 r. przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń obejmowały tylko wybrane operacje gospodarcze. W zakresie wykazu komputerowych zbiorów danych tworzących księgi oraz opisu algorytmów, parametrów i programowych zasad ochrony danych ograniczono się do wskazania, że przechowywane są w Biurze Informatyki i Telekomunikacji MSZ.

Kontrasygnata głównego księgowego placówki

Obowiązek kontrasygnaty dowodów księgowych przez głównego księgowego został określony w art. 54 ust. 3 ustawy o *finansach publicznych* oraz w § 11 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 zarządzenia w sprawie umów

⁶¹ Tj. posiadali co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe i ukończyli z wynikiem pozytywnym kurs administracyjno-finansowy organizowany przez urząd obsługujący ministra właściwego do spraw zagranicznych.

cywilnoprawnych. Na podstawie analizy zbadanych dowodów księgowych ustalono, że we wszystkich placówkach obowiązki te były, co do zasady, przestrzegane. Niemniej jednak stwierdzono także odstępstwa od tej zasady, np. w **Ambasadzie RP w New Delhi**, w której nie dokonano wstępnej kontroli w zakresie zgodności operacji z planem finansowym, a także kompletności i rzetelności pięciu dowodów księgowych o wartości 93,9 tys. zł i 34 tys. zł.

W umowie dotyczącej zakupu usługi instalacji szaf mobilnych na potrzeby **Ambasady RP w Londynie** nie zawarto potwierdzenia przez głównego księgowego dokonania wstępnej kontroli wydatków w kwocie 72,1 tys. zł. Brak takiego potwierdzenia dotyczył również umowy najmu rezydencji dla Ambasadora, zawartej w dniu 22 czerwca 2022 r. Koszty najmu rezydencji wynosiły w roku: 2022 – 761,4 tys. zł, 2023 – 1006,6 tys. zł, 2024 – 923,5 tys. zł oraz w I połowie 2025 – 610,7 tys. zł.

**Dowody księgowe
niespełniające
wymogów formalnych**

Analiza poddanych w kontroli prób dowodów księgowych wykazała liczne przypadki nieprzestrzegania wymogów formalnych dotyczących dowodów księgowych, określonych w art. 20 i 21 ustawy *o rachunkowości*, we wszystkich objętych kontrolą placówkach.

Przykłady

W **Ambasadzie RP w Rzymie** stwierdzono, że spośród 36 zbadanych dowodów księgowych: w 5, o wartości 560,9 tys. zł, nie wskazano miesiąca, w którym należy dany dowód ująć w księgach rachunkowych, czym naruszono wymogi art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy *o rachunkowości*; w 6, o wartości 113,7 tys. zł, brak było potwierdzenia dokonania sprawdzenia dokumentu pod względem merytorycznym, a jeden wydatek nie został zatwierdzony przez osoby odpowiedzialne, co naruszało § 3 ust. 4 i 6 Instrukcji *w sprawie obiegu oraz kontroli dokumentów i dowodów księgowych Ambasady*.

Faktura z dnia 17 grudnia 2021 r. na kwotę 55,6 tys. zł wystawiona dla **Ambasady RP w New Delhi** nie została w żaden sposób opisana – nie zamieszczono na niej dekretacji, nie potwierdzono wykonania usługi ujętej w fakturze ani sprawdzenia pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Naruszało to przepisy art. 21 ust. 1 pkt 3 i 6 ustawy *o rachunkowości* oraz § 3 ust. 4 i 6 Instrukcji *w sprawie obiegu oraz kontroli dokumentów i dowodów księgowych Ambasady*.

Na wszystkich 34 zbadanych dowodach księgowych (o wartości 2 970,3 tys. zł) **Ambasady RP w Londynie** wbrew obowiązującym zasadom rachunkowości nie było daty wpływu. Tym samym naruszono przepisy art. 20 ust. 1 ustawy *o rachunkowości* stanowiące, że dowody księgowe ujmowane winny być w księgach zgodnie z datą ich wpływu do księgowości, a do danego okresu sprawozdawczego należało przyjąć

dowody, które wpłynęły nie później, niż do ostatniego dnia miesiąca. Na trzech dowodach o łącznej wartości 37,9 tys. zł dekretacja nie zawierała pełnego sposobu ujęcia ich w księgach rachunkowych.

Aż 30% spośród 30 zbadanych dowodów księgowych **Ambasady RP w Waszyngtonie**, o łącznej wartości 299 tys. zł, nie zawierało wskazania miesiąca, w którym należy je ująć w księgach rachunkowych. Jeden dowód dotyczący operacji gospodarczej o wartości 53,7 tys. zł nie posiadał wymaganej dekretacji.

Kierownicy placówek wyjaśniali, że występujące nieprawidłowości dotyczące dowodów księgowych spowodowane były głównie niedoborami kadrowymi i wynikającym z nich ponadstandardowym obciążeniem.

**Nieprawidłowości
w zakresie zapisów
księgowych**

W połowie z objętych analizą zapisów księgowych, dotyczących zakupu składników majątku trwałego **Ambasady RP w Paryżu** o łącznej wartości 1487,3 tys. zł, data dokonania operacji gospodarczej w księgach rachunkowych nie odpowiadała dacie operacji wynikającej z dowodu księgowego i była późniejsza o kilka – kilkanaście dni od daty wskazanej w dowodzie księgowym. Taki zapis księgowy nie odpowiadał wymogom art. 23 ust. 2 pkt 1 i 2 ustawy o rachunkowości.

W dniu 30 grudnia 2021 r. **Ambasada RP w Rzymie** poniosła wydatek w kwocie 90,7 tys. zł, pomimo, że kwota wynikająca z dowodu księgowego, stanowiącego podstawę dokonania wydatku, wynosiła 81,6 tys. zł. Powyższy wydatek został poniesiony w związku z realizacją umowy z 2 listopada 2021 r., z tytułu przygotowania do digitalizacji archiwum Centralnego Ośrodka Duszpasterstwa w Rzymie (1939–2003) przy kościele św. Stanisława Biskupa Męczennika – projekt pilotażowy, zawartej z Chiesa ed Ospizio di San Stanislao (Kościół i Hospicjum św. Stanisława), z siedzibą w Rzymie. Przedmiot umowy, tj. kwerenda pilotażowa, została przeprowadzona przez Interdyscyplinarne Centrum Badawcze Uniwersytetu Warszawskiego „Tożsamość – Dialog – Bezpieczeństwo”, który z tytułu wykonania przedmiotu umowy wystawił fakturę w kwocie 81,6 tys. zł na rzecz Kościoła i Hospicjum św. Stanisława. W § 5 ust. 2 umowy z 2 listopada 2021 r. wynagrodzenie miało zostać wypłacone w terminie 21 dni od dnia otrzymania przez placówkę prawidłowo wystawionej faktury/rachunku/noty. Urzędujący w trakcie kontroli kierownik placówki nie potrafił wyjaśnić z czego dokładnie wynikała różnica pomiędzy kwotą określoną w umowie z 2 listopada 2021 r., a fakturą wystawioną przez Uniwersytet Warszawski.

**Stan należności
i zobowiązań**

Kwoty należności i zobowiązań placówek zaewidencjonowane na koncie rozrachunkowym 200 – *Rozrachunki* były prawidłowo udokumentowane. Obejmowały one głównie rozliczenia z dysponentem części z tytułu środków budżetowych, stałej zaliczki oraz dochodów placówki, rozrachunki

z pracownikami z tytułu kaucji mieszkaniowych, rozliczenia z tytułu sum obcych, rozrachunki publicznoprawne. Najwyższe należności według stanu na koniec 2020 r. jak i na dzień 30 czerwca 2025 r. wystąpiły w **Ambasadzie RP w Londynie** i wynosiły odpowiednio: 92,4 tys. zł i 2 089,6 tys. zł. W przypadku zobowiązań najwyższy ich poziom na koniec 2020 r. i na dzień 30 czerwca 2025 r. występował w **Ambasadzie RP w Rzymie** – odpowiednio: 3 661,8 tys. zł i 3 815,8 tys. zł.

**Prawidłowa
sprawozdawczość
budżetowa placówek**

Placówki sporządzały i przekazywały sprawozdania budżetowe do MSZ w obowiązujących terminach. Dane w tych sprawozdaniach były zgodne z odpowiadającymi im danymi ujętymi w ewidencji księgowej. W sprawozdaniu Rb-34 PL – *sprawozdanie z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 163 ustawy o finansach publicznych* **Ambasady RP w Rzymie** za IV kwartał 2024 r. nie wykazano dochodów z tytułu odsetek od środków zgromadzonych na rachunku bankowym w kwocie 72,9 tys. zł, mimo ich wpływu na konto bankowe i ujęcia ich w ewidencji księgowej. Ponadto w tych sprawozdaniach za lata 2020–2025 nie wykazano wydatku (przelewu) odsetek od środków zgromadzonych na rachunku.

**Nierzetelna
i nieskuteczna egzekucja
należności (zaległości)
Ambasady RP w Paryżu
z tytułu spadków**

W okresie objętym kontrolą w księgach rachunkowych **Ambasady RP w Paryżu** ewidencjonowano należności tytułem spadków w sprawach konsularnych dotyczące dwóch spraw:

- Nr 5729 – osoba zmarła w 1983 r., kwota należności 8,3 tys. zł EUR z tytułu wynagrodzenia notariusza za wykonane czynności – ostatnia korespondencja z kancelarią prawną pochodziła z 1994 r. Z uwagi na brak wymaganych pełnomocnictw lub oświadczeń o odrzuceniu spadku oraz brak środków na przeprowadzenie postępowania sądowego pismem z 15 lutego 1994 r. Konsul zawiadomił MSZ o braku możliwości zakończenia przedmiotowej sprawy. Ponownie informacja taka została przekazana w 2005 r.;
- Nr 317/00/04 – osoba zmarła w 2000 r., kwota należności 7 tys. zł – w ramach tej sprawy placówka po wezwaniu władz francuskich zapłaciła 15,8 tys. zł podatku, zaś wezwanie spadkobierców o zwrot zapłaconego podatku skutkowało zwrotem 8,8 tys. zł. Powtórne wezwania z 12 czerwca 2023 r. nie przyniosły zwrotu pozostałej kwoty.

Działania egzekucyjne Ambasady RP w Paryżu, prowadzone przez kilkadziesiąt lat, były nierzetelne, gdyż nie podejmowano skutecznych czynności w celu ich windykacji lub umorzenia.

6. ZAŁĄCZNIKI

6.1. METODYKA KONTROLI I INFORMACJE DODATKOWE

Cel główny kontroli	Czy placówki zagraniczne prawidłowo gospodarowały środkami finansowymi przeznaczonymi na ich utrzymanie?
Cele szczegółowe	1. Czy Minister Spraw Zagranicznych prowadził prawidłowy nadzór nad wykorzystaniem przez placówki zagraniczne środków finansowych przeznaczonych na ich utrzymanie? 2. Czy wydatki bieżące i majątkowe placówki zagranicznej ponoszone były w sposób prawidłowy i zgodny z zasadami należytego zarządzania finansami? 3. Czy stan wyposażenia placówki zagranicznej w składniki rzeczowego majątku trwałego był adekwatny w stosunku do wykonywanych zadań i osiągania założonych celów? 4. Czy wydatki na świadczenia przysługujące członkom służby zagranicznej wykonującym obowiązki służbowe w placówce zagranicznej oraz dodatki zagraniczne były realizowane prawidłowo? 5. Czy księgi rachunkowe były prowadzone zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz odzwierciedlały stan rzeczywisty w zakresie dokonanych operacji gospodarczych, a dane wykazane w sprawozdaniach budżetowych były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej?
Zakres podmiotowy	Kontrolą objęto sześć jednostek: Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz pięć Ambasad RP w: Waszyngtonie, Londynie, Paryżu, Rzymie i New Delhi.
Kryteria kontroli	Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIK, według kryteriów określonych w art. 5 ust. 1. ustawy o NIK, tj.: legalności, gospodarności, celowości i rzetelności.
Okres objęty kontrolą	1 stycznia 2020 r. – 2025 r. (do czasu zakończenia czynności kontrolnych) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed i po tym okresie. Czynności kontrolne przeprowadzono w okresie od 27 sierpnia 2025 r. do 17 lutego 2026 r.
Stan realizacji wniosków pokontrolnych	Wyniki kontroli przedstawiono w 6 wystąpieniach pokontrolnych, w których treści sformułowano ogółem 63 wnioski pokontrolne oraz jedną uwagę. Z informacji o sposobie wykorzystania uwag i wniosków pokontrolnych, według stanu na dzień 6 lipca 2026 r. wynika, że zrealizowano 50 wniosków, 4 były w trakcie realizacji, zaś 9 nie zostało jeszcze zrealizowanych. Do wystąpienia skierowanego do Ministra Spraw Zagranicznych złożono jedno zastrzeżenie, które Kolegium NIK uwzględniło w części.

Wykaz jednostek
kontrolowanych

Lp.	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej
1.	Delegatura NIK w Rzeszowie	Ministerstwo Spraw Zagranicznych	Radosław Sikorski
2.		Ambasada RP w Waszyngtonie	Bogusław Klich
3.		Ambasada RP w Londynie	Jerzy Boczkowski
4.		Ambasada RP w Paryżu	Jan Emeryk Rościszewski
5.		Ambasada RP w New Delhi	Piotr Antoni Świtalski
6.	Delegatura NIK w Poznaniu	Ambasada RP w Rzymie	Ryszard Schnepf

6.1.1. WYKAZ OCEN KONTROLOWANYCH JEDNOSTEK

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*/	Stany mające wpływ na wydaną ocenę:	
			prawidłowe	nieprawidłowe
1.	Ministerstwo Spraw Zagranicznych	W formie opisowej	• przygotowanie projektów i planów finansowych placówek oraz wprowadzanie do nich zmian zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie zasadami, • prawidłowy nadzór nad przygotowywaniem i przekazywaniem sprawozdań przez placówki zagraniczne, • niezwłoczne sporządzanie zawiadomień do właściwego rzeczownika dyscypliny finansów publicznych o naruszeniach dyscypliny finansów publicznych stwierdzonych w kontrolach placówek prowadzonych przez Biuro Kontroli, Audytu i Ewaluacji MSZ, • właściwa realizacja sformułowanych w wyniku kontroli Biura Kontroli, Audytu i Ewaluacji MSZ wniosków i zaleceń skierowanych do placówek.	• brak analizy kosztów budowy nowego obiektu dla potrzeb Ambasady RP w Bogocie oraz ich porównania z kosztami najmu powierzchni biurowej dla potrzeb placówki, • nierzetelny nadzór nad sprzedażą nieruchomości po zlikwidowanej Ambasadzie RP w Montevideo, generujący wysokie koszty, prowadzony długotrwale (od 2012 r.) i nieskutecznie, • nierzetelny nadzór nad sprzedażą nieruchomości należących do Ambasady RP w Kuala Lumpur, generujący wysokie koszty, prowadzony długotrwale (od 2014 r.) i nieskutecznie, • niewystarczające wsparcie placówek w zakresie realizacji wydatków bieżących i inwestycyjnych oraz gospodarki posiadanym majątkiem, • długotrwały proces decyzyjny (od 2014 r.) dotyczący niezagospodarowanych nieruchomości Ambasady RP w Londynie.
2.	Ambasada RP w Waszyngtonie	W formie opisowej	• stan wyposażenia placówki w składniki rzeczowego majątku trwałego ruchomego umożliwiające wykonywanie zadań przypisanych placówce, • właściwe prowadzenie ewidencji środków trwałych i wyposażenia,	• brak dokumentacji zamówienia publicznego o wartości 68 528 USD, dotyczącego ubezpieczenia nieruchomości i pojazdów służbowych placówki, • brak zgody kierownika placówki na zużycie zakupionych artykułów

			• aktualna polityka rachunkowości i regulacje dotyczące zasad obiegu i kontroli dokumentów finansowych, • prawidłowe i terminowe sporządzanie i przekazywanie sprawozdań budżetowych, • zgodne z zasadami dokonywanie wydatków z rachunku dochodów, o których mowa w art. 163 ustawy o finansach publicznych, • zapewnienie właściwych warunków w pomieszczeniach przeznaczonych dla interesantów, • właściwe gospodarowanie sprzętem służącym wykonywaniu zadań placówki, • właściwa wysokość i terminowa wypłata dodatków zagranicznych i świadczeń przysługujących członkom służby zagranicznej, • terminowe i we właściwej wysokości pobieranie kaucji na zabezpieczenie pokrycia szkód i braków od członków służby zagranicznej, którym przyznano lokale mieszkalne.	na cele reprezentacyjne o wartości 23 712,38 USD, • ujęcie w ewidencji środków bilansowych 105 składników majątku pozabilansowego o wartości 47 388,14 USD, • brak sprawozdań w zakresie gospodarki inwentarzowej za lata 2020–2021 oraz za I półrocze 2022 r. i 2024 r., • nieprawidłowe powołanie komisji w pięciu przypadkach likwidacji/dwóch przypadkach sprzedaży składników majątku, • wykazywanie na koncie 0802 Inwestycja nr 2 salda WN w wysokości 291 287,88 USD zakończonej w 2015 r., • brak inwentaryzacji majątku przez siedem lat, • nierozliczenie inwentaryzacji z 2021 r., • niesporządzanie w latach 2020–2025 raportu inwentarzowego, • przekraczanie etatów samochodowych w latach 2020–2023 (I półrocze), • nierzetelna gospodarka i nieskuteczna próba sprzedaży samochodu powodujące dodatkowe koszty w wysokości 8313,21 USD, • niewłaściwa gospodarka dobrami kultury, • brak ośmiu umów i zawarcie w 2023 r. 15 umów lokali mieszkalnych użyczonych w latach 2020–2022, • brak corocznej aktualizacji opłat zryczałtowanych w latach 2014–2022, • brak wskazania w 1/3 objętych kontrolą dowodów księgowych miesiąca,
--	--	--	---	---

				w którym należy je ująć w księgach rachunkowych, • brak dekretacji na dowodzie księgowym dotyczącym operacji o wartości 15 094,57 USD.
3.	Ambasada RP w Londynie	W formie opisowej	• zgodność wydatków bieżących i majątkowych z planem finansowym oraz celami działalności placówki, • zgodne z zasadami dokonywanie wydatków z rachunku dochodów, o których mowa w art. 163 ustawy o finansach publicznych, • zapewnienie właściwych warunków w pomieszczeniach przeznaczonych dla interesantów, • właściwa wysokość i terminowa wypłata dodatków zagranicznych i świadczeń przysługujących członkom służby zagranicznej, • zgodność ustalonej wysokości kaucji na zabezpieczenie pokrycia szkód i braków z przepisami, • ujmowanie operacji gospodarczych w wielkościach wynikających z dowodów księgowych, na odpowiednich kontach księgi głównej i kontach pomocniczych, • zgodność zapisów księgowych z wymogami ustawy o rachunkowości, • zgodność danych sprawozdawczych z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej,	• brak analiz potrzeb dokonania 15% badanych wydatków bieżących i zgody na ich dokonanie, • brak zgody kierownika placówki i nierzetelne dokumentowanie wydatków (33% badanych) na cele reprezentacyjne poniesione w latach 2020–2021, • nieprzestrzeganie terminów inwentaryzacji oraz jej nierozliczanie, • ujęcie środka trwałego w ewidencji księgowej i księdze inwentarzowej w wartości ceny zakupu 2 200 GBP, nieuwzględniającej kosztów jego montażu w wysokości 700 GBP, • protokolarne potwierdzenie w styczniu 2025 r. przekazanego w grudniu 2022 r. samochodu Instytutowi Kultury Polskiej, wskutek czego bilans za 2022–2024 r. nie odzwierciedlał rzeczywistego stanu majątku, • przekraczanie etatów samochodowych w latach 2021–2024, • niewłaściwa gospodarka dobrami kultury, • brak bieżących analiz stanu przydatności majątku w latach 2020–2023, • niekompletne dokumenty likwidacji majątku w latach 2021–2023,

			• terminowe sporządzanie i przekazywanie wymaganych sprawozdań.	• naruszenie obowiązujących zasad i opieszałe czynności związane ze sprzedażą w 2022 r. samochodu, • wykazywanie na koncie 0802 Inwestycja budowlana nr 2 sald WN w wysokości łącznej 19 141,13 GBP mimo jej zakończenia, • brak adnotacji dotyczących zobowiązań członków służby zagranicznej wynajmujących lokal w treści dwóch protokołów zdawczo-odbiorczych, • nieterminowe pobieranie od siedmiu członków służby zagranicznej kaucji na zabezpieczenie pokrycia szkód i braków w lokalach mieszkalnych, • brak corocznej aktualizacji opłat ryczałtowych, • polityka rachunkowości niespełniająca niektórych wymogów ustawy o rachunkowości, • niezgodność dat operacji gospodarczych w zapisach księgowych z datami na dowodach księgowych, • braki w zakresie dekretacji i wstępnej kontroli wydatków przez głównego księgowego.
4.	Ambasada RP w Paryżu	W formie opisowej	• właściwa wysokość i terminowa wypłata dodatków zagranicznych i świadczeń przysługujących członkom służby zagranicznej, • prowadzenie prawidłowej ewidencji majątku trwałego, w podziale na grupy rodzajowe KŚT, • terminowe sporządzanie i przekazywanie wymaganych sprawozdań,	• opóźnienie przekazania do publikacji ogłoszenia o wykonaniu umowy, • nierzetelnie ustalona wartość szacunkowa zamówienia na roboty budowlano-remontowe, • brak symboli KŚT na składnikach majątku trwałego oraz numerów inwentarzowych, pod którymi wpisano je do księgi inwentarzowej,

			• prowadzenie ksiąg rachunkowych placówki zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, • rzetelność dokonywania i dokumentowania odbiorów częściowych i końcowych realizowanych dostaw i usług, • zgodne z zasadami dokonywanie wydatków z rachunku dochodów, o których mowa w art. 163 ustawy o finansach publicznych, • zapewnienie właściwych warunków w pomieszczeniach przeznaczonych dla interesantów, • zgodność ustalonej wysokości kaucji na zabezpieczenie pokrycia szkód i braków z przepisami, • prowadzenie właściwej ewidencji środków trwałych w budowie, • wykazywanie w sprawozdawczości właściwej wartości majątku trwałego i środków trwałych w budowie, • prowadzenie bieżących analiz przydatności majątku trwałego.	• polityka rachunkowości niespełniająca niektórych wymogów ustawy o rachunkowości, • brak ewidencji wartościowej i ilościowej gruntów placówki, • nieprzestrzeganie terminów inwentaryzacji, • brak raportów inwentarzowych na koniec poszczególnych lat okresu objętego kontrolą, • przekraczanie etatów samochodowych w latach 2022–2024 oraz na 30 czerwca 2025 r., • niewłaściwa gospodarka dobrami kultury, • brak analizy rynku w celu wyboru najkorzystniejszej oferty najmu lokalu mieszkalnego, • brak corocznej aktualizacji opłat ryczałtowych, • niezgodność dat dokonania operacji gospodarczej zaewidencjonowanych w księgach rachunkowych z datami operacji wynikającymi z dowodów księgowych, • nierzetelne działania placówki w celu windykacji lub umorzenia należności w kwocie 3,6 tys. EUR.
5.	Ambasada RP w Rzymie	W formie opisowej	• zgodność wydatków bieżących i majątkowych z planem finansowym oraz celami działalności placówki, • właściwa wysokość i terminowa wypłata dodatków zagranicznych i świadczeń przysługujących członkom służby zagranicznej,	• brak analizy potrzeb dokonania wydatków lub dokumentacji potwierdzającej wybór najkorzystniejszej oferty, • brak wstępnej kontroli głównego księgowego przed zawarciem trzech umów, • niezgodność zapłaconej kwoty (21 500 EUR) za projekt pilotażowy dotyczący przygotowania do digitalizacji

			• prawidłowa wysokość kaucji z tytułu zabezpieczenia pokrycia szkód i braków w wynajmowanych lokalach oraz opłat za zużycie energii elektrycznej i gazu, • przeprowadzenie sprzedaży samochodu w drodze przetargu publicznego zgodnie z wymogami obowiązującej instrukcji w sprawie gospodarowania składnikami majątku, • terminowe prowadzenie i rozliczanie inwentaryzacji majątku placówki, • prowadzenie ocen nieprzydatnych i niewykorzystanych środków trwałych, • ujmowanie prawidłowych danych w księgach inwentarzowych dotyczących posiadanych składników majątku.	archiwum Centralnego Ośrodka Duszpasterstwa w Rzymie z kwotą wynikającą z umowy (19 350 EUR), • nierzetelna dokumentacja połowy badanych wydatków na cele reprezentacyjne, • niezgodne z przepisami oszacowanie wartości zamówienia na wykonanie robót budowlanych o wartości ponad 695 tys. EUR, • zawarcie umowy na dostawę pojazdu niespełniającego wymagań, • niewłaściwe warunki dla interesantów i niedostateczne zabezpieczenia WKiP, • przekraczanie etatów samochodowych w 2020 r. oraz w latach 2023–2025 (I półrocze), • brak analiz potwierdzających wybór najkorzystniejszej oferty najmu lokali mieszkalnych, • niewłaściwy stan techniczny dwóch pomieszczeń budynku administracyjnego, • brak umów użyczenia lub protokołu zdawczo-odbiorczego mieszkania czterech członków służby zagranicznej, • brak aktualizacji w 2021 r. opłat zryczałtowanych, • polityka rachunkowości niespełniająca niektórych wymogów ustawy o rachunkowości, • braki w zakresie dekretacji, sprawdzenia pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym dowodów oraz wstępnej kontroli wydatków przez głównego księgowego,
--	--	--	--	---

				niewykazanie w sprawozdaniu Rb-34PL za lata 2020–2025 – przelewu na konto placówki kwot odsetek, za IV kw. 2024 r. – dochodów z tytułu odsetek od środków na rachunku bankowym w kwocie 17 285,45 EUR.
6.	Ambasada RP w New Delhi	W formie opisowej	- dokonywanie wydatków bieżących i majątkowych w sposób prawidłowy i zgodny z zasadami należytego zarządzania finansami, - terminowe sporządzanie i przekazywanie wymaganych, prawidłowych sprawozdań budżetowych, - zgodny z przepisami wybór trybu udzielania zamówień oraz zawieranie umów na podstawie rozstrzygniętych postępowań w trybie zamówienia z wolnej ręki, - przestrzeganie zasad ewidencji środków trwałych, - przeprowadzenie w listopadzie 2024 r. pięcioletniego przeglądu technicznego budynków, wymaganego przepisami ustawy Prawo budowlane, - właściwa wysokość i terminowa wypłata dodatków zagranicznych i świadczeń przysługujących członkom służby zagranicznej, - ustalenie prawidłowej wysokości kaucji z tytułu zabezpieczenia pokrycia szkód i braków w wynajmowanych lokalach oraz opłat za zużycie energii elektrycznej oraz gazu.	- braki w zakresie dekretacji, sprawdzenia pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym oraz kontrasygnaty głównego księgowego na dowodach księgowych, - niewystawienie w IV kwartale 2020 r., w II, III i IV kwartale 2021 r. oraz w latach 2022–2023, not rozliczeniowych wydatków przypadających na Ataszat Obrony z tytułu udziału w kosztach wspólnych, - brak regulacji w zakresie zamieszkania osób zatrudnionych w charakterze pomocy domowych w lokalach mieszkalnych placówki oraz warunków ich zatrudniania przez pracowników placówki, - przekraczanie etatów samochodowych w latach 2020–2024, - nierezliczenie rozbieżności sald w kwocie 15,9 tys. EUR stwierdzonych w inwentaryzacji z 2024 r., - niewykonanie części zaleceń z przeglądu technicznego budynków z 2019 r., - brak corocznej aktualizacji opłat ryczałtowych.

*/ pozytywna/w formie opisowej/negatywna

6.2. ANALIZA STANU PRAWNEGO I UWARUNKOWAŃ ORGANIZACYJNO- -EKONOMICZNYCH

Służba zagraniczna

Ustawa o służbie zagranicznej określa organizację i funkcjonowanie służby zagranicznej oraz szczególne prawa i obowiązki osób wchodzących w jej skład. Podstawowymi zadaniami służby zagranicznej, określonymi w art. 2 ustawy są ochrona interesów Rzeczypospolitej Polskiej w relacjach z innymi państwami, organizacjami międzynarodowymi i innymi podmiotami zagranicznymi oraz ochrona interesów obywateli polskich za granicą na zasadach określonych w ustawie *Prawo konsularne*. Art. 7 pkt 7 ustawy definiuje placówkę zagraniczną Rzeczypospolitej Polskiej jako przedstawicielstwo dyplomatyczne, stałe przedstawicielstwo przy organizacji międzynarodowej, konsulat generalny, konsulat, wicekonsulat, agencję konsularną, instytut polski lub inną placówkę podległą ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych mającą siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Kierownikami placówek zagranicznych są m.in. zgodnie z art. 35 ust. 1 ustawy: ambasador, a do czasu objęcia placówki zagranicznej przez ambasadora – kierownik przedstawicielstwa, którego wyznacza, spośród członków personelu dyplomatyczno-konsularnego, i odwołuje minister właściwy do spraw zagranicznych.

Według przepisów art. 50 ust. 1 ustawy wynagrodzenia członków służby zagranicznej składają się ze składników wynagrodzenia określonych dla członków korpusu służby cywilnej. Wynagrodzenia dyplomatów zawodowych składają się ze składników wynagrodzenia określonych dla członków korpusu służby cywilnej oraz z dodatku służby zagranicznej. Art. 51 ust. 1 i 2 ustawy stanowią, że członkowi służby zagranicznej wykonującemu obowiązki w placówce zagranicznej przysługuje dodatek zagraniczny. Wysokość dodatku zagranicznego oblicza się jako iloczyn kwoty bazowej dodatku zagranicznego, określanej dla każdego państwa przyjmującego, i mnożnika dodatku zagranicznego ustalonego na podstawie przepisów wydanych na podstawie ust. 7.

Członkom służby zagranicznej przysługują różne świadczenia związane z pracą w placówce zagranicznej, szczegółowo określone w przepisach ustawy, obejmujące m.in.:

- świadczenia z tytułu zmiany miejsca zamieszkania – art. 53a,
- zapewnienie lokalu mieszkalnego – art. 53b,
- użyczenie lokalu mieszkalnego – art. 53c,
- pokrywanie kosztów związanych z lokalem mieszkalnym przydzielonym członkowi służby zagranicznej – art. 53d.

Powyższe przepisy, dotyczące świadczeń dla członków służby zagranicznej, obowiązują od dnia 1 stycznia 2025 r.

Do 16 czerwca 2021 r. organizację i funkcjonowanie służby zagranicznej, a także szczególne prawa i obowiązki osób wchodzących w jej skład regulowały przepisy ustawy o *służbie zagranicznej* z 2001 r. oraz przepisy wykonawcze wydane na jej podstawie. Definicja placówki zagranicznej Rzeczypospolitej Polskiej zawarta była w art. 4 pkt 2 tej ustawy i oznaczała przedstawicielstwo dyplomatyczne, stałe przedstawicielstwo przy organizacji międzynarodowej, konsulat generalny, konsulat, wicekonsulat, agencję konsularną, instytut polski lub inną placówkę podległą ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych, mającą siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej. Art. 15 ww. ustawy określał osoby kierujące przedstawicielstwem dyplomatycznym lub inną placówką zagraniczną, a art. 16 – kompetencje kierującego placówką zagraniczną.

Według art. 27 tej ustawy wynagrodzenie członków służby zagranicznej składało się z wynagrodzenia określonego dla członków korpusu służby cywilnej, z tym, że członkom personelu dyplomatyczno-konsularnego przysługiwał dodatek służby zagranicznej z tytułu posiadanego stopnia dyplomatycznego. Świadczenia dla członków służby zagranicznej określał art. 29 ust. 4 ustawy i były nimi:

- nieodpłatne korzystanie z lokalu mieszkalnego odpowiedniego do sytuacji rodzinnej członka służby zagranicznej oraz częściowy zwrot kosztów jego eksploatacji;
- pokrycie kosztów podróży przesiedleniowej, w tym przewozu mienia, oraz raz na 2 lata, podróży urlopowej do kraju członka służby zagranicznej i członków jego rodziny, a także zwrot kosztów podróży i przewozu w przypadkach szczególnych i losowych;
- zwrot uzasadnionych, udokumentowanych kosztów leczenia w państwie przyjmującym oraz kosztów leczenia przebywających z nim stale za granicą członków rodziny;
- zwrot opłat za naukę dzieci ze względu na szczególne warunki państwa przyjmującego, jeżeli nie mają one możliwości uczęszczania do bezpłatnej publicznej szkoły typu podstawowego lub średniego;
- zasiłek adaptacyjny, na pokrycie kosztów zagospodarowania się w państwie przyjmującym;
- ryczałt z tytułu używania do celów służbowych samochodów osobowych i motocykli niebędących własnością pracodawcy.

Wysokość i szczegółowe zasady przyznawania i wypłaty dodatku zagranicznego oraz rodzaje, wysokość, tryb i szczegółowe zasady przyznawania świadczeń, o których mowa w art. 29 ust. 4 i 5 ustalił Prezes Rady Ministrów, na mocy przepisów art. 30 pkt 1) i 2) powyższej ustawy, w rozporządzeniu z dnia 23 grudnia 2002 r. w tej sprawie⁶². Przepis

⁶² Dz. U. z 2015 r. poz. 1837.

powyższy został uchylony z dniem 31 marca 2023 r., na mocy ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o *służbie zagranicznej*, jednakże na podstawie ustaw zmieniających⁶³ przepisy tej ustawy regulacje w nim zawarte obowiązywały do dnia 31 grudnia 2024 r.

Finanse publiczne

Zgodnie z art. 40 ustawy o *finansach publicznych*:

- ust. 1 – jednostki sektora finansów publicznych prowadzą rachunkowość zgodnie z przepisami o rachunkowości, z uwzględnieniem zasad określonych w niniejszej ustawie,
- ust. 2 – plany kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej powinny uwzględniać, że:
 - 1) dochody i wydatki ujmuje się w terminie ich zapłaty, niezależnie od rocznego budżetu, którego dotyczą;
 - 2) ujmuje się również wszystkie etapy rozliczeń poprzedzające płatność dochodów i wydatków, a w zakresie wydatków i kosztów – także zaangażowanie środków;
 - 3) odsetki od nieterminowych płatności nalicza się i ewidencjonuje nie później niż na koniec każdego kwartału;
 - 4) wyceny składników aktywów i pasywów wyrażonych w walutach obcych dokonuje się nie później niż na koniec kwartału.
- ust. 3 – szczególne zasady rachunkowości dla jednostek, o których mowa w ust. 2, dotyczą:
 - 1) ewidencji wykonania budżetu;
 - 2) ewidencji wykonania budżetu w układzie zadaniowym;
 - 3) ewidencji aktywów trwałych stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;
 - 4) wyceny poszczególnych składników aktywów i pasywów;
 - 5) sporządzania sprawozdań finansowych oraz odbiorców tych sprawozdań.

Według art. 44 ustawy o *finansach publicznych*:

- ust. 1 – wydatki publiczne mogą być ponoszone na cele i w wysokościach ustalonych w:
 - 1) ustawie budżetowej;
 - 2) uchwale budżetowej jednostki samorządu terytorialnego;
 - 3) planie finansowym jednostki sektora finansów publicznych.
- ust. 2 – jednostki sektora finansów publicznych dokonują wydatków zgodnie z przepisami dotyczącymi poszczególnych rodzajów wydatków.

⁶³ Ustawa z dnia 1 grudnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 – Dz. U. poz. 2666 oraz ustawa z dnia 30 sierpnia 2023 r. o zmianie ustawy – Prawo oświatowe oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. poz. 2005.

- ust. 3 – wydatki publiczne powinny być dokonywane:
 - 1) w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad:
 - a) uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów,
 - b) optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów;
 - 2) w sposób umożliwiający terminową realizację zadań;
 - 3) w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.
- ust. 4 – jednostki sektora finansów publicznych zawierają umowy, których przedmiotem są usługi, dostawy lub roboty budowlane, na zasadach określonych w przepisach o zamówieniach publicznych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej.

Zgodnie z art. 53 ust. 1–3 ustawy – kierownik jednostki sektora finansów publicznych, zwany dalej „kierownikiem jednostki”, jest odpowiedzialny za całość gospodarki finansowej tej jednostki, z zastrzeżeniem ust. 5. Kierownik jednostki może powierzyć określone obowiązki w zakresie gospodarki finansowej pracownikom jednostki. Przyjęcie obowiązków przez te osoby powinno być potwierdzone dokumentem w formie odrębnego imiennego upoważnienia albo wskazania w regulaminie organizacyjnym tej jednostki. Minister właściwy do spraw zagranicznych może, w drodze zarządzenia, powierzyć określone obowiązki w zakresie gospodarki finansowej jednostki podległej temu ministrowi, mającej siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej, kierownikowi innej jednostki podległej temu ministrowi.

W art. 54 ustawy zawarto regulacje dotyczące głównego księgowego jednostki sektora finansów publicznych. Zgodnie z ust. 1 tego artykułu:

- głównym księgowym jednostki sektora finansów publicznych, zwanym dalej "głównym księgowym", jest pracownik, któremu kierownik jednostki powierza obowiązki i odpowiedzialność w zakresie:
 - 1) prowadzenia rachunkowości jednostki;
 - 2) wykonywania dyspozycji środkami pieniężnymi;
 - 3) dokonywania wstępnej kontroli:
 - a) zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym,
 - b) kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych.

Wymagania w stosunku do głównych księgowych określa art. 54 ust. 2 ustawy *o finansach publicznych*. Art. 54 ust. 9 ustawy stanowi, że głównym księgowym placówki zagranicznej podległej ministrowi właściwemu do spraw zagranicznych może być osoba, która spełnia wymagania określone w ust. 2 pkt 1–4, posiada wykształcenie średnie lub średnie branżowe oraz ukończyła z wynikiem pozytywnym kurs administracyjno-

-finansowy organizowany przez urząd obsługujący ministra właściwego do spraw zagranicznych.

Według art. 54 ust. 3 ustawy dowodem dokonania przez głównego księgowego wstępnej kontroli, o której mowa w ust. 1 pkt 3, jest jego podpis złożony na dokumentach dotyczących danej operacji. Złożenie podpisu przez głównego księgowego na dokumencie, obok podpisu pracownika właściwego rzeczowo, oznacza, że:

- 1) nie zgłasza zastrzeżeń do przedstawionej przez właściwych rzeczowo pracowników oceny prawidłowości tej operacji i jej zgodności z prawem;
- 2) nie zgłasza zastrzeżeń do kompletności oraz formalno-rachunkowej rzetelności i prawidłowości dokumentów dotyczących tej operacji;
- 3) zobowiązania wynikające z operacji mieszczą się w planie finansowym jednostki.

Definicje dotyczące wydatków bieżących i majątkowych jednostek budżetowych ujęte są w przepisach art. 124 ust. 3 i 4 ustawy o *finansach publicznych*. Zasady dotyczące gromadzenia i wykorzystywania przez państwowe jednostki budżetowe mające siedzibę poza granicami RP środków na wydzielonym rachunku bankowym określone zostały w art. 163 ustawy.

Według art. 175 ustawy o *finansach publicznych*:

- ust. 1 – dysponenti części budżetowych sprawują nadzór i kontrolę:
 - 1) nad całością gospodarki finansowej podległych im jednostek organizacyjnych, w tym nad dokonywaniem przez te jednostki wstępnej oceny celowości poniesionych wydatków oraz realizacją właściwych procedur;
 - 2) wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa;
 - 3) realizacji zadań finansowanych z budżetu państwa;
 - 4) efektywności i skuteczności realizacji planów w układzie zadaniowym na podstawie mierników stopnia realizacji celów.
- ust. 2 – przedmiotem nadzoru i kontroli, o których mowa w ust. 1, jest w szczególności:
 - 1) prawidłowość i terminowość pobierania dochodów;
 - 2) zgodność wydatków z planowanym przeznaczeniem;
 - 3) prawidłowość wykorzystania środków finansowych, w tym zakres zrealizowanych zadań;
 - 4) wysokość i terminy przekazywania dotacji;
 - 5) prawidłowość wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa, pod względem zgodności z przeznaczeniem oraz wysokości wykorzystanej dotacji a stopniem realizacji zadań przewidzianych do sfinansowania dotacją z budżetu państwa.

Na podstawie art. 40 ust. 4 pkt 1 lit. a ww. ustawy Minister Rozwoju i Finansów wydał rozporządzenie w sprawie rachunkowości, które określa

szczególne zasady rachunkowości oraz plany kont m.in. dla państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Sposób prowadzenia sprawozdawczości budżetowej reguluje rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 stycznia 2025 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej⁶⁴, wydane na podstawie przepisów art. 41 ust. 2 ustawy o finansach publicznych. W rozporządzeniu określono m.in.:

- 1) rodzaje sprawozdań, formy i sposoby ich sporządzania oraz terminy przekazywania sprawozdań, w tym:
 - z wykonania planów finansowych jednostek budżetowych,
 - z dochodów i wydatków na rachunkach, o których mowa w art. 11a, art. 163 i art. 223 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych,
 - o stanie środków finansowych na rachunkach bankowych jednostek samorządu terytorialnego, państwowych jednostek budżetowych i urzędów skarbowych,
- 2) jednostki obowiązane do sporządzania poszczególnych rodzajów sprawozdań, o których mowa w pkt 1 oraz odbiorców tych sprawozdań.

Rachunkowość jednostek budżetowych

Przepisy ustawy o rachunkowości, stosuje się, z zastrzeżeniem ust. 3, m.in. do mających siedzibę lub miejsce sprawowania zarządu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej – art. 2 ust. 1 pkt 5 ustawy.

Art. 4 ustawy o rachunkowości stanowi m.in., że:

- ust. 1 – jednostki obowiązane są stosować przyjęte zasady (politykę) rachunkowości, rzetelnie i jasno przedstawiając sytuację majątkową i finansową oraz wynik finansowy.
- ust. 1a – w celu rzetelnego i jasnego przedstawienia sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostka jest obowiązana przedstawiać wszelkie dodatkowe informacje konieczne do spełnienia tego obowiązku w informacji dodatkowej.
- ust. 2 – zdarzenia, w tym operacje gospodarcze, ujmuje się w księgach rachunkowych i wykazuje w sprawozdaniu finansowym zgodnie z ich treścią ekonomiczną.
- ust. 3 – rachunkowość jednostki obejmuje m.in.: przyjęte zasady (politykę) rachunkowości; prowadzenie, na podstawie dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych, ujmujących zapisy zdarzeń w porządku chronologicznym i systematycznym; okresowe ustalanie lub sprawdzanie drogą inwentaryzacji rzeczywistego stanu aktywów i pasywów; sporządzanie sprawozdań finansowych; gromadzenie i przechowywanie dowodów księgowych oraz pozostałej dokumentacji przewidzianej ustawą.

⁶⁴ Dz. U. poz. 133.

Zgodnie z art. 10 ustawy o rachunkowości:

- ust. 1 – jednostka powinna posiadać dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości, a w szczególności dotyczące:
 - 1) określenia roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych;
 - 2) metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego;
 - 3) sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym co najmniej:
 - a) zakładowego planu kont, ustalającego wykaz kont księgi głównej, przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń, zasady prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej,
 - b) wykazu ksiąg rachunkowych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – wykazu zbiorów danych tworzących księgi rachunkowe na informatycznych nośnikach danych z określeniem ich struktury, wzajemnych powiązań oraz ich funkcji w organizacji całości ksiąg rachunkowych i w procesach przetwarzania danych,
 - c) opisu systemu przetwarzania danych, a przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – opisu systemu informatycznego, zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji, w zależności od struktury oprogramowania, wraz z opisem algorytmów i parametrów oraz programowych zasad ochrony danych, w tym w szczególności metod zabezpieczenia dostępu do danych i systemu ich przetwarzania, a ponadto określenie wersji oprogramowania i daty rozpoczęcia jego eksploatacji;
 - 4) systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów.
- ust. 2 – kierownik jednostki ustala w formie pisemnej i aktualizuje dokumentację, o której mowa w ust. 1.

Do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym – art. 20. ustawy. Według art. 21 ust. 1 ustawy dowód księgowy powinien zawierać co najmniej:

- 1) określenie rodzaju dowodu i jego numeru identyfikacyjnego;
- 2) określenie stron (nazwy, adresy) dokonujących operacji gospodarczej;
- 3) opis operacji oraz jej wartość, jeżeli to możliwe, określoną także w jednostkach naturalnych;
- 4) datę dokonania operacji, a gdy dowód został sporządzony pod inną datą – także datę sporządzenia dowodu;

- 5) podpis wystawcy dowodu oraz osoby, której wydano lub od której przyjęto składniki aktywów;
- 6) stwierdzenie sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania.

Wymogi merytoryczne dotyczące dowodów księgowych określa art. 22 ustawy o *rachunkowości*:

- ust. 1 – dowody księgowe powinny być rzetelne, to jest zgodne z rzeczywistym przebiegiem operacji gospodarczej, którą dokumentują, kompletne, zawierające co najmniej dane określone w art. 21, oraz wolne od błędów rachunkowych. Niedopuszczalne jest dokonywanie w dowodach księgowych wymazywania i przeróbek.
- ust. 2 – błędy w dowodach źródłowych zewnętrznych obcych i własnych można korygować jedynie przez wysłanie kontrahentowi odpowiedniego dokumentu zawierającego sprostowanie, wraz ze stosownym uzasadnieniem, chyba że inne przepisy stanowią inaczej.
- ust. 3 – błędy w dowodach wewnętrznych mogą być poprawiane przez skreślenie błędnej treści lub kwoty, z utrzymaniem czytelności skreślonych wyrażen lub liczb, wpisanie treści poprawnej i daty poprawki oraz złożenie podpisu osoby do tego upoważnionej, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. Nie można poprawiać pojedynczych liter lub cyfr.
- ust. 4 – jeżeli jedną operację dokumentuje więcej niż jeden dowód lub więcej niż jeden egzemplarz dowodu, kierownik jednostki ustala sposób postępowania z każdym z nich i wskazuje, który dowód lub jego egzemplarz będzie podstawą do dokonania zapisu.

Wymogi formalne zapisów księgowych zawarto w art. 23 ww. ustawy:

- - ust. 1 – zapisów w księgach rachunkowych dokonuje się w sposób trwały, bez pozostawiania miejsc pozwalających na późniejsze dopiski lub zmiany. Przy prowadzeniu ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera należy stosować właściwe procedury i środki chroniące przed zniszczeniem, modyfikacją lub ukryciem zapisu.
- ust. 2 – zapis księgowy powinien zawierać co najmniej:
 - 1) datę dokonania operacji gospodarczej;
 - 2) określenie rodzaju i numer identyfikacyjny dowodu księgowego stanowiącego podstawę zapisu oraz jego datę, jeżeli różni się ona od daty dokonania operacji;
 - 3) zrozumiały tekst, skrót lub kod opisu operacji, z tym, że należy posiadać pisemne objaśnienia treści skrótów lub kodów;
 - 4) kwotę i datę zapisu;
 - 5) oznaczenie kont, których dotyczy.

- ust. 3 – zapisów dotyczących operacji wyrażonych w walutach obcych dokonuje się w sposób umożliwiający ustalenie kwoty operacji w walucie polskiej i obcej.

W art. 26 ustawy o *rachunkowości* zawarto obowiązki jednostek związane z inwentaryzacją, w tym sposób jej przeprowadzenia uwzględniający rodzaj majątku oraz terminy i częstotliwość jej przeprowadzenia, a w art. 27 obowiązek udokumentowania i rozliczenia inwentaryzacji.

Zamówienia publiczne

Zasady przygotowania i przeprowadzania postępowania o udzielenie zamówienia określa art. 16 i 17 *Prawa zamówień publicznych*, zgodnie z którymi:

- zamawiający przygotowuje i przeprowadza postępowanie o udzielenie zamówienia w sposób:
 - 1) zapewniający zachowanie uczciwej konkurencji oraz równe traktowanie wykonawców;
 - 2) przejrzysty;
 - 3) proporcjonalny.
- zamawiający udziela zamówienia w sposób zapewniający:
 - 1) najlepszą jakość dostaw, usług oraz robót budowlanych, uzasadnioną charakterem zamówienia, w ramach środków, które zamawiający może przeznaczyć na jego realizację, oraz
 - 2) uzyskanie najlepszych efektów zamówienia, w tym efektów społecznych, środowiskowych oraz gospodarczych, o ile którykolwiek z tych efektów jest możliwy do uzyskania w danym zamówieniu, w stosunku do poniesionych nakładów.
- zamówienia udziela się wykonawcy wybranemu zgodnie z przepisami ustawy.
- czynności związane z przygotowaniem oraz przeprowadzeniem postępowania o udzielenie zamówienia wykonują osoby zapewniające bezstronność i obiektywizm.

Zarządzanie mieniem państwowym

Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. o *zasadach zarządzania mieniem państwowym*⁶⁵ w art. 4 ust. 1 i 2 stanowi, że mienie państwowe służy wykonywaniu zadań publicznych oraz że mieniem państwowym zarządza się zgodnie z zasadami prawidłowej gospodarki, z zachowaniem szczególnej staranności. Według art. 5 ust. 1 tej ustawy organy administracji publicznej oraz kierownicy jednostek, kierując się zasadami określonymi w art. 4, gospodarują nabytym lub powierzonym tym organom lub jednostkom mieniem Skarbu Państwa oraz mogą zbywać jego składniki, a w szczególności:

- 1) zapewniają wycenę mienia;
- 2) zabezpieczają mienie przed uszkodzeniem lub zniszczeniem;

⁶⁵ Dz. U. z 2026 r. poz. 373.

- 3) wykonują czynności związane z naliczaniem należności za mienie udostępnione przed ich przejęciem oraz prowadzą windykację tych należności;
- 4) współpracują z innymi organami, które na mocy przepisów odrębnych gospodarują mieniem oraz z właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- 5) podejmują czynności w postępowaniu sądowym, w szczególności w sprawach dotyczących własności lub innych praw rzeczowych na mieniu, o zapłatę należności za korzystanie z mienia, roszczenia ze stosunku najmu, dzierżawy lub użyczenia, stwierdzenie nabycia spadku, stwierdzenie nabycia własności przez zasiedzenie;
- 6) składają wnioski o założenie księgi wieczystej dla nieruchomości oraz wpis w księdze wieczystej;
- 7) zapewniają ochronę tego mienia.

Szczegółowy sposób gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego, ich sprzedaży, dzierżawy, najmu, przekazywania i darowizny, a także likwidacji przez organy administracji publicznej oraz kierowników jednostek, w ramach gospodarowania nabytym lub powierzonym tym organom lub jednostkom mieniem Skarbu Państwa określa rozporządzenie *w sprawie gospodarowania składnikami majątku*.

6.3. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH DOTYCZĄCYCH KONTROLOWANEJ DZIAŁALNOŚCI

1. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. z 2020 r. poz.1854 – uchylona z dniem 16 czerwca 2021 r.).
2. Ustawa z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. z 2024 r. poz.1691, ze zm. – obowiązuje od dnia 16 czerwca 2021 r.).
3. Ustawa z dnia 25 czerwca 2015 r. Prawo konsularne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1329, ze zm.).
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1483, ze zm.).
5. Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.).
6. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, ze zm. – uchylona z dniem 1 stycznia 2021 r.).
7. Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320, ze zm. – obowiązuje od dnia 1 stycznia 2021 r.).
8. Rozporządzenie Ministra Finansów z 7 grudnia 2010 r. w sprawie sposobu prowadzenia gospodarki finansowej jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1718).
9. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1564, ze zm. – uchylone z dniem 22 stycznia 2022 r.).
10. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 454, ze zm. – uchylone z dniem 1 lutego 2025 r.).
11. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 29 stycznia 2025 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 133 – obowiązuje od dnia 1 lutego 2025 r.).
12. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 342, ze zm.).
13. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 513, ze zm.).

14. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa (Dz. U. Nr 238, poz. 1579).
15. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 października 2019 r. w sprawie szczegółowego sposobu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego Skarbu Państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 228).
16. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT) (Dz. U. poz. 1864).
17. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie dodatku zagranicznego i świadczeń przysługujących członkom służby zagranicznej wykonującym obowiązki służbowe w placówce zagranicznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1837 – uchylone z dniem 31 marca 2023 r.).
18. Zarządzenie Nr 33 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 12 października 2011 r. w sprawie procedury nadzoru nad działalnością finansową placówek zagranicznych (Dz. Urz. MSZ Nr 9, poz. 63).
19. Zarządzenie Nr 36 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 10 listopada 2016 r. w sprawie „Wytucznych dotyczących udzielania zamówień publicznych przez placówki zagraniczne” (Dz. Urz. MSZ poz. 46 – uchylone z dniem 1 stycznia 2021 r.).
20. Zarządzenie Nr 13 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 23 kwietnia 2010 r. w sprawie umów cywilnoprawnych zawieranych na potrzeby Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz placówek zagranicznych (Dz. Urz. MSZ Nr 2, poz. 22).
21. Zarządzenie Nr 1 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 24 stycznia 2018 r. w sprawie przyjmowania i załatwiania petycji, skarg i wniosków w MSZ i jednostkach podległych Ministrowi Spraw Zagranicznych (Dz. Urz. MSZ poz. 6, ze zm.).
22. Zarządzenie Nr 44 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 20 grudnia 2019 r. w sprawie planowania i sprawozdawczości w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i w placówkach zagranicznych (Dz. Urz. MSZ poz. 53, ze zm. – uchylone z dniem 29 lipca 2022 r.).
23. Zarządzenie Nr 32 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 29 lipca 2022 r. w sprawie planowania i sprawozdawczości w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i w placówkach zagranicznych (Dz. Urz. MSZ poz. 43, ze zm. – obowiązuje od dnia 29 lipca 2022 r.).
24. Zarządzenie nr 31 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 30 września 2015 r. w sprawie nadania regulaminu organizacyjnego Ministerstwu Spraw Zagranicznych (Dz. Urz. MSZ z 2017 r. poz. 31, ze zm. – uchylone z dniem 16 sierpnia 2024 r.).

25. Zarządzenie nr 26 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 13 sierpnia 2024 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych (Dz. Urz. MSZ poz. 44, ze zm.).
26. Zarządzenie Nr 23 Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie zasad prowadzenia gospodarki samochodowej w placówkach zagranicznych (Dz. Urz. MSZ Nr 9, poz. 76, ze zm.).
27. Zarządzenie nr 2 Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia Instrukcji w sprawie gospodarowania składnikami majątku na placówkach zagranicznych podległych Ministrowi Spraw Zagranicznych (niepublikowane).
28. Instrukcja Nr 5 Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej z dnia 23 sierpnia 2004 r. w sprawie gospodarki lokalami mieszkalnymi w placówkach zagranicznych Dz. Urz. MSZ Nr 4 poz. 68, ze zm.

6.4. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Rzecznik Praw Obywatelskich
6. Minister Spraw Zagranicznych
7. Przewodniczący Sejmowej Komisji do Spraw Kontroli Państwowej
8. Przewodniczący Sejmowej Komisji Spraw Zagranicznych
9. Przewodniczący Sejmowej Komisji Łączności z Polakami za Granicą
10. Przewodniczący Senackiej Komisji Spraw Zagranicznych
11. Przewodniczący Senackiej Komisji Spraw Emigracji i Łączności z Polakami za Granicą
12. Kierownicy placówek zagranicznych w: Waszyngtonie, Londynie, Paryżu, Rzymie, New Delhi

Ministerstwo Spraw Zagranicznych

Szefowa Służby Zagranicznej
Dyrektor Generalna Służby Zagranicznej
Henryka Mościcka-Dendys

BK.080.24.2025/19
Warszawa, dnia 21 sierpnia 2026 r.

Pan Jacek Kozłowski
Wiceprezes
Najwyższej Izby Kontroli

Szanowny Panie Prezesie,

w odpowiedzi na pismo o sygn. DPR.430.9.2026 z dnia 7 sierpnia 2026 roku, dotyczące Informacji o wynikach kontroli P/25/081 *Wykorzystanie przez placówki zagraniczne środków finansowych przeznaczonych na ich utrzymanie*, stosownie do przepisu art. 64 ust. 2 ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli poniżej przedstawiam stanowisko Ministra Spraw Zagranicznych dot. ww. Informacji.

1. Wprowadzenie.

Fragment informacji: Na całym świecie działa ponad 400 placówek zagranicznych RP, do których należą m.in. ambasady, konsulatory, stałe przedstawicielstwa, instytuty i ośrodki kultury polskiej.

Uwaga: Wg stanu na 19.08.2026 r. faktycznie tylko 163 placówkom zagranicznym przyznawane są środki finansowe pozwalające na prowadzenie przez nie działalności statutowej (95 ambasad, 7 stałych przedstawicielstw, 33 konsulatory generalne, 26 instytutów polskich i ośrodków kultury polskiej oraz 2 biura). Wszystkie one stanowią odrębne jednostki budżetowe w rozumieniu ustawy o finansach publicznych.

2. Nabycie budynku pod nową siedzibę Ambasady RP w Waszyngtonie z pominięciem procedur MSZ (str. 19; 29-30).

Fragment informacji: Zgodnie z § 7 ust. 5 zarządzenia nr 18 DGSZ z dnia 3 sierpnia 2010 r. w sprawie zarządzania projektami w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i na placówkach zagranicznych zakup nieruchomości przeznaczonej na nową siedzibę Ambasady RP w Waszyngtonie winien być poprzedzony decyzją DGSZ, inicjującą projekt tego zakupu, określającą m.in. założone cele i sposoby ich realizacji, szacowany budżet oraz źródło finansowania.

Uwaga: Przywołane w informacji zarządzenie nr 18 DGSZ z dnia 3 sierpnia 2010 r. w sprawie zarządzania projektami w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i na placówkach zagranicznych nie obowiązuje - zostało uchylone w związku z wejściem w życie zarządzenia nr 6 Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej z dnia 7 maja

2014 r. w sprawie zarządzania Projektami i Zadaniem Projektowymi w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i w placówkach zagranicznych, które zostało **zmienione zarządzeniem nr 17 Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej z dnia 1 grudnia 2023 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie zarządzania Projektami i Zadaniem Projektowymi w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i w placówkach.** Przywoływany § 7 ust. 5 uchylonego zarządzenia nr 18 określał zawartość Dokumentu Inicjującego Projekt, nie odnosił się do obowiązującej w MSZ procedury zakupu nieruchomości.

Intencją Ministerstwa było objęcie metodyką projektową złożonych procesów o charakterze wykonawczo-wdrożeniowym (wytwórczym), w których występuje wysokie ryzyko realizacyjne, techniczne i inżynierskie, co potwierdza katalog wskazany w znowelizowanej definicji projektu przytoczonej w § 2 pkt 22 ww. zarządzenia nr 17 (inwestycje budowlane, IT, telekomunikacyjne).

W opinii MSZ stanowisko NIK opiera się na zbyt szerokiej interpretacji przepisów, wynikającej prawdopodobnie z faktu, że transakcja zakupu nieruchomości charakteryzowała się dużą wartością finansową. Należy jednak zauważyć, że nabycie gotowego obiektu na rynku wtórnym stanowiło klasyczny zakup inwestycyjny (operację majątkowo-kapitałową), a nie inwestycję budowlaną. Dla tego typu zadań § 10 zarządzenia nr 17 przewiduje stosowanie odrębnego reżimu proceduralnego, opartego na wewnętrznych regulacjach MSZ i przepisach powszechnie obowiązujących. Mając na uwadze tę systematykę przepisów, proces zakupu zrealizowano w trybie adekwatnym do specyfiki i charakteru tego zadania.

Zakup nieruchomości w Waszyngtonie był poprzedzony wielomiesięcznym przygotowaniem, m.in. w zakresie:

- oceny zasobów, z której wynika, że dwa budynki biurowe wykorzystywane na potrzeby placówki nie pozwalają na zaspokojenie jej bieżących potrzeb, m.in. z uwagi na zbyt małą przestrzeń biurową i niedostosowanie do dzisiejszych wymogów bezpieczeństwa, BHP i dostępności. Ponadto będąca w zasobie placówki działka zlokalizowana pod adresem: 2900 Tilden Street NW, Washington o powierzchni 4200 m², która została pozyskana w 1971 r. z myślą o jej zabudowie na potrzeby nowej siedziby Ambasady RP w Waszyngtonie położona jest z dala od centrum miasta i innych obecnych siedzib misji, a tym samym nie jest optymalna na ww. cel;
- określenia potrzeb – przygotowano wytyczne funkcjonalno-użytkowe określające minimalne wymagania w odniesieniu do nowej siedziby placówki;
- określenia procedur obowiązujących w Stanach Zjednoczonych w przypadku zakupu nieruchomości przez placówkę zagraniczną;
- badania rynku nieruchomości;
- oceny prawnej i technicznej wytypowanego obiektu określającej zalety oraz mankamenty nieruchomości.

Ponadto przed zakupem nieruchomości dokonano wymaganych przepisami uzgodnień, m.in. z ministrem właściwym ds. budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, Prokuratorią Generalną RP, jak również Ministrem Finansów w zakresie przekwalifikowania środków niezbędnych na finalizację zakupu. Zakup poprzedzony był negocjacjami ze sprzedającym w wyniku których uzgodniono cenę zakupu znacznie (o ponad 1 mln USD) poniżej jej wartości określonej w operacie szacunkowym.

Po zakupie nieruchomości Ministerstwo podjęło następujące działania:

- w strukturze placówki powołano referat ds. Projektów Budowlanych w którym zostali zatrudnieni specjaliści z zakresu budownictwa. Po odbyciu niezbędnych szkoleń skierowano ich do pracy w Ambasadzie RP w Waszyngtonie. Jedna z zatrudnionych osób będzie pełnić funkcje Kierownika Projektu, a druga będzie członkiem zespołu projektowego;
- zamówiono opracowanie studium wykonalności projektu, przedstawiające wariantowe koncepcje realizacji nowej siedziby placówki zakładające cztery możliwe warianty: remont generalny, remont połączony z częściową przebudową obiektu, dwie opcje budowy nowego obiektu. Opracowanie dla każdego z ww. wariantów określiło również szacunkowy budżet skorelowany z czasem trwania inwestycji;
- zlecono opracowanie zewnętrznej firmie Oceny Finansowej i Oceny Efektywności inwestycji dla wszystkich wariantów realizacji nowej siedziby Ambasady RP w Waszyngtonie;
- na podstawie przygotowanych opracowań przedstawiono Ministrowi Spraw Zagranicznych notatkę zawierającą wnioski celem wyłonienia wariantu do realizacji.

Obecnie przygotowywane są:

- program inwestycji w oparciu o wybrany wariant realizacyjny;
- dokument inicjujący projekt, którego celem będzie ustanowienie projektu o charakterze inwestycji budowlanej wraz z określeniem jego najważniejszych parametrów – zadanie będzie realizowane w oparciu o przepisy zarządzenia nr 6 Dyrektora Generalnego Służby Zagranicznej z dnia 7 maja 2014 r. w sprawie zarządzania Projektami i Zadaniem Projektowymi w Ministerstwie Spraw Zagranicznych i w placówkach zagranicznych (z późn. zmian.);
- opis przedmiotu zamówienia dot. wsparcia zamawiającego przy przygotowaniu, przeprowadzeniu i wyborze projektanta nowej siedziby Ambasady RP w Waszyngtonie.

3. Nieoptymalne wykorzystanie nieruchomości skutkujące znacznym obciążeniem Skarbu Państwa (str. 19; 26-28).

Fragment informacji: Ministerstwo posiadało w swoich zasobach nieruchomości, których właściwe wykorzystanie pozwoliłoby na uniknięcie wydatków obciążających Skarb Państwa.

Uwaga: Analizowane przez kontrolerów Najwyższej Izby Kontroli nieruchomości w Londynie, Rzymie i Nowym Delhi stanowią obecnie jeden z priorytetów MSZ w obszarze infrastruktury.

W odniesieniu do ustaleń kontroli dotyczących obiektów, którymi dysponowała Ambasada RP w Nowym Delhi, w tym konieczności opracowania i wdrożenia programu zagospodarowania segmentów A, B i C oraz programu prac budowlano-remontowych i konserwatorskich należy wskazać, że Biuro Infrastruktury MSZ wraz z Ambasadą RP w Nowym Delhi podjęły działania o charakterze systemowym, których celem jest kompleksowe rozwiązanie problemów technicznych i funkcjonalnych całego zespołu obiektów, a nie jedynie realizacja doraźnych prac remontowych.

Podstawą tych działań jest opracowana wieloletnia strategia inwestycyjno-remontowa na lata 2025–2030, podzielona na 13 etapów i uwzględniająca zarówno

rzeczywisty stan techniczny obiektów, potrzeby użytkowe i reprezentacyjne, jak również możliwości organizacyjne, kadrowe i finansowe. Strategia zakłada etapowe prowadzenie prac według ich pilności i znaczenia oraz umożliwia racjonalne planowanie nakładów finansowych, w tym przygotowanie docelowych rozwiązań dla obiektów dotychczas nieużytkowanych.

Istotnym elementem wdrażania strategii było również utworzenie w 2025 r. Referatu ds. inwestycji budowlanych i remontów, którego zadaniem jest przejęcie odpowiedzialności za przygotowanie, koordynację oraz bieżący nadzór nad kluczowymi przedsięwzięciami budowlanymi i odciążenie w tym zakresie pionu administracyjnego. Rozwiązanie to było szczególnie istotne z uwagi na lokalizację placówki oraz wynikające z niej ograniczenia organizacyjne i logistyczne. Zapewnienie właściwego nadzoru nad inwestycjami wymagało pozyskania na rynku pracy odpowiedniej kadry technicznej posiadającej wykształcenie inżynierskie i przygotowanie w zakresie budownictwa, tak aby możliwe było sprawowanie na miejscu merytorycznej kontroli nad prowadzonymi robotami, wykonawcami oraz jakością realizowanych prac.

Podkreślenia wymaga, że strategia nie pozostaje wyłącznie dokumentem programowym, lecz jest już sukcesywnie realizowana. W ramach prowadzonych działań m.in. zakończono wymianę stolarki okiennej i drzwiowej w budynkach mieszkalnych pracowników krajowych, odświeżono mieszkania oraz wymieniono windę w budynku Ambasady. Jednocześnie prowadzone są postępowania dotyczące remontu żelbetowych kratownic elewacji, a na III kwartał 2026 r. przewidziano zakończenie remontu fontanny oraz remontu rezydencji.

W odniesieniu do segmentów A, B i C należy również zauważyć, że ich stan techniczny, potwierdzony wynikami przeglądów, wskazuje na konieczność przeprowadzenia kompleksowego remontu, obejmującego m.in. wymianę instalacji, stolarki oraz elementów wykończeniowych, a potencjalnie także zmianę układu funkcjonalnego pomieszczeń. W tych okolicznościach wykonywanie wcześniej pojedynczych prac, takich jak wymiana wykładzin, sufitów podwieszanych czy remont odłączonych instalacji, które następnie podlegałyby ponownej wymianie w ramach remontu generalnego, byłoby działaniem ekonomicznie nieuzasadnionym. Z tego względu dotychczasowe działania koncentrowały się przede wszystkim na zabezpieczeniu substancji budowlanej, ograniczeniu postępu degradacji oraz zachowaniu bezpieczeństwa obiektów do czasu ich kompleksowego zagospodarowania.

MSZ podziela stanowisko, że docelowe zagospodarowanie segmentów A, B i C powinno zostać poprzedzone określeniem ich przyszłej funkcji oraz oszacowaniem pełnych kosztów doprowadzenia ich do odpowiedniego standardu użytkowego i reprezentacyjnego. Kwestie te będą rozwijane w ramach wdrażania przyjętej strategii na lata 2025–2030 oraz prac Referatu ds. inwestycji budowlanych i remontów.

W konsekwencji, przyjmując ustalenia kontroli jako wskazanie do dalszego uszczegółowienia programu zagospodarowania segmentów A, B i C, należy jednocześnie zaznaczyć, że proces organizacyjnego i technicznego przygotowania do kompleksowej modernizacji obiektów został już rozpoczęty, a podejmowane od 2025 r. działania wskazują na stopniowe przejście od doraźnego utrzymania nieruchomości do planowego, wieloletniego modelu zarządzania inwestycjami i remontami.

Niewykorzystywane nieruchomości w Londynie objęte są projektem rewitalizacji od 2021 roku, kiedy opracowano Program Inwestycji pn. „Odtworzenie i rewaloryzacja budynków przy 34 Portland Place i 73 New Cavendish Street w Londynie wraz z ich przebudową”, natomiast kolejne lata obejmowały szereg niezbędnych działań przygotowawczych, formalnoprawnych, technicznych i zamówieniowych, w rozumieniu ustawy prawo zamówieniach publicznych i ustawy prawo budowlane, warunkujących możliwość prawidłowej realizacji przedsięwzięcia.

W okresie od III kwartału 2021 r. do IV kwartału 2022 r. prowadzono etap uzgodnieniowy i przygotowawczy, obejmujący w szczególności określenie optymalnej formuły realizacji inwestycji oraz analizę jej zakresu. Jednocześnie MSZ dokonywało oceny istotnych ograniczeń technicznych i formalnych wynikających z przepisów miejscowych, wymagań ochrony przeciwpożarowej, uwarunkowań konserwatorskich oraz konieczności precyzyjnego określenia wytycznych dla przyszłych projektantów i wykonawców.

W okresie od stycznia do listopada 2023 r. prace koncentrowały się na przygotowaniu dokumentacji zamówieniowej niezbędnej do przeprowadzenia postępowania na wybór Inwestora Zastępczego, prowadzonego w reżimie właściwym dla postępowania unijnego, a także na dalszym doprecyzowaniu zakresu rzeczowego inwestycji. W czerwcu 2023 r. zawarto ponadto umowę z miejscową kancelarią prawną na przygotowanie projektu umowy oraz zapewnienie obsługi prawnej postępowania. Należy podkreślić, że procedura wyboru Inwestora Zastępczego była złożona i długotrwała z uwagi na konieczność zachowania wymogów wynikających z przepisów dotyczących zamówień publicznych, w tym właściwego przygotowania dokumentacji umożliwiającej skierowanie zamówienia na rynek, zapewnienie konkurencyjności postępowania oraz wybór najkorzystniejszej oferty. Umowa z Inwestorem Zastępczym została ostatecznie zawarta w 2025 r.

Planowany zakres przedsięwzięcia wykracza zdecydowanie poza bieżące prace remontowe. Zakłada on odtworzenie mienia, rewaloryzację, przebudowę oraz kompleksową modernizację zdegradowanych technicznie budynków, w celu uzyskania własnej powierzchni mieszkalnej na potrzeby rezydencji Ambasadora oraz powierzchni biurowej Instytutu Kultury Polskiej oraz Wydziału Ekonomicznego Ambasady RP w Londynie. Zakres robót obejmuje w szczególności naprawę fundamentów i dachów, wykonanie izolacji, wymianę i modernizację instalacji sanitarnych, gazowych i elektrycznych, systemów przeciwpożarowych i zabezpieczenia technicznego, sieci okablowania strukturalnego i zasilania dedykowanego, a także wykonanie nowych wind. Planowane są również istotne zmiany funkcjonalno-użytkowe obu budynków, w tym ich dostosowanie do nowych funkcji oraz zapewnienie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. Dodatkowym czynnikiem wpływającym na zakres oraz harmonogram inwestycji jest zabytkowy charakter obu obiektów w rozumieniu przepisów brytyjskich. Konieczna jest rewaloryzacja i renowacja historycznych elementów, m.in. elewacji, stolarki okiennej i drzwiowej, tynków dekoracyjnych oraz zabytkowych detali architektonicznych. Prace te wymagają uzgodnień i prowadzenia zgodnie z wytycznymi miejscowego konserwatora zabytków, co w sposób obiektywny wpływa na czas przygotowania dokumentacji projektowej i realizacji inwestycji.

Zgodnie z aktualnym harmonogramem zakłada się, że w 2026 r. zakończony zostanie etap opracowania dokumentacji projektowej oraz dokonywania

wymaganych uzgodnień, w tym konserwatorskich, wraz z uzyskaniem pozwolenia na budowę. Po przeprowadzeniu postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na roboty budowlane ich realizację przewidziano na lata 2027–2028.

W świetle powyższego zasadne jest rozdzielenie oceny sytuacji z lat 2014–2021, do której obecne kierownictwo nie jest w stanie odnieść się w sposób miarodajny, od działań podejmowanych od 2021 r. Od tego momentu proces inwestycyjny był prowadzony w sposób ciągły i etapowy, zgodnie z wymogami formalnymi oraz technicznymi właściwymi dla inwestycji o takim stopniu złożoności. Nie można zatem utożsamiać czasu niezbędnego do przygotowania dokumentacji, przeprowadzenia postępowań zamówieniowych i uzyskania wymaganych uzgodnień z beczynnością MSZ. Przyjęty model realizacji zmierza natomiast do trwałego zagospodarowania nieruchomości oraz ograniczenia w przyszłości kosztów związanych z najmem powierzchni mieszkalnych, rezydencjonalnych i biurowych.

Przejęta od ministra właściwego ds. gospodarki nieruchomości po zlikwidowanym Wydziale Promocji Handlu i Inwestycji Ambasady RP w Rzymie pierwotnie miała być dostosowana do potrzeb rezydencji, jednakże w wyniku decyzji ówczesnego kierownictwa MSZ przeznaczono ją na siedzibę nowoutworzonego Stałego Przedstawicielstwa RP przy organizacjach Narodów Zjednoczonych w Rzymie, która to placówka została zlikwidowana decyzją nr 21 Ministra Spraw Zagranicznych z dnia 16 kwietnia 2024 r. w sprawie likwidacji Stałego Przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej przy organizacjach Narodów Zjednoczonych w Rzymie. Po likwidacji placówki powrócono do pierwotnej koncepcji wykorzystania nieruchomości na potrzeby rezydencji Ambasadora. Realizacja zadania musiała zostać odłożona w czasie z uwagi na konieczność wykonania pilnych prac naprawczych w obrębie siedziby Ambasady RP w Rzymie, m.in. kompleksowej renowacji dachu oraz kompleksowego remontu i wzmocnienia ogrodzenia. Obecnie zadanie jest na etapie opracowywania programu funkcjonalno-użytkowego w celu wyłonienia wykonawcy prac projektowych i budowlanych.

4. Problemy organizacyjno-kadrowe w zarządzaniu nieruchomościami (str. 18; 23-26).

Zgodnie z wnioskami pokontrolnymi w dniu 16 stycznia 2026 r. Dyrektor Generalny Służby Zagranicznej zaakceptował zmianę regulaminu wewnętrznego i struktury Biura Inwestycji (obecnie Biuro Infrastruktury), w ramach której utworzony został dwuosobowy referat do spraw sprzedaży nieruchomości. W dniu 16 lutego br. wyznaczony został kierownik referatu. Drugie stanowisko w referacie zostało obsadzone na początku II półrocza 2026 r.

W połowie 2027 r. planowana jest ocena funkcjonowania referatu w kontekście wniosku pokontrolnego. W zależności od wyników oceny, rozważane zostanie wzmocnienie referatu o kolejny etat bądź etaty.

Ponadto uprzejmie informuję, o działaniach podjętych od momentu kontroli do dziś w odniesieniu do analizowanych przez Kontrolerów procesów sprzedaży nieruchomości w Bogocie, Kuala Lumpur i Montevideo:

A. Nieruchomość w Bogocie.

- W sierpniu br. sporządzono dokumentację przetargową w uzgodnieniu z miejscowym prawnikiem. Dokumentacja podlega analizie przez właściwe komórki organizacyjne Ministerstwa, będzie również weryfikowana przez miejscowego pośrednika w obrocie nieruchomościami;
- trwa procedura wyłonienia pośrednika w ramach procedury z wolnej ręki zgodnie z przepisami ustawy prawo zamówień publicznych;
- w kolejnym etapie placówka ogłosi przetarg na zbycie nieruchomości zgodnie z obowiązującymi przepisami wewnętrznymi MSZ.

B. Nieruchomość w Kuala Lumpur.

Przygotowywana jest ostateczna wersja dokumentacji przetargowej, ogłoszenie przetargu planowane jest na wrzesień br. (będzie to trzeci przetarg na sprzedaż nieruchomości po nieskutecznych przetargach z 2018 r. i 2019 r.).

C. Nieruchomość w Montevideo (w zasobie Ambasady RP w Buenos Aires).

W dn. 10 sierpnia br. Ambasada RP w Buenos Aires ogłosiła przetarg pisemny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości w Montevideo. Otwarcie ofert zaplanowano na dzień 20 października br.

5. Niewłaściwa gospodarka dobrami kultury (str. 13; 43-44).

Od 2022 r. Ambasada RP w Waszyngtonie przy wsparciu Centrali podjęła się porządkowania spraw związanych z dobrami kultury, w tym – w zakresie kwalifikacji i oceny możliwości dalszego ich wykorzystywania w urzędzie. Placówka po dokonanej ocenie przeprowadziła szereg postępowań zbywających obiekty zbędne (BIP) oraz zapewniła przeprowadzenie konserwacji obiektów wytypowanych do ekspozycji (obrazy, meble), a ponadto prowadzi systematyczną wysyłkę do kraju obiektów przeznaczonych do wykorzystania w innych placówkach zagranicznych. Ze względu na dużą ilość dóbr kultury w placówce proces ten jest czasochłonny i trwa do dziś ze względu na ograniczone możliwości logistyczne.

Ambasada RP w Paryżu – podobnie jak w Waszyngtonie podjęto działania w celu identyfikacji obiektów, które przewidziane są do stałej ekspozycji, a przechowywane obecnie w magazynie dobra kultury przeznaczone są do konserwacji lub zwrotu do kraju.

Ambasada RP w Londynie – jest to kolejna placówka posiadająca bogate zbiory dzieł sztuki. Obecnie trwają prace konserwatorskie zmierzające do zabezpieczenia najcenniejszych, eksponowanych dzieł sztuki, dalej typowane będą obiekty przeznaczone do eksponowania w przyszłej rezydencji kierownika placówki przy 34 Portland Place i w ostatniej kolejności wskazane będą obiekty nienadające się do wykorzystania w placówkach zagranicznych. Obiekty te zostaną zagospodarowane zgodnie z przepisami właściwego rozporządzenia.

6. Brak inwentaryzacji majątku placówek lub jej rozliczenia (str. 17; 55-56).

W zakresie gospodarowania majątkiem zmiany wprowadzane są stopniowo z uwagi na wakaty w referacie zajmującym się nadzorem nad procesami inwentaryzacji w placówkach zagranicznych. Pomimo nieoptymalnej sytuacji kadrowej w ostatnich latach podjęto szereg działań mających na celu zwiększenie wsparcia placówek w procesach związanych z gospodarowaniem mieniem ruchomym. Przede wszystkim usprawniono nadzór na przeprowadzaniu inwentaryzacji poprzez

systematyczne sprawdzanie postępów prac, a także, w przypadku placówek o małym stanie osobowym, poprzez osobiste uczestnictwo pracowników referatu w procesie inwentaryzacji. Dodatkowo pracownicy referatu służą pomocą na każdym etapie inwentaryzacji, a sprawozdania komisji inwentaryzacyjnych akceptowane są na bieżąco. Dużą wagę przykładają się również w sprawdzaniu realizacji zaleceń komisji inwentaryzacyjnych oraz sposobie rozliczenia inwentaryzacji. Zwiększono również nadzór nad sprawozdaniami z gospodarki inwentarzowej placówek, po analizie których, w przypadku wykrycia różnic w saldach między księgami inwentarzowymi a rachunkowymi przesyłana jest informacja o wykrytych rozbieżnościach wraz ze wskazaniem terminu, w jakim powinny być skorygowane.

7. Nierozliczone inwestycje dwóch Ambasad (str. 18; 44-45).

Fragment informacji: Dwie skontrolowane placówki nie rozliczyły inwestycji, których od wielu lat nie prowadziły, co należy ocenić negatywnie pod względem rzetelności.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 13 września 2017 r. w sprawie rachunkowości oraz planów kont dla budżetu państwa, budżetów jednostek samorządu terytorialnego, jednostek budżetowych, samorządowych zakładów budżetowych, państwowych funduszy celowych oraz państwowych jednostek budżetowych mających siedzibę poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej do prowadzenia ewidencji i rozliczania kosztów inwestycji w placówkach służy konto 080- Środki trwałe w budowie (inwestycje), które może wykazywać saldo WN wyrażające wartość kosztów niezakończonych inwestycji. Ambasada RP w Waszyngtonie nie rozliczyła inwestycji pn. „Budowa Ambasady RP w Waszyngtonie na 2900 Tilden Street” (zakończoną decyzją DGSZ z listopada 2015 r. – saldo WN 1 037,2 tys. zł) a Ambasada RP w Londynie nie rozliczyła zakończonej Inwestycji budowlanej nr 2 (saldo WN 92.6 tys. zł – powstałe jeszcze w 2008 r. i w 2015 r.).

Uwaga: Jeszcze w 2025 r. Ambasada RP w Waszyngtonie przy wsparciu Biura Infrastruktury sfinalizowała proces rozliczenia inwestycji pn. „Budowa Ambasady RP w Waszyngtonie na 2900 Tilden Street”. Druk rozliczenia inwestycji wynikający z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 grudnia 2010 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu finansowania inwestycji z budżetu państwa został złożony z datą 24 listopada 2025 r. W ślad za powyższym, w grudniu 2025 r. placówka dokonała księgowego rozliczenia nakładów poniesionych na inwestycję i wprowadzenia na stan majątku placówki.

Ambasada RP w Londynie jest w toku rozpoznania działań inwestycyjnych sprzed lat i kompletowania dokumentacji niezbędnej do rozliczenia, przy czym proces ten jest wydłużony z uwagi na trudności w jednoznacznym ustaleniu zakresu rzeczowego prac z 2008 roku, ujętych w ewidencji księgowej konta 080. Informujemy przy tym, że salda z lat 2008 i 2015 nie są ze sobą najprawdopodobniej powiązane.

Z wyrazami szacunku

Henryka Mościcka-Dendys

Z up.